

PEDAGÓGIAI PROGRAM

OM azonosító: 036460

Szombathely, 2025. szeptember 01.

TARTALOM

I.	TÖRVÉNYI MEGFELELTETÉS	4
II.	KÜLDETÉSNYILATKOZAT	6
III.	Bevezető	9
IV.	GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK, PEDAGÓGUSKÉPÜNK	11
	IV.1. Gyermekképünk	11
	IV.2. Óvodaképünk	14
	IV.3. Pedagógusképünk	15
V.	ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, FELADATAI.....	16
	V.1. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	16
	V.2. Óvodai nevelésünk feladatai	18
	V.2.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségnevelés	18
	V.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	27
	V.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	31
VI.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK.....	35
	VI.1. Személyi feltételek.....	35
	VI.2. Tárgyi feltételek	35
	VI.3. Az óvodai élet megszervezése, és a gyermekcsoportok kialakítása	36
	VI.3.2. Napirend.....	37
	VI.3.3. Heti rend:	39
	VI.3.4. Nyári élet.....	39
	VI.3.5. Hagyományok, ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések óvodánkban, gyermekcsoportjainkban:	40
VII.	ÓVODÁNK KAPCSOLATAI	42
	VII.1. A szülő, gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, tovább fejlesztésének lehetőségei	42
	VII.2. Az együttműködés formái	43
	VII.3. Kapcsolataink	44
VIII.	ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS ÓVODAPEDAGÓGUSAINK FELADATAI.....	46
	VIII.1. Játék.....	46
	VIII.2. Verselés, mesélés, dramatikus játék, bábozás	53
	VIII.3. Ének, zene, népi játék, tánc	56
	VIII.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	59
	VIII.5. Mindennapos mozgás.....	63
	VIII.6. A külsővilág tevékeny megismerése	66
	VIII.7. Munka jellegű tevékenységek	73
	VIII.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	75
IX.	FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	79
X.	KIEMELT FIGYELMET ÍGÉNYLŐ GYERMEKEK	82
	X.1. A hátránykompenzáció, az esélyegyenlőség megvalósítása óvodánkban.....	82
	X.2. Integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelvei óvodánkban	84

X. 3. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során.....	88
XI. Gyermekevédelem óvodánkban	95
XII. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK MÉRÉSE, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉSE ..	100
XIII. PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK ÉS VIZSGÁLATÁNAK RENDSZERE.....	102
XIV. PEDAGÓGIAI PROGRAM HATÁLYOSSÁGI, TÖRVÉNYESSÉGI ÉS LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	106
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	108
XV. MELLÉKLETEK	108
GYERMEK ANAMNÉZISE	109

I. TÖRVÉNYI MEGFELELTETÉS

Pedagógiai Programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján készült, magában foglalva a hazai és a helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a városi közoktatási koncepció irányelveit.

Ezen kívül az alábbi jogszabályi háttérrel, törvényeket, rendeleteket vettük figyelembe:

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet A pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Magyarország Alaptörvénye 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2016/679. számú rendelet - Európai parlament és a Tanács (EU) általános adatvédelmi rendelete, GDPR- törvény Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról Irányelv: A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának irányelve
- Oktatási Hivatal által kiadott dokumentumok
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

Az óvoda elkészíti pedagógiai programját, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

Figyelembe vettük a helyi társadalmi elvárásokból felmerülő feladatokat, alkalmazva a már több éve jól bevált, működő nevelési-fejlesztési gyakorlatokat, módszereket, amelyeket helyi adottságaink lehetővé tesznek.

Pedagógiai Programunk céljaival, feladataival, tartalmaival, személyi és tárgyi feltételrendszerével alkalmas a Szombathelyi Hétszínvirág Óvoda minden óvodai csoportjában a kisgyermekek érdekeit szem előtt tartó, alapvető jogait érvényesítő egységes nevelési gyakorlat megvalósítására. Minden dolgozónak kötelessége a program szellemiségének megfelelően együttműködni a családokkal, nevelőtársakkal, gyermekekkel, illetve naponta érvényesíteniük kell az egyénhez igazított nevelési gyakorlatot. A kisgyermek nem tárgya, hanem alanya a nevelésünknek.

II. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

„A gyermek minden érzelmi hatásra rendkívül fogékony, harmóniát kíván, azt, hogy minden felnőtt énjének legjobb részét fordítsa felé.”

(Szabó Magda)

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

A Szombathelyi Hétszínvirág Óvodában folyó nevelés lényege, hogy az óvodai nevelést egy egységes folyamat első intézményi szakaszaként értelmezzük, amelynek folytatódnia az iskolában, illetve azt követően az élet során. Nevelő-fejlesztő munkánk kiemelten az anyanyelvi nevelésen keresztül, a bábozás felhasználásával, a természet megszerettetésén, a népi és helyi hagyományok megismertetésén, az értékek közvetítésére épít. Rajtunk múlik, hogy milyenné neveljük a jövő nemzedékét, a kialakuló erkölcsi normák által, hogyan válnak a ránk bízott gyermekek majd a társadalom, hasznos tagjává. Fontos, hogy a gyermekek felé olyan emberi értékeket közvetítsünk, mely megalapozza felnőtt életüket. Pedagógiai funkcióinkat tekintve felvállaljuk az iskolai életre való előkészítést úgy, hogy az iskolába kerülő gyermekeink olyan pszichés fejlettséggel rendelkezzenek, amely a tanulásra, mint fő évből napi rendszerességgel részt vesznek iskola-előkészítő, célirányos fejlesztő tevékenységekben. Arra törekszünk, hogy gyermekeink az iskolai élet megkezdésére rendelkezzenek megfelelő kompetenciával-önismerettel, önértékelő képességgel, tudjanak önállóan gondolkozni, testi-lelki-szellemi fejlettségük megfeleljen az óvodáskor végére elérendő szintnek. Kiemelten kezeljük az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést, az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítását, a gyermekek saját egészségükhöz, városukhoz és a természeti környezethez való viszonyának pozitív alakítását. Valljuk, hogy a gyermek, érdeklődő, befogadni akaró, az önmegvalósítás szándékával rendelkező lény. A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő alternatívákat, tevékenységeket, cselekvés általi tanulási lehetőségeket kínálunk.

Célunk, hogy a tudatosan tervezett munkánk során a gyermekek úgy találkozzanak az ismeretekkel, hogy az által belső értékeik növekedhessenek.

Elutasítjuk a gyermektől idegen, felnőtt léptékű, mennyiség-centrikus, kényszerítő – fegyelmező pedagógiát.

Programunk nevelésfilozófiája:

- Meggyőződésünk, hogy a mese világa nélkül az óvodás gyermek nem tud egészségesen fejlődni. Célunk egészségesen, harmonikusan fejlődő gyermekek nevelése, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben, ahol a figyelem középpontjában az egyes gyermek áll.
- A gyermekek alapigényeire figyelünk, hisz korunk fenyegető veszélyének érezzük a "gyermekkor elvesztését".
- Az általunk választott program gyermekközpontú, mert a 3-7 éves gyermek számára az anyanyelvi nevelés, a játék és a mese nem egy szabadidős elfoglaltság, hanem létforma.
- Gyakorlatunkban hangsúlyt kap a szabadjátékkal, mesékkel, dramatikus helyzetekkel, bábbal történő személyiség és kompetenciafejlesztés. A mese éppúgy, mint a játék örömforrás, mindkettőből hiányzik a közvetlen oktató szándék.
- Természetesen mi is fontosnak tartjuk a gyermeki tudást, a gyermek önmagához mért fejlesztését, de mi ezt elsődlegesen játékkal és mesével tesszük.
- Tapasztalataink alapján megfelelő érzelmi légkörben és gyermekre szabott biztonságos környezetben, tapasztalás útján tud a gyermek tanulni, fejlődni.
- Óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és hozzásegíti óvodásainkat, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja.
- Fontos, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából óvodánk valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet kell, hogy betöltsön.
- Nevelési intézményként óvó-védő, szociális, nevelő-fejlesztő feladatokat látunk el.
- Az iskolára való felkészítés nem tantárgyi ismeretek átadását, hanem a szükséges alapkészségek megerősítését, a gyermekek személyiségének érését és a pozitív iskolai attitűd kialakítását szolgálja. Igyekszünk a lehető legoptimálisabb átmeneti időszakot biztosítani, oly módon, hogy a gyermekek olyan pszichés fejlettséggel rendelkezzenek óvodáskor végére, ami a tanulási tevékenység elengedhetetlen feltétele.
- Jót, jól adni ez a mi hitvallásunk. Hisszük azt, ha a gyermekeknek olyan értékeket adunk át, ami igazi ajándék, akkor ez további fejlődésükben pozitív értékrendet fog szolgálni.
- A jövő társadalmát neveljük, ezért elengedhetetlennek tartjuk, hogy a családi nevelés mellett megalapozzuk a gyermekekben az értékeket, elültessük azokat a magokat, mely a fejlődés során, az élményszerzés a kíváncsiság kielégítésén, a motiváltságon keresztül eredményezi az észrevétlen tanulást.

Óvodánk minden dolgozójának nevelési alapelve:

- Tudásunk és a társadalmi értékek legjavát közvetítjük a felnővekvő nemzedék felé
- Óvodai nevelésünk a személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartására irányul.
- Gyermkeinket szeretetteljes gondoskodás különleges védelem illeti meg
- Gyermkeinknek joga van testi és lelki szükségleteik kielégítésére
- Nevelésünk kiegészítő, eseteként hátránycsökkentő, mert elsősorban a család joga és kötelessége a gyermek nevelése
- A szabad játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, önfejlődésének eszköze.

Óvodapedagógusaink egész nevelőmunkáját áthatja a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel való törődés, gondoskodás:

- A kiemelt képességű, tehetséges gyermekeink felismerése, gondozása, a tehetségük kibontakoztatása,
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink egyéni szükségleteire épített differenciált pedagógiai eljárásaink segítségével, az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése
- A sajátos nevelési igényű gyermeket is teljes értékű embernek tekintjük, és fogadjuk az Alapító Okiratban meghatározottak szerint

Építünk az óvodáskorú gyermekek sajátos tevékenységeire, mint a szabad játék, mindennapos mozgás, verselés, mesélés, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, ének, zene, népi játék, tánc, természet- és állatok gondozása, védelme és a környezettudatos magatartás megalapozására.

Munkánk során építünk a hagyományokra, de ugyanakkor nyitottak vagyunk a változásokra, az innováció befogadására, igyekszünk megfelelni a mindenkor társadalmi elvárásoknak.

Elsődleges értéknek tartjuk a gyermek tiszteletét, másságának elfogadását, a természetes környezet óvását, az élet megbecsülését.

Munkánkat szolgálatnak tekintjük, folyamatosan képezzük magunkat, hogy egyre magasabb színvonalon tudjunk dolgozni.

Alapvető szemléletünk, hogy „minden ember pótolhatatlan, senki mással nem helyettesíthető”.

III. Bevezető

Óvodánk bemutatása

Óvodánk adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése:	Szombathelyi Hétszínvirág Óvoda
OM azonosító:	036460
Az intézmény címe:	9700 Szombathely, Bem József u. 33.
Telefonszám:	+36 - 94 / 501-555
Fenntartója:	Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata
Az alapítás időpontja:	1970. szeptember 01.
Intézmény kapacitása:	7 csoport (175 férőhely)

Nevünk „HÉTSZÍNVIRÁG ÓVODA” mely jelképezi és kifejezi:

- A virágszirmok színessége a sok egyéni különbségre, a jellemző érzelmi kifejezési formákra mutat rá. Különbségeket, egyéni arculatot, valamint érzelemgazdagságot, lelki színességet.
- Óvodánk alaphangulatát → mindenki más, mindenki egy egyéniség, mindenki másképp csinálja, amitől egyedivé válik az óvodánk.
- Melegszívű, színes egyéniséget sugároz, illetve kedvességet, derűt, nyugodt légkört áraszt
- A finoman árnyaltságot, differenciáltságot, a gyermek felé forduló szeretetteljes bánásmódot jelképezi, a kreatív tehetség előtérbe állítását és elősegítését juttatja kifejezésre

Valljuk, hogy új dolgot tanulni mindig izgalmas és érdemes, mert eredményeképpen az óvoda céljait magasabb szinten képes teljesíteni, és a partnerek, a helyi társadalom is elégedettebb lesz működésünkkel, szűkebb értelemben saját csoportunkon belül is eredményesebb munkát végezhetünk. Óvodai nevelésünkben érvényesítjük az innovatív pedagógiai törekvéseket, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését. Megkötéseket csak a gyermek érdekében teszünk.

Természeti és társadalmi körülmények

- Programunk a gyermekek érzelmi fogékonyságára, kíváncsiságára és sajátos aktivitására alapozva valósítja meg a sokoldalú nevelést. Szem előtt tartjuk városunk természeti értékeinek, szépségeinek, a népi kultúra gyökereinek észrevételét, megismertetését, továbbadását.
- Nevelésünkben figyelembe vesszük a családok szociokultúráját, amely különböző helyzeteket alakít óvodáink életében. Az egyéni arculat kialakítása során befolyásolási tényezőt jelent, mindez megjelenik óvodánk nevelési gyakorlatában.

Tehetséggondozás

A jelenleg rendelkezésünkre álló tárgyi, személyi feltételek elősegítik az óvodai tehetségműhelyek kialakítását. Figyelmet fordítunk arra, hogy észre vegyünk a tehetségcsíra jeleit a gyermekeinkben. Az ígéretes tehetségű gyerekek szüleinek javaslatokat adunk, hol, milyen keretek között van lehetőségük gyermekeik képességeinek kiaknázására, fejlesztésére.

Személyi feltételek

A Szombathelyi Hétszínvirág Óvoda Alapító Okiratában meghatározott feladatok ellátására, rendelkezünk a törvény által engedélyezett dolgozói létszámmal. Az óvodapedagógusok, és a nevelést oktatást segítő, azaz a gyermekekkel közvetlenül foglalkozó alkalmazottak szakmai végzettsége és felkészültsége a törvényi előírásoknak megfelelnek.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakemberekkel történik

Pedagógus továbbképzés

A pedagógusainknak továbbképzésekben való részvételi kötelezettsége van.

- Tartalmi megújító képzés, amely szaktantárgyi, tartalmi ismereteket közvetít,
- Pedagógus által választható továbbképzés, amely a pedagógus, nevelő-oktató munkájához szükséges ismereteknek és készségeknek bővítésére, fejlesztésére szolgál,
- Gyakornok fokozatba sorolt pedagógus gyakornoki képzésben vesz részt

Az óvodapedagógusok folyamatosan részt vesznek akkreditált továbbképzéseken, melyet mindennapi munkájuk során kamatoztatnak. Az itt szerzett ismeretek, tapasztalatok jó alapot szolgáltatnak a magas színvonalú nevelőmunkához. Célja a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésének biztosítása, az óvodai nevelés színvonalának emelése, valamint az intézményi működés hatékonyabb megszervezése. A pedagógus, a pedagógus-továbbképzést a köznevelési intézmény igazgatója által kijelölt szakmai megújító képzések valamint a pedagógus által választható képzés elvégzésével teljesíti.

Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, innovatív pedagógusokból tevődik össze. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára, mivel a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A továbbképzéseken megszerzett ismereteket, tapasztalatokat belső tudás megosztás során átadják kollégáiknak, amelyet a mindennapi élet során igyekeznek beépíteni munkájukba. Óvodapedagógusaink figyelembe veszik a gyermekek egyéni képességét, fejlődési ütemét, tehetségét, a gyermeki jogok és szükségletek tiszteletben tartása mellett hangsúlyt fektetnek a hátrányos helyzetűek felzárkóztatására.

IV. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK, PEDAGÓGUSKÉPÜNK

IV.1. Gyermekképünk

*„A gyermek olyan, mint egy pillangó a szélben
Néhány magasabbra tud repülni, mint mások, de mindegyik a legjobb tudása szerint repül.
Miért is hasonlítanád össze őket?
Mindegyik más, mindegyik különleges, mindegyik gyönyörű!”
(Orosz Margit)*

Alapelvünk

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze. A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ennek szellemében családi légkörben, a családokkal együttműködve, nyitottan, a gyermekeket kézen fogva, őszintén szeretve nevelni. Minden gyermek egyenlő eséllyel részesül színvonalas nevelésünkben, mely a személyiség teljes kibontakozására irányul, az emberi jogok és a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartásával. A gyermek egyszerre jogokkal bíró, öntevékeny, érzelmeitől vezérelt gondolkodású szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény. Az óvoda gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Rendkívül hangsúlyos a különböző típusú játékok szerepe, csakúgy, mint a meséé és a mindennapos mozgásé.

Szabad játék: → az életformája, a létezési eleme, az életközege a társas szférája

A mese: → a szertartása, a vallása, a tápláléka

Mindennapos mozgás → gyermekek számára nélkülözhetetlen létforma

Céljaink

- A gyermeki személyiség kibontakoztatása, hátrányok csökkentése, életkori és egyéni sajátosságok kibontakoztatása, figyelembe véve az eltérő fejlődési ütemű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is. Egyéni készségek és képességek fejlesztésének támogatása, gyermeki szükségletek ki-elégítése.

- Konfliktuskezelő-problémafelismerő, döntési képességük megalapozása, a szociális érzékenységük kialakítása, empatikus képességeik, érzelmi intelligenciájuk fejlesztése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Az élethosszig tartó tanulás igényének kialakítása. Iskola-előkészítő-fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
- Az egészséges életmód tudatos megalapozása a mindennapos mozgás által.
- Olyan viselkedési és erkölcsi normák kialakítása gyermekeinkben, amelyek biztosítják a társadalmi elvárásokhoz való megfelelő alkalmazkodást.

Feladataink

- Nevelő munkánk meghatározó tevékenysége a szabad játék, ami a gyermek alapvető szükséglete, és a személyiség fejlesztés alapvető eszköze, feladatait játékba ágyazottan valósítjuk meg. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni sajátosságait, eltérő képességeit, ezeket szem előtt tartva végezzük tervező munkánkat. Nagy hangsúlyt fektetünk a máság, különbözőség elfogadására. A gyermekek testi, lelki és értelmi képességeinek fejlesztése, az érzelmi biztonság meg-alapozásával. Érzelmi biztonság megteremtése óvoda megkezdésétől az iskolába lépésig, szeretetteljes, családias légkör biztosításával.
- Balesetmentes, rendezett, esztétikus környezet kialakítása, amely ösztönzi a gyerekeket különböző érdekes és fejlesztő tevékenységek végzésére.
- Sokrétű ismeretnyújtás, tapasztalatszerzés, egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Az iskolaérettség (biológiai, szociális, pszichikus fejlettség) feltételeinek megteremtése.

Intézményünk gyermekképe olyan gyermekek nevelése, akik:

- Érzelmileg gazdagok, boldogok, a szépre fogékonyak,
- Saját egészségüket értéknek tekintők,
- Városunkhoz kötődők, a környezetükben jól tájékozódók- és azt óvók,
- Önállóak, nyitottak, érdeklődők, együttműködők, kreatívok,
- Megfelelő önismerettel és önértékelő képességgel rendelkezők, másokat elfogadók.

A gyermekekhez fűződő hitvallásunk:

Minden ember egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Hisszük, hogy minden gyermekhez külön bánásmód szükséges, hogy sajátos tempójú és sajátos módú fejlődésüket elősegíthessük.

Gyermekeink fejlődő személyiségek, fejlődésüket genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében gyermekeinknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Valljuk, hogy a gyermeki szükségletek kielégítéséhez elengedhetetlen jogaik érvényesülése, ezért a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. Elősegítjük, hogy képességeiknek megfelelően fejlődhessenek.

Gyermekeinknek joga van ahhoz, hogy:

- Olyannak fogadják el, amilyen, feltétel nélkül, vagyis tiszteletben tartásuk személyiségét, emberi méltóságát, továbbá, hogy felelősséggel bánjanak vele. Saját fejlődési ütemének, életritmusának megfelelően éljen, egészségesen fejlődjön, hogy kérdéseire kielégítő választ kapjon, mindent megtagasztalhasson környezetében, mellyel tudásra tesz szert
- Az érzelmi biztonsághoz, nyugalomhoz, bizalomhoz, a szeretethez, az elismeréshez, a megbecsüléshez, a kommunikációhoz, az önkifejezéshez, az esztétikai érzelmekhez
- Hibázni, bírálni, elismerni, a sikernek örülni, másokat elfogadni, másokért felelősséget vállalni, másokat segíteni, megismerni lehetőségeit, lehetőségeinek határait
- Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, amely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez

A szülő

- A szülők szerepe a gyermek nevelésében felülmúlja bármely nevelési intézmény szerepét, hisz az érzelmi kölcsönösségen alapuló szülő-gyermek kapcsolat a nevelésben a gyermek személyiségének, viselkedésének, jellemének alakulásában döntő fontosságú meghatározó.
- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- A gyermekét gondozó, nevelő szülő köteles a gyermek megfelelő nevelésére, értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtésére.
- Az "okos szülői szeretet" fontos feltétele a gyermek egészséges fejlődésének.
- Az óvoda és a szülői ház (család) nevelése a gyermek optimális fejlődése érdekében csak akkor lehet eredményes, ha a szülő is hozzájárul a nevelés összhangjához, s gyermekét az óvodai életrend elfogadására neveli, s fejlődését figyelemmel kíséri.

IV.2. Óvodaképünk

" Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig."

(Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja)

Intézményünk a családi nevelés kiegészítője, a család véleményét figyelembe vevő, együtt nevelő. Intézményünkben a család és az óvodapedagógus kapcsolatára a nevelőtársi viszony a jellemző, nálunk érték az egyén, óvodáinkba a gyermek könnyen beilleszkedik.

Óvoda légköre szeretetteljes, gondoskodó, érzelmi biztonságot nyújtó, óvó-védő, feltétel nélkül elfogadó, hagyományokat ápoló, értékeket közvetítő- és teremtő.

Intézményünkben a mindennapi élethez kapcsolódó tevékenységek, a természetbeni változások szoros egységben összefonódnak, egységes rendszert alkotnak. Óvodánk sajátos arculatának kialakításában fontos szerepet játszott az az adottság, hogy a művészeti foglalkoztató központok (MMIK, Képtár, Oladi ÁMK, Falumúzeum stb.) közelségében van az intézményünk.

Óvodánkban a helyes életritmus kialakításával megteremtik a feltételt, a nyugodt, harmonikus személyiségfejlődésre a helyes én-kép, önértékelés, életvitel kialakítására.

Nevelőközösségünk sokoldalú, egymással együttműködő, segíti az integrált, differenciált nevelést, felzárkóztatást, a tehetség kibontakozását, a hátrányok leküzdését.

Mindennek érdekében:

- Szabadon engedjük kíváncsiságát, hagyjuk kérdezni,
- Észrevetjük, hogy minden a változás folyamatában van, hagyjuk választani.

A gyermeki szabadság nálunk azt jelenti, hogy a gyermek:

- Megtapasztalhatja önmagát és közvetlen környezetét,
- Kipróbálhatja önmagát, lehetőséget kap a teljesítésre.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Óvodánkban, (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskolás kor) való átlépés pszichikus feltételei. Intézményünk, rugalmasan bár, de határozott céljaival, feladataival segíti a kisgyermekek nevelését, csak azon a pályán mozogva, ami pedagógiailag az adott korosztály számára elfogadható.

IV.3. Pedagógusképünk

*„Van, amit te tudsz megtenni, én pedig nem,
És van olyan, amit én tudok megtenni, te pedig nem.
Így csináljunk valami csodásat együtt közösen.”*
(Teréz anya)

Pedagógusképünk az olyan óvodapedagógus:

- Aki gyermekszerető,
- Aki együttműködő és segítőkész,
- Akire jellemző az öröm és sikerorientált készség- és képességfejlesztés, értékközvetítés,
- Aki tiszteletben tartja a gyermek egyéni és életkori sajátosságait;
- Aki tiszteli, megérti, elfogadja a szülők különbözőségét,
- Aki befogadó szellemiségű az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.
- Akinek nevelői szándékához közel áll a művészeti világkép (báb, drámajáték, zene, képzőművészet)
- Aki a tevékeny óvodai élet során elősegíti a gyermeki önállóság, az egészséges öntudat kibontakozását
- Aki az óvodai élet valamennyi területén érvényesíti az egyéni differenciálás elvét
- Aki törekszik a népi- és kulturális hagyományok megismertetésére, érzelmi élmények beépítésére
- A gyermeket elfogadni, önmagáért szeretni csak úgy lehet, ha látnunk a gyermek szemével, hallunk a gyermek fülével, érezzük minden rezdülésüket, a gyermek szíve szerint.
- A pedagógus teljes személyiségével hason a gyermekekre.
- Az óvónőink legyenek hozzáértők, teremtsenek otthonosságot,
- Kapcsolatuk a gyermekekkel, szülőkkel, munkatársakkal, legyen szakszerű, elfogadó, segítő és támogató.
- Embernek lenni, csak embertől tanulhat az ember!

Óvodai nevelésünkben érvényesül az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának biztosítása, a gyermekek érdekének védelmét erősítő megkötésekkel. Nevelőközösségünk sokoldalú, egymással együttműködő, segíti az integrált, differenciált nevelést, felzárkóztatást, a tehetség kibontakozását, a hátrányok leküzdését.

V. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, FELADATAI

„Foglalkozzunk meleg, sugárzó szeretettel, a gyermekekkel, s akkor ők csodára képesek.”

(E. Froom)

V.1. Óvodai nevelésünk alapelvei

- Óvodánkban a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. A nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Alapelveink áthatják óvodánk nevelő munkáját, vezérlik minden tevékenységünket, és irányt mutatnak.

Óvodai nevelésünk alapelveinek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- Gyermekeink szükségleteinek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, lelki, egészségvédő, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkori-specifikus alakításáról,
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről,
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésén alapuló integráció lehetőségét
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok/migráns/ gyermekeinek óvodai nevelésünkben biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- Kiemelt feladatunk, a gyermekek életkorát és a család meg lévő szokásrendszerét figyelembe véve, a helyes életritmus alakítása. Fontos, hogy a gyermekek tevékenységeiben kialakuljon egy bizonyos rendszeresség, ritmus, amely befolyásolja az életfolyamatokat, valamint szomatikus, pszichikus és szociális egyensúlyt tud fenntartani.

Alapelveink:

- Minden tett, cselekedet, reakció indítéka az érdeklődés. A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, cselekvési vágyára, a közvetlen tapasztalati útra épített, motivált nevelésünk lehet csak eredményes.
- Annyit kell követelni és tiltani amennyit feltétlenül szükséges. Teljesíthető követelmények világos felállítása szükséges, és annak rendszeres, következetes gyakorlása.
- Bizalmat, megértést, türelmet, odafigyelést, állandó értékrendet, biztonságot sugárzó légkört biztosítunk, amellyel megteremtjük a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának lehetőségét.
- Az óvodapedagógusaink tisztelik a gyermeket, figyelnek rá, de nem fosztják meg önállóságától.
- Veled vagyok, tied vagyok, hiszek benned, érted élek! Ezt érezze nálunk minden nap, minden kisgyermek.
- A gyermekeket alkalmassá és késszé tesszük az iskolai életre, a fejlettség szerinti iskolakezdésre, éretté (biológiailag, pszichikailag, szociálisan) a tanuláshoz. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- Komplex óvodai nevelés megvalósítására törekszünk, a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával, szem előtt tartva az egyéni fejlesztést, differenciálást. (komplexitás tartalmában, témában, eszközökben, módszerekben).
- Az óvónők, a gyógypedagógusok, a pedagógiai asszisztensek, a dajkák és a segítő szakemberek együttműködésében hiszünk, illetve az intézmény minden dolgozójával szemben egységes elvárásokat fogalmazunk meg.

Az általunk közvetített emberi értékek, műveltségtartalmak természetesen az életkorhoz és a gyermek egyéni fejlettségéhez igazítottak. Valljuk, hogy nem "csak" pedagógiai, de emberi kötelességünk is az értékek közvetítése, hisz gyermekek fejlődése van ránk bízva.

Gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

V.2. Óvodai nevelésünk feladatai

Céljainkkal összhangban a nevelőtestület egyetért abban, hogy a munkánkat meghatározó feladatunk az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek fejlesztése és kielégítése.

Általános feladatok:

- az egészséges életmód alakítás,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

V.2.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségnevelés

" Az egészség nem minden, de egészség nélkül minden semmi. "

(Schopenhauer)

Az egészséges nemzedék felnevelése érdekében gondoskodunk az óvodás gyermekek egészséges neveléséről. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az, hogy a jövő nemzedéke milyen lesz, az rajtunk - családon, óvodán - múlik, azon, hogy milyen környezeti hatások (nevelői példa, attitűd) érik általunk is gyermekeinket.

Az óvodai nevelésünk feladata:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

Célok:

- Az egészséges életvitel igényének alapozása.
- Egészséges táplálkozási szokások és a kulturált étkezési magatartás kialakítása.
- Egészséges, edzett gyermekek nevelése, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A környezet higiénijének védelmére nevelés, a természetes és mesterséges környezet óvására való készség kialakítása. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, környezettudatos magatartás alapozása.

Feladatok:

- A gyermekek egészségének védelme, fejlődésükhöz egészséges környezet biztosítása.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A mozgásigény kielégítése a szervezet edzése játékkal, szabad mozgással, szervezett testneveléssel, egyéb sokmozgásos tevékenységekkel.
- A kisebb testi rendellenességek javítása, láb- és testtartásjavító tornával.
- A gyermekbalesetek, sérülések megelőzése, balesetvédelmi oktatással, megfelelő balesetmentes környezet biztosításával.
- Az egészséges életmód egységes kialakítását az óvodai szokás-, szabályrendszer és a családok szokás-, szabályrendszerének összhangjával biztosítjuk

Az egészséges életmód alakítása:**Tárgyi feltételek:**

- Tágas, világos, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal rendelkező, esztétikusan és célszerűen, balesetmentesen berendezett csoportszobák. Megfelelő minőségű, méretű, számú gyermekbútorok, használati eszközök.
- Higiénikus, gondozott, szeparációra lehetőséget adó mellékhelyiségek, mosdók, ellátva megfelelő mennyiségű tisztálkodási eszközzel. Fényvédők a csoportszobák ablakain, csúszás- és balesetmentes padlóburkolatok.
- Kényelmes, komfortérzetet biztosító, könnyen fel- és levehető gyermekruházat, benti játszóruha, cserecipő, pizsama, gumicsizma, tornafelszerelés, saját öltözőszekrények.
- Változatos, vitaminokban, rostanyagokban, ásványi anyagokban dús étrend. Változatos mozgáslehetőséget biztosító játszóudvar, kerti csappal, árnyékos helyek.

Emocionális feltételek:

- Derűs, nyugodt, kölcsönös bizalmon, bensőséges kapcsolaton alapuló óvodai légkör biztosítása
- Odafigyelés az egyéni szükségletekre, eltérésekre, az életkor fő jellemzőire, mint az érzelmek uralkodó szerepére, a játékosságra, az utánzásos, modellkövető, spontán tanulásra, az én - tudat alakulására
- A napi, illetve a heti tevékenységek időben azonos rendjének biztosítása (bioritmus, rugalmasság, visszahatásuk az életfolyamatokra) folyamatos napirend reggelineél és uzsonnánál.

Gondozás

A gondozás területei

A gondozás a gyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez

A jó közérzetéhez megteremtjük a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit:

- Tisztálkodás és testápolás (*személyi higiéné*),
- Öltözködés, önkiszolgálás,
- Pihenés, alvás,
- Étrend, étkezési szokások (*egészséges táplálkozás*).

Az óvodapedagógus feladatai a gondozásban:

- A tevékenységek gyakorlása közben bensőséges, testközeli kapcsolat kialakítására törekedjen,
- Segítse a gyermek önállóvá válását segítséssel, szóbeli megerősítéssel, gyakoroltatással, a próbálkozás lehetőségének megteremtésével, elegendő idő biztosításával,
- Már a kiscsoportban kezdje meg a készségek, szokások megalapozását minden területen, mert csak így válhat a gyermek szükségletévé az óvodáskor végére,
- Alakítsa a gyermek tisztaságigényét önmagával és környezetével szemben, alapozza meg az alapvető higiéniai szokásokat: fogmosás, kézmosás, kéztörlés, WC használat, fésűlködés, zsebkendőhasználat stb.,
- Csoport hagyományok szerint szervezzen vitaminnapokat,
- A gyermekek táplálkozásánál ismerje a gyermek ízlését, igényét, érzékenységét (allergia), törekedjen annak formálására,

- Az étkezéseknél törekedjen az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások megalapozására (evőeszköz-használat, váltott tányér, szalvéta használat, terítés módja, önkiszolgálás),
- Törekedjen a gyermekek folyadékigényének folyamatos kielégítésére, biztosítsa a folyamatos légcserét,
- A pihenést, az alvást az életkorhoz, az egyéni igényekhez igazítsa. Tiszteletben kell tartani a gyermek alvási szokásait (játék, kedvenc párna, stb.). Az alváshoz biztosítson nyugalmat: érzelmi ráhangolás mesével, kellemes zenével, óvónői dúdolással, csenddel. Küszöböljön ki minden belső és külső zavaró ingert,
- Az óvónő, az óvoda dolgozói öltözközzék, megjelenésükkel, tetteikkel, segítségnyújtásukkal az utánzás modelljeként álljanak a gyermek előtt.

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A sokféle mozgás lehetőség, melyet a programban biztosítunk, kedvezően befolyásolja az egész szervezet működését.

- A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok segítsék elő a helyes higiénés szokások kialakítását.
- Alapvető feladatunk, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak a gyerekek lehetőleg a szabadban.
- A rendszeres örömmel végzett mozgással a gyermekeket egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk.
- Napirendünkben nagy hangsúlyt fektetünk a szabadban való tartózkodásra.
- A mindennapi szabad mozgásokhoz biztosítjuk a megfelelő mozgásfejlesztő szabadtéri játékokat, speciális mozgást igénylő játékszereket: gyűrű, kötélletra, rézsútos létra, mászóakák, egyensúlyérzék fejlesztők, különböző méretű labdák, foci kapuk, tollas labda, szivacs labdák.
- Az eszközöket megfelelő felügyelet mellett, egyéni képességeik és bátorságuk szerint használják a gyermekek.
- A spontán mozgások lehetőségeit kirándulások, séták alkalmával is kihasználjuk.

Szervezett edzés:

- A tornának, játékos mozgásoknak mind a teremben, mind a szabadlevegőn, eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában minden nap lehetőséget biztosítunk.
- Az egészségmegőrzés érdekében fontos, hogy gyermekeink edzettek legyenek, ezért évszaknak és időjárásnak megfelelően sokat tartózkodunk a friss levegőn, ahol futkározhatnak, mozoghatnak, kerékpározhatnak, rollerezhetnek.

- Szeptembertől májusig terjedő időszakban az időjárástól függően, fokozatosan növeljük a szabad levegőn eltöltött tevékenységek idejét, amely a gyermekek mozgásában és egészséges életmódra nevelésében döntő szerepet játszik.
- A változékony időjáráshoz az öltözettel is igazodva (gumicsizma, esőkabát) közvetlenül tapasztalhatják, érzékelhetik gyermekeink az évszakok változását.
- A mindennapi mozgásigény kielégítéséhez változatos, „sokmozgásos” lehetőségeket szervezünk. Biztosítjuk a mindennapos mozgást és hetente a szervezett testnevelést.

Egészség védelme, edzése, óvása, megőrzése, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása

- Az egészséges életmód jó szokásainak megalapozása egyben a gyermekek megóvását is segíti.
- Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását, a gyakori szellőztetést, portalanítást, fertőtlenítést, a gyermekek bevonásával a környezet tisztántartását.
- A környezetalakításnál törekszünk a családi, ízléses, biztonságos feltételek megteremtésére.
- Eszközeink, bútoraink megfelelnek a gyermekek testméretének, biztonságosak, lehetővé teszik a játék – és mozgásigényük kielégítést.
- Óvodánk belső tereinek kialakítását az egyszerűség, a célszerűség jellemzi.
- Tágas, világos csoportszobáink dísznövényekkel díszítettek. A játékszereket nyitott polcokon, a gyermekek számára jól látható, elérhető helyeken tároljuk.
- A csoportokban kisebb kuckókat alakítottunk ki, ahová visszavonulhatnak a gyerekek, ha hangulatuk, játékuk úgy kívánja. Az „olvasósarkokban” alacsony polcon találhatóak a könyvek, amelyeket tetszés szerint nézegethetnek.
- Udvarunk nagy része füves terület, de megtalálható a homokos és szilárd burkolatú, árnyékos és napos rész is.
- A baleset elkerülése érdekében biztosítjuk a személyi, tárgyi feltételeket, a gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük.
- Szükséges az óvónő állandó ellenőrzése, figyelemmel kísérése minden gyermeki tevékenység közben.
- Úgy alakítjuk a gyermeki szokásokat, hogy meg tanuljanak vigyázni saját és mások testi épségére.
- Anamnézis felvétel a gyermekek egészségi állapotáról. A ritkán előforduló betegségek (allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs) kezelésének elsajátítása.

- Minden gyermek évente történő védőnői - orvosi szűrővizsgálaton való részvételét biztosítjuk. Figyelünk a gyermek testi-lelki állapotának változásaira, szükség esetén értesítjük a gyermek szüleit.
- A mentális problémákkal küzdő gyermekek fejlődése érdekében kapcsolatot tartunk a nevelési tanácsadó szakembereivel, szükség esetén tanácsukat, segítségüket kérjük.
- Kisebb sérülések esetén elsősegélyt nyújtunk, szükség esetén értesítjük a mentőket.
- A felnőtt dolgozók feladata, hogy igényes legyen megjelenésük, viselkedésük, igyekezzenek követésre méltó modellt nyújtani, jó benyomást kelteni mind a gyermekekben, mind a szülőkben. Ez ugyanis nemcsak az esztétikai nevelést, de a szülők bizalmát is alapvetően befolyásolja.
- Az ünnepek előtt a külső megjelenítésre kiemelt figyelmet fordítunk. Az ünnepi érzelmek és hangulat erősítését az óvodában megjelenő dekorációval és halk zenével is fokozzuk.

Környezettudatos életvitelre, a környezet védelmére és megóvására nevelés

A környezettudatos életvitel a természeti környezethez, az ember alkotta környezethez, a belső természeti környezethez való viszonyt, valamint a belső személyes világot öleli át.

Fontosnak tartjuk annak érzékeltetését, hogy tiszta, egészséges környezetben az élet minősége javul, az elhanyagolt környezet rontja az alkalmazkodás lehetőségét, az ember egészségét.

Az óvónő feladatai:

- Természethez, állatokhoz, növényekhez fűződő pozitív kapcsolat kialakítása.
- Életviteli értékek, szokások rögzítése, kialakítása: mozogni jó, táplálkozás, derűs harmonikus életvitel. Az élet tiszteletére nevelés.
- Természetvédelem: a természet része vagyunk, nem tulajdonosa!
- Az élővilág sokszínűségének, értékeinek felfedeztetése. Ne árts! Vigyázz rá!
- Szelektív hulladékgyűjtés. Részvétel hulladékgyűjtési akciókban, - családok bevonása.
- Komforttechnikával (víz, villany, fűtés) kapcsolatos magatartási szokások alakítása.
- Együttműködésre, a másság elfogadására, az empátiára épülő megértésre nevelés.
- Alakítsa a gyermek önmagára irányuló mentálhigiénéjét (önmaga elfogadása, pozitív gondolkodás, önismeret, igényesség, önszabályozás, bizalom mások és önmaga iránt).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyre teszik azokat.

- Zsebkezdőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek a kancsóból.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva elrakják a helyére.
- Szokásukká vált az eszközök, játékok rendeltetésszerű használata.
- A szokások elsajátítása során kialakulnak egészséges életmódbeli készségei, jártasságai.
- Vigyáz saját és környezete tisztaságára, segít társainak, segít a környezet tisztántartásában.
- Megfelelően edzett, teherbíró és jó állóképességű. Igényévé válik a mindennapos mozgás, mozgásos játék.
- Mozgását, testi szükségleteinek kielégítését képes szándékosan irányítani, késleltetni.

Egészségfejlesztési programtervünk

A gyermekek egészséghez és biztonságához való jogai alapján, óvodánk teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatait rögzíti az egészséges életmód alakítása terén ellátandó feladatainkhoz kapcsolódóan.

A nem megfelelő életvitel, a helytelen táplálkozás, a mozgásszegény életmód, a káros szenvedélyek és a túlhajszoltság, hatással vannak az óvodánkba járó gyerekekre, illetve betegségek sokaságához vezet.

E munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori és természetesen egyéni sajátosságait.

Az óvodás gyermek ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermekek testi-szellemi fejlődésének feltételeit biztosítják. Az egészségfejlesztési program megvalósulása elsősorban szemléleten, óvónői tudatosságon és kreativitáson és a szülők segítő együttműködésén múlik, szükség esetén bevonva együttműködő partnereinket.

Az egészség-védelmi ismeretközlés lehetősége kiterjed a játékokra, az óvodai foglalkozásokra, a szabadidő más lehetőségeire, megfigyelésekre, a sétákra, kirándulásokra. Az óvodapedagógusainknak egyedülálló lehetősége, hogy saját tevékenységi és nevelési tervébe illessze az egészségnevelési programot, annak szerves részévé tegye.

A nevelési helyzetéből és bővülő mentálhigiénés ismeretekből adódó további lehetőség, hogy az óvónő észlelje azokat a finom jeleket, melyek egy-egy közösségen belül, illetve az egyes gyermekeknél, a deviáns magatartás megjelenésére utalhatnak, vagy annak előzményei lehetnek. A megelőzés a családban kezdődik.

Egészségtervünk alapja, kiinduló pontjai:

Az óvodai nevelésünk alapfeladata az óvodás gyermekeink testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül, az egészséges életmód alakítása, az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Óvodánkban kiemelt jelentőségű az egészséges életmód és életvitel megalapozása. Az egészség meghatározásához igazodva ez testi, lelki és szociális jólét együttes meglétét kívánja, ezért az egészségnevelés az óvodai élet minden mozzanatában jelen van, a nevelési folyamat egészét áthatja.

Célunk, az életminőség javítása, a gyermekek egészséges életmódra nevelésén és a jó szokások kialakításán keresztül a szülők szemlélet formálására is tudatosan hatni.

Az egészségfejlesztést szolgáló tevékenységeink:

- A lehető leggyakrabban iktassunk be közös, gyümölcs-, zöldségfogyasztást, a honi gyümölcsfajtákat preferálva, a reggeli és az ebéd elfogyasztása közötti időben, vagy délután, ügyelve az étkezések utáni és előtti időtartamokra,
- Kirándulások, séták, spontán - szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek, kooperatív mozgásos játékok teremben, udvaron sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi, fizikai biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal, eszközökkel,
- Irányított mozgásos tevékenységek, mindennapos együttmozgás napirendbe építetten, tudatosan tervezetten, rendszeresen szervezeten, változatos céllal, tartalommal (pl. tartásjavítás, lábtornák, erő és állóképesség fejlesztése, nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció fejlesztése), Rendszeresen alkalmat teremtünk a természetes hely-és helyzetváltoztató mozgáskészségek tanulására, megteremtve a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatásának feltételeit,
- Sportversenyeken való részvétel, szervezett úszás, korcsolya, táncoktatás
- A gyermek veszélyeztetettsége esetén közreműködünk a megelőzésben, megszüntetésben, együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelemhez kapcsolódó személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal.
- Az egészség megvédésére, megőrzésére, vonatkozó közérthető módon megfogalmazott ismeretek átadása.

- Fontos, hogy gyermekeink rájöjjenek és megtanulják, hogy egy kis odafigyeléssel, óvatossággal sok baleset elkerülhető, ismerjék meg, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl. bicikli, mászóka, gyógyszer) milyen veszélyforrást jelent,
- A gyermekekkel az óvodai nevelési év kezdetén, valamint szükség szerint, illetve kirándulások, helyszíni foglalkozások előtt ismertetni kell a védő-óvó előírásokat (egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, a tilos és az elvárható magatartásforma, a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások), az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplókban kerül dokumentálásra.
- A Házirend és az SZMSZ, illetve a tűz-és munkavédelmi szabályzat szabályozza az intézményi óvó-és védőelőírásokat, amelyeket a gyermekeknek, felnőtteknek az intézményben meg kell tartaniuk. Szemléletváltásra van szükség, fel kell ismernünk az egészség védelmének, és megőrzésének a fontosságát.

Egészségfejlesztési programterv során a következőket mérjük, a gyermekek életkorának figyelembevételével:

- állóképesség, növekedése, mozgásfejlesztő eszközök spontán használata
- rendeltetésszerűen használja a berendezési tárgyakat, játékokat
- barátkozó, nyitott, társai iránt érdeklődő, elfogadja, tolerálja a másságot
- alkalmazkodó képessége megfelelő, alapvető viselkedési normákat ismeri és betartja, ismeri a csoport szokásrendszerét
- indulatait képes kezelni, féken tartani, kudarcűrő képessége megfelelő
- óvja, védi környezetét
- figyel a baleset, veszély elkerülésére

Tudatosan kell megszervezni a változtatás lépéseit, keresni kell a segítségnyújtás lehetőségeit.

Olyan folyamatos programokra van szükség, amelyek irányt mutatnak, és mindenki megtalálja saját optimális útját, amin elindulhat, fejlődhet.

Az Egészségtervünk, az egészség fogalmának értelmezése mellett szociális tényezőket is figyelembe vesz:

- Családok szociálishelyzetének megismerése, helyreállítása érdekében családgondozás megtervezése, szakemberek bevonásával.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek, és a rászoruló családok részére szabadidős elfoglaltságok szervezése.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek kialakításához, a gyermek testi fejlődésének elősegítéséhez az alábbi feladatokat kell megvalósítanunk:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, valamint mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus összerendezett mozgás, és a testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészség megőrzés szokásainak alakítása.

V.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

" Az igazi nevelés tulajdonképpen ott kezdődik, hogy a gyermek erőfeszítésekre is hajlandó legyen. Ez viszont az engedelmesség titkán múlik: a gyermek ragaszkodásán, a zavartalan jó kapcsolaton.

Ha ez a kapcsolat valóban bensőséges, ha a gyermek állandóan érzi a gyöngéd, Külső jelekben is megnyilvánuló szeretetet, akkor öröm számára, ha kedvünkre tehet."

(Herman Alice)

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért arra törekszünk, hogy az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül a gyermekeket. Szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék. A gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Célok:

- Pozitív viselkedési normák, szokások és szabályrendszerek kialakítása.
- Az udvariassághoz tartozó szokások alapozása. Alkalmazkodó képesség alakítása, az egymás közti bizalom kiépítése. A különbözőségek elfogadásának, tiszteletének elősegítése.
- Nyitott, a közösségben otthonosan mozgó gyermekek nevelése.
- A gyermekekhez és felnőttekhez való érzelmi kötődés kialakítása, mely olyan alaphangulatot teremt, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz.
- A gyermekek biztonságérzetének megalapozása, az önbizalom- és a szocializáció elősegítése.
- A gyermek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, készségeinek, képességeinek fejlesztése, az egészséges önérvényesítés megvalósítása a közösség által, a közösség normáinak alapján. Olyan alapvető erkölcsi tulajdonságok és normák kialakítása, amelyek az együttéléshez szükségesek.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű (*tehetségesek*) gyermekek nevelése különleges ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével. Szociális érettség alakítása, az iskolába lépéshez.
- A szűkebb és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezet iránti kötődés elősegítése.

Feladatok:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, modellértékű, befogadó attitűd, családi légkör megteremtése az óvodakezdéstől az óvodáskor végéig, melyben a közös élmények, tevékenységek során a társas kapcsolatok úgy alakulnak, hogy a gyermekek elfogadják és tisztelik a különbözőségeket.
- Pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok kialakítása, megerősítése gyermek – gyermek, gyermek – felnőtt között. Közös élményekkel, komplex tevékenységekkel a környezetben való biztonságos eligazodást segítő szokásokkal, normákkal a gyermekek erkölcsi- és akarat tulajdonságainak erősítése; az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, a gondoskodás, felelősségvállalás, óvás, védelem, az önállóság, az önfegyelem, a kitartás, a feladattudat, a szabálytudat igényének megalapozása.
- A természeti – társadalmi környezet szépségeinek, esztétikájának, értékeinek felismertetésével a környező világgal való pozitív töltésű érzelmi viszony erősítése, önmagunk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés. A szűkebb és tágabb környezet felfedeztetése, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapjainak lerakása.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

- Olyan óvodai élet szervezése, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítő készség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését, a szokás-és normarendszer megalapozását.
- Olyan körülmények teremtése, melyben a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzetmegoldásokban, meg tanulja irányítani saját érzelmeit.

A nevelés tartalma:

- Már az óvodába lépés előtt lehetőséget biztosítunk az óvodával való ismerkedésre, a beiratkozás előtt tartandó nyílt napokon. Családlátogatásaink alkalmával mi is ismerkedünk a gyermekek otthoni környezetével. Óvodakezdkor figyelembe vesszük az egyéni érzelmi sajátosságokat, s a szülőkkel egyetértésben biztosítjuk a fokozatos beilleszkedést.
- Az óvodába érkező gyermekkel megismertetjük a csoportszobát, udvart, kiszolgáló helyiségek elhelyezkedését, hogy biztonsággal tájékozódhassanak, mozoghassanak.
- Az óvodai életbe történő beszoktatás alatt megmutatjuk a szokás-szabály rendszerünket, ami segíti a társas beilleszkedését. Az óvodakezds folyamatata a szülővel való előzetes megbeszélés alapján történik.
- Különös hangsúlyt fektetünk erre a családi légkör megteremtésének érdekében. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéniségét, fejlettségét, tempóját, szokásait és ennek megfelelően egyénre szabottan végezzük feladatainkat. Az első perctől személyes kapcsolattal, mesével, dallal, ölbeli játékokkal kedveskedünk a kicsiknek. Nagy figyelmet fordítunk a délutáni pihenésre, ilyenkor különös gyengédséggel vesszük körül a gyermekeket, leülünk ágyuk mellé, simogatjuk, nyugtatjuk őket. A gyermekek életterét úgy alakítjuk ki, hogy azok nyugalmat, szabad mozgást, megfelelő biztonságot, derűs légkört sugározzanak.
- A gyermekek nevelésében törekszünk jó kapcsolatot kialakítani a szülőkkel, a családdal, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttműködéshez. Minden gyermeket külön egyéniségként fogadunk el és fogadtatjuk el gyermektársaival, minden egyes gyermeket pozitív oldaláról megközelítve. Közös tevékenységekkel biztosítjuk a gyermekek együttműködését, melyben formálódik egymáshoz való viszonyuk.
- A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlesztjük önuralmukat, együttműködő és tolerancia képességüket. A különféle tevékenységek során nyugalmat teremtünk.
- Hisszük és valljuk, hogy a jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt.
- Nevelési módszereinkben a kérdezés, a megértés, az átérzés jelenti a fő hangsúlyt, mely segítségével lehetővé válik, hogy a gyermekek energiája nem lesz viaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik.

Az érzelmeken nyugvó társas kapcsolatok alakításában a következőkre figyelünk:

- A felnőtt példája, türelme, megelőlegezett bizalma fejleszti a gyermekek viselkedését. Személyre szabottan esélyt kell adni minden gyermeknek önmaga megvalósítására, mert a közösségnek is csak így válhat hasznára (felzárkóztatás, tehetséggondozás).
- A kommunikáció - annak minden szintje - világos és egyértelmű legyen. A gyermekek tevékenységéhez biztosított szabadság korlátait pontosan kell megjelölnünk.
- Átéltetővé kell tennünk az egymásra utaltság, a szolidaritás, a részvétel élményét, érzéseit, mert csak így épülhetnek be a későbbi felnőttek viselkedésébe.
- Bátorítani kell minden gyermeket, hogy kialakuljon a pozitív énképe. Adjunk választási lehetőséget, önálló döntéshozatali lehetőséget.
- Az óvónő nemcsak irányítója, hanem társa is legyen a gyermeknek. A közösségi normák szokás- és szabályrendszerének alapvető formálási lehetősége a szeretet.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermeknek legyen igénye a viselkedés és a helyes cselekvés normáinak és szabályainak betartására. legyen képes az udvariassághoz-, az illemhez tartozó szokások betartására, alkalmazására. Megfelelő akarati tulajdonságokkal, feladattudattal, önbizalommal, önállósággal, önértékelő képességgel rendelkezzen. Oldja meg a felmerülő akadályokat.
- Képes legyen az önálló problémamegoldásra, a kudarcélmény elviselésére.
- Ragaszkodjon óvodájához, a gyermektársaihoz, felnőttekhez, ezt érzelmeiben, szavakban, tetteiben hozza nyilvánosságra.
- Érezzen együtt társaival és legyen képes a baráti kapcsolatokra. Érdeklődjön társai, barátai iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntsék egymást. Konfliktusos helyzetben társaival egyezkedve oldja meg a problémákat.
- A felnőttek kérése nélkül is segítsen társainak, együtt érezzen a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgozik, bízson önmagában, képességeiben. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadja.
- Igényévé válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés. Rövid ideig képes nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatni a felnőtteket és a gyermekeket. A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezi.
- Szavak nélkül is érti környezete jelzéseit, érzéseit. Értékeli saját tetteit, és az eléje tárt magatartási példákat.
- Érvényesíti kezdeményezőképességét, kinyilvánítja tartósabb érdeklődését. Erkölcsi érzelme fejlett, megtanulja az érzelmek kezelését.
- Az óvodáskor végére szociálisan érett, és képes az iskolai élet elfogadására.

V.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

"Semmi sem jellemző egy nyelvre, annyira, mint sajátos hangzása.

Olyan, mint a virág illata, a bor zamata, a zománc, az opál tüze.

Megismerni róla a nyelvet már messziről, mikor a szót még nem is értjük.

Minden nyelvnek meg van a maga hangzása, tempója, ritmusa, dallama, egyszóval: zenéje."

(Kodály Zoltán)

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

A kommunikációs képességfejlesztés sajátos helyzete abból adódik, hogy valamennyi óvodai tevékenység kommunikációs szinten is zajlik. Tehát egyrészt közvetítő, másrészt céltevékenység óvodai nevelésünk gazdag, sokszínű tevékenységrendszerében. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelvi nevelésen belül a kommunikációs képesség az óvodáskor egyik legfontosabb alapképessége. A szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásnak legfőbb eszköze. Az anyanyelvi-kommunikációs nevelésünk átfogja az óvodai nevelőmunkánk minden területét, megjelenik valamennyi tevékenységi forma keretében, szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, nevelésünk egész folyamatának.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Ezért kiemelten fontos feladatot kell megoldanunk: a viszonylagosan nagy ismeretanyaghoz kell fejlesztenünk a gyermekek nyelvi készségét. Gyermekeinkkel látszólag bármiről el lehet beszélgetni, ismereteik változatos témákat tesznek lehetővé, de a beszédprodukción és a beszédmegértésben egyaránt jelentkező nyelvi korlátai miatt ezek a társalgások sokszor mégsem valósíthatók meg.

A gyermek környezetének, családjának, egyéni adottságainak megismeréséből indulunk ki.

Célunk, hogy az adott életkorban (3-7 év) a szituációs beszéd-től eljussanak a független beszédmegértésig, beszédalkalmazásig.

Anyanyelvi nevelésünkben kitűzött feladataink megvalósításában elsődleges szempontunk a játékos, kellemes időtöltés, az együttes élmény biztosítása.

Célok:

- Nyitott, magabiztos, jó kommunikációs képességgel rendelkező gyermekek nevelése.
- Az anyanyelv ismertének, megbecsülésének, szeretetének alapozása.
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása, a biztonságos önkifejezés megalapozása és beszédkultúra alakítása. A tiszta, érthető, kifejező beszéd készségének és az aktív szókincsének alakítása. A kreatív interakciós képesség kialakítása.
- Az általánosan érvényes illemszabályok elsajátíttatása, a kapcsolatteremtés elemi szabályainak megismertetése.
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás folyamatos alakítása.
- A természeti – emberi – tárgyi környezet iránti érdeklődés felkeltése.
- A személyiség pszichés beállítódásának megalapozása az elfogadás, az együttműködés, önállóság, találékonyság, kapcsolatfelvétel területén.
- Az iskolai alkalmasság elősegítése, az iskolai kommunikációs kudarcok megelőzése.

Feladatok:

- Derűs, nyugodt légkör biztosításával a gyermekek beszédkedvének fokozása, nyelvi képességeinek fejlesztése anyanyelvi játékokkal, az igényesen összeállított irodalmi anyag felhasználásával. A helyes és szép beszéddel a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése, előkészítése irodalmi élmények befogadására. Jól kifejező, választékosan beszélő környezet megteremtése, mely a gyermek fejlődését pozitívan befolyásolja. A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- A beszéd fonológiai, grammatikai, jelentéstani rendszerének, szabályainak kialakítása, tudatosítása. Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Nyelvi készség (társalgási, szövegkörnyezetes, elbeszélő és összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nonverbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.
- A beszéd automatizmusainak, a beszédmozgásnak és beszédhallásnak a fejlesztése.
- A gyermek természetes kíváncsiságára építve a tudásvágy ébrentartásával a felhasználható ismeretek, használható tudásanyag biztosítása rendszerszerű látásmóddal.
- Érzelmi indíttatású, játékos, mozgásos tevékenységeken keresztül, sokszínű élmény, tapasztalatszerzés biztosítása. Minta- és példaértékű óvodapedagógusi megnyilatkozások.
- A helyes beszéd technikai elsajátítása a játékosság érvényesítésével (beszédlégzés, beszéddallam, hangsúlyozás, tempó, hangerő, szünettartás, egyéni hangszínezet, hanglejtés).

- Kérdésekre ösztönző légkör megteremtése, a halandzsálás megengedésével az áradó nyelvi kreativitás fejlesztése. Beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása, didaktikus javítgatások elkerülésével, súlyosabb esetekben logopédusunk bevonásával. Tájnyelvi beszéd kifejezéseinek, szépségeinek megőrzése. Sok-sok körülmény a nyelvgyakorlásra, a beszélgetésre, a beszédre, minden gyermeki cselekvést, tevékenységet kísérjen beszélgetés.

Szervezeti forma

Az óvodánkban a gyakorlás lehetőségeit több formában is biztosítjuk:

- Spontán kommunikációs helyzetekben.
- Tervezett, de dominánsan nem kommunikációs tevékenységekhez kapcsolódó, az óvodapedagógus által irányított kommunikációs helyzetekben, olyan szervezett tevékenységben, amikor kifejezetten kommunikációs képességfejlesztés a célunk.

A verbális kommunikáció fejlesztését minden nevelési szituációban szem előtt tartjuk. Fontos, hogy a gyermek érezze, kérdezhet, közölhet, mert ezekre valamilyen választ kap. Az életben szükséges alapvető kommunikációs helyzetek begyakorlására használjuk szituációs játékokat.

Szokatjuk gyermekeinket a beszéd közbeni szemkontaktus tartására. Fontos, hogy hitelesek legyünk a gyermekek számára ezen azt értjük, hogy egész egyéniségünk azt tükrözze, hogy azt mondjuk, illetve tesszük, amit gondolunk.

A nonverbális kommunikációs jelzések alkalmazásával, használatával meg tanulják a gyermekek szavak nélkül is érteni környezetük jelzéseit, érzéseit. Az óvónő bátran használja a metakommunikatív jelzéseket: a mimikát, gesztust, tekintetet, testtartást, mozgást, testi közelséget, simogatást.

Az értelmi nevelés további feladatai:

- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Változatos tevékenységeken keresztül további élmények, tapasztalatok biztosítása a környező természeti és társadalmi világról.
- Az értelmi képességek, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.

Az értelmi képességek fejlesztése érdekében:

- Fejlesztjük a gyermek énképét, segítjük testsémájának kialakulását, olyan légkört biztosítunk, amely felfedezésre ösztönöz (fantázia, alkotó gondolkodás szárnyalása). Maximálisan kihasználjuk, hogy a gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő világot. Építünk a gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalataira, bővítjük a természeti, társadalmi, tárgyi környezetéről szerzett ismereteit.
- Tudatosan szervezzük a közös alkotó tevékenységeket, mert az átélt intellektuális élmények fejlesztik a gyerek értelmi képességeit, mely során motivációs bázis alakul ki a gyermekben,
- Olyan sikerélményeket biztosítunk, melyek hatására az emlékezeti bevésés erősebb, mert az érzelmi többlet fokozza az értelmi fogékonyságát. Figyelem koncentrációt igénylő feladatokat biztosítunk. A közös tevékenységek, a beszélgetések során a gyermek ráérez az együtt gondolkodás örömeire, alakul kifejező- és problémamegoldó készsége, fejlődik gondolkodása.
- A képzelet sokoldalú fejlesztése különféle tevékenységek során (drámajáték, önkifejezés vizuálisan, szóban, tánccal, mozgással –zenére, mese-tudat elkülönítése),
- Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a gyermek a művészeteken és az alkotómunkán keresztül szerezzen olyan élményeket, amelyek felkeltik és fenntartják a tanulás örömet.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában mondja el. Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki magát, minden szófajt használ, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot. A kommunikatív jeleket értve és használva képes a folyamatos beszédre. Hallása, fonémahallása kielégítő, szókincse életkorának megfelelő.
- Konfliktus megoldási módokat ismer, önállóan is alkalmazza, képes társaival egyezkedni.
- Figyelmesen meghallgatja és megérti mások beszédét, az alapvető metakommunikációs jelzéseket felfogja, alkalmazza. A közvetlen felidézés mellett képes a szándékos felidézésre, megnő a megőrzés időtartama. Képes a figyelemmegosztásra-, átvitelre, a szándékos figyelemre. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodása mellett az elemi fogalmi gondolkodása is kialakulóban van. Figyelemösszpontosításra képes.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Képes a magán- és mássalhangzókat szövegkörnyezetben felismerni, azokat megnevezni. Auditív és vizuális képességei optimálisan fejlettek. Képes a nonverbális jelek megértésére, kialakul beszédfigyelme. Differenciált észlelése kifinomult, érzékelése pontos
- Felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket
- Reprodukív emlékezettel rendelkezik, fogalmi gondolkodása kialakult

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK

VI.1. Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodában a nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Tudatában vagyunk annak, hogy az elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent gyermekeink számára. A SNI gyermek fejlesztéséhez speciálisan képzett szakember közreműködését igényeljük. Óvodapedagógusaink a törvényben meghatározott felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkeznek. Az együtt dolgozók speciális szakmai ismeretei, beállítódása és irányultsága harmonikusan kiegészíti egymást

Szakmai teameket, munkaközösségeket alakítva elemezzük, értékeljük a különböző tevékenységeket, nevelési területeket a kitűzött célok, feladatok fejlesztésének érdekében. Elmondhatjuk, hogy nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásokra törekvő nevelőkből áll. Jellemző az ön- és továbbképzés, a szaktudás megújítására való törekvés. Óvodapedagógusaink figyelembe veszik a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítve a tehetség kibontakoztatását, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatását, a szükségletek és jogok tiszteletben tartása mellett. Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelésünk eredményességéhez. Legszorosabban a gondozásban és egészséges életmódra nevelésben, a szokások rögzítésében, a gyermek testi szükségleteinek kielégítésében működnek együtt. Irányításunkkal a nevelőmunka területén is ellátják a részfeladatokat. Ők gondoskodnak a csoportszobák és a hozzájuk tartozó helyiségek higiénijáról is. Csoportokhoz történő beosztásuknál is törekszünk a személyi állandóság elvének érvényesítésére. Minden munkakörökben megfelelő végzettséggel rendelkező, feladataikat hozzáértéssel ellátó munkatársak dolgoznak.

VI.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk 1970-ben az épült. Tárgyi feltételrendszerét jó színvonalúnak minősítjük, rendelkezünk a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Igyekszünk az állag megóvására, illetve a folyamatos bővítésre, felújításra. Óvodánk épületét, helyiségeit, udvarát, oly módon igyekszünk berendezni, kialakítani, fejleszteni, hogy szolgálja gyermekeink biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméreteiknek, biztosítva egészségük megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Eszközeink lehetővé teszik óvodásaink mozgás és játékigényének kielégítését. A tárgyi felszereléseket, amelyeket használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel helyezzük el. A csoportszobák berendezése, bútorzata - az óvodapedagógusi ötletességnek, leleményességnek köszönhetően - esztétikus, dekoratív, jól szolgálja a gyermeki tevékenységeket, mindegyikhez öltöző, mosdó, tartozik. Tornaszobánk a gyermekek mozgásának lehetőségét biztosítja, melyben az EU szabványnak megfelelő eszközök vannak. Rendelkezünk fejlesztőszobával, ahol a logopédiai, gyógytádagógiai, fejlesztőpedagógiai munkához szükséges feltételeket, eszközöket biztosítjuk. Nagyméretű játszóudvarunkon fa vár-mászókák, csúszdák, homokozók, mérleghinták, állnak a gyermekek rendelkezésére, 2017- ben áadták az ovi- focipályát is. Különböző sporteszközök közül válogathatnak igényük, érdeklődésük szerint. Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít óvodánk dolgozóinak. Ennek megfelelően, az óvodai dolgozók szociális ellátásához, valamint a gazdasági feladatok ellátásához megfelelő számú, méretű helyiség áll rendelkezésre. Nevelői szobánk alkalmas a megbeszélések, értekezletek, egyéb rendezvények tartására, valamint a természettel kapcsolatos videofilmeket is itt nézhetik meg az érdeklődő gyermekek. Könyvtárunkat folyamatosan bővítjük szakirodalmi anyagokkal, folyóiratokkal, kiadványokkal.

A szülők számára esztétikus, családias fogadószobában biztosítjuk a személyes beszélgetéseket.

VI.3. Az óvodai élet megszervezése, és a gyermekcsoportok kialakítása

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Gyermekeink nevelését a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezzük meg, teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus jelenlétében és közreműködésével.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Csoportjaink életkori összetételének kialakítását a mindenkori jelentkezési arányok és a szülői igények határozzák meg:

- Barátok, testvérek, szülői kérésre egy csoportba kerüljenek
- Bölcsődéből átvőő gyermekek igény szerint egy csoportban maradjanak.

A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük:

- A nemek aránya tegye lehetővé a társas kapcsolatok alakulását
- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek száma egyenlő arányban legyen a csoportokban. (természetesen, az év közbeni vizsgálatok után kialakult aránytalanságot ez esetben nem tudjuk figyelembe venni)

Lehetővé tesszük, hogy a tanköteles életkort elérő gyermekek közül a beiskolázásra nem kerülők:

- Létszámtól függően saját csoportjukban maradjanak, vagy szükség szerint barátaikkal együtt kerüljenek egy másik csoportba. Beilleszkedésüket elősegítjük azzal, hogy a nyár folyamán együtt lehetnek leendő óvónőjükkel, csoporttársaikkal.

VI.3.2. Napirend

„ A gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.”
(Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja)

A gyermekekre nagy hatással van a feszültségtől mentes együttlét, az örömteli hangulat, az óvónő érzelmegazdagsága, az óvoda egész életének átgondoltsága. A helyesen összeállított napirend élettani vonatkozásai a gyermekek testi-lelki harmóniájának megteremtői.

Az életritmus, az állandóan ismétlődő tevékenységek, a rendszeresség kedvező hatásúak, érzelmi biztonságot teremtenek. Az életrend, a napirend energiát szabadít fel, követi a szervezet ritmusát, ezzel segíti a fejlődés zavartalan menetét. Csoportjaink napirendje folyamatosságot, rugalmasságot biztosít, figyelembe veszi a gyermekek életkorát, egyéni szükségleteit, mely meghatározza a tempót és a terhelhetőséget, igazodik az időjárás változásaihoz, a gyermekek aktuális igényeihez (rugalmasság!). Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása úgy, hogy a legtöbb időt a legfőbb tevékenység a játék kapja. Ebbe a játékba integrálódik az óvodai tanulás. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előre haladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó - amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett - iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A napi 45 perces iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet a pedagógusnak kell megtervezni.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a KRÉTA rendszerben történik, amely a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A Kréta rendszer fejlődést nyomon követő dokumentumainak megtekintéséhez, a szülők részére a hozzáférés biztosítunk.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Napirend minta

Időkeret	Tevékenység megnevezése
6:15-8:00	Gyülekezés, szabad játék, barkácsolás, differenciálás, egyéni fejlesztés megvalósítása
8:00-9:00	Étkezési előkészületek, folyamatos tízórai, munka jellegű tevékenységek, testápolási teendők. Szabad játék, tervezett játéktevékenység, barkácsolás, differenciálás, egyéni fejlesztés megvalósítása
9:00-10:00	Játék tevékenységben megvalósuló tanulás, képesség-készségfejlesztés, differenciálás, tapasztalatszerzés útján Célzott iskola-előkészítő, differenciált fejlesztés tankötelesekorú gyermekeknek, illetve játékba integrált egyéni és csoportos fejlesztő tevékenységek
10:00-11:30	Öltözködés, mindennapos mozgás az udvaron, szabad játék, séta, kirándulások. Cselekvéses tanulás, ismeretek elsajátítása tapasztalás útján.
11:30-12:30	Étkezési előkészületek, munka jellegű tevékenységek, napos munka, ebédelés, testápolási teendők
12:20-12:40	Ebéd utáni tisztálkodási teendők, készülődés a lefekvéshez.
12:40-14:30	Pihenés, mesélés, hosszabb történetek olvasása, alvás, nyugodt légkör megteremtése, folyamatos felkelés,
14:30-15:00	Öltözködés, tisztálkodás, folyamatos uzsonnázás, játék.
15:00-16:45	Szabad játék biztosítása az udvaron vagy a csoportszobában, spontán, játékos tapasztalatszerzés mozgás, hazabocsátás

VI.3.3. Heti rend:

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő csoportjainkban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével óvodásaink napi életének megszervezéséhez. A heti rend a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a befogadás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze. Figyelembe vesszük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek napirendjének kialakítását, az egyéni fejlesztés időpontjait. Óvodai nevelésünk a Pedagógiai Programunk alapján valósul meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezzük meg. Az óvodai nevelésünk tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, szolgálják OVI-KRÉTA-ban kötelezően vezetett dokumentumaink: óvodai csoportnapló, felvételi és mulasztási napló, a gyermek fejlődésének nyomon követése, egyéni differenciált fejlődési napló

Hetirend minta

Óvodapedagógus által szervezett tevékenységi forma		
Tevékenység ideje	Tevékenység megnevezése	
A hét minden napján: →mindennapos mozgás →verselés, mesélés,	➤ Szabad játék, tervezett játéktevékenységek ➤ A külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalom és tapasztalás ➤ Mindennapos mozgás ➤ Verselés, mesélés ➤ Ének, zene, népi játék, tánc ➤ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ➤ Munka jellegű tevékenységek	Tanulás
Anyanyelvi nevelés		

VI.3.4. Nyári élet

Óvodánk nyári időszakában, a jelentősen lecsökkenő gyermeklétszám miatt összevont csoportokban folyik az óvodai élet. Csoportösszevonásoknál lehetőleg az azonos életkorú gyermekek összevonására törekszünk, a megengedett maximális létszám figyelembevételével.

A nyári élet alapelvei:

- Szeretetteljes, odafigyelő minden gyermekért felelősséget vállaló légkör biztosítása.
- A balesetmentesség figyelembevételével a víz, a levegő, a mozgás, a pihenés egyéni igényekhez igazított. Az időjárás függvényében a gyülekező időt is a szabadban töltjük. Az óvodai élet, minden gyermeki tevékenység elsősorban a szabadban történik.

- A változatos játéklehetőségek előtérbe helyezése úgy, hogy az udvaron is lehetőség legyen a csoportban kedvelt gyermeki tevékenységek folytatására. A biológiai szükségletek folyamatos kielégítése: higiéniai igények, folyamatos folyadékbiztosítás, öltözködés. A játékidő a pihenőidő rövidülésével, esetleg megszűnésével hosszabbodjon meg.

VI.3.5. Hagyományok, ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések óvodánkban, gyermekcsoportjainkban:

Kiemelkedő eseményekről vagy hagyományos ünnepekről emlékezünk meg, amikor ünneplünk - örömnap ez, amikor belső magatartásunkkal is hozzájárulunk az ünnepléshez, mely szépségével, másságával, külsőségeivel tér el a szürke hétköznapiaktól.

Nevelőtestületünk meggyőződése, hogy szakmai szempontból az óvodai ünnepek nevelőmunkánkban továbbra is kulcsfontosságúak maradnak. Lehetőséget biztosítanak az ünnepek óvodánk sajátos arculatának megteremtésére. A szülők és egyéb érdeklődők számára pedig egyik lehetőség arra, hogy megismerjék, betekintést nyerjenek óvónő és gyerekek együttes munkájába.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei

Népmese napja: Óvodai szinten bábelőadással, valamint a csoportokon belüli projektekkel kerül megünneplésre.

Mikulás: Gyermeki örömnap, amikor a Mikulás személyesen, valamennyi gyermekcsoportot felkeresi. Az óvodapedagógusok bábelőadással készülnek a gyermekeknek.

Anyák napja: Köszöntő, mely a gyermekcsoport életkori sajátosságaihoz igazodóan szervezendő. Célja az anya - gyermek kapcsolat és a nagymamák iránti tisztelet, szeretet erősítése.

Búcsú az óvodától: A nagycsoportos gyermekek rövid búcsút vesznek az óvodától, óvó néniktől és kisebb társaiktól. Az óvodai búcsú nyilvános, mely tartalmában (alkalmi versekkel és dalokkal) igazodik a nap ünnepéhez. A cél az ünnepnap kiemelése a mindennapok sorából, s nem a gyermekek túlterhelése a hosszú szerepeltetésekkel.

Gyermeknap: Játékok sokasága és a különböző tevékenységek színesítik a nap programját. Gondos előkészülettel biztosítjuk, hogy a sokféle programból álló nap gördülékeny, élmény teli legyen. Vidám, humoros bábelőadással gazdagítjuk a programot.

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek

Márton napi szokások: A szülők bevonásával történik. A Márton napi szokásokat közösen elevenítjük fel. A gyermekekkel lámpásokat készítünk, majd közösen énekelve felvonulunk a környéken vagy az óvoda udvaron.

Advent – karácsony: A várakozás ideje alatt tevékenységek sokaságával készülünk a szeretet ünnepére. Az élet értelme a szeretet. Nagyszerű érzés meghitt hangulatban ünneplőbe öltöztetni a szívünket. Hagyományok, szokások megismerésével a gyerekek érdeklődését fokozzuk - adventi koszorú, adventi naptár, búzaültetés, Lucázás, mézeskalács - süteménykészítés, karácsonyfadíszek készítése természetes anyagokból, gyertyagyújtás.

Farsang: Jellegéből adódóan a jókedv, a vidámság, a zene (értékes, igényes, a gyermekek életkorához igazodó) az uralkodó. Az egyszerű jelmezbe bújt gyerekeknél, felnőtteknél az önfeledt öröm a fontos. A környezet átalakításával, dekorálásával a farsangi hangulat megteremtése a célunk.

Húsvét: A húsvéti időszak szokásainak megismerése, hagyománytisztelet - tojásfestés, locsolkodás, húsvéti jelképek: tojás, sonka, bárány, csibe, barkaág megismerése. Az óvónők alkalomhoz illő bábelőadással készülnek. Az óvodában kapott húsvéti meglepetéseket elrejtjük az udvaron.

Nemzeti ünnep

Március 15.

A gyerekek számára ezen az ünnepen tudatosítjuk nemzeti jelképeinket (nemzeti lobogó, kokárda, himnusz) az ünnepi közösségben szükséges viselkedési formákat: himnusz alatt felállunk, csendben hallgatjuk. Alkalmas a hazaszeretetre nevelésben, identitásuk alakításában.

Csoporthagyományok

Születésnap:

- ➔ Az adott hónapban születetteket ünnepeljük meg.
- ➔ Jókívánságainkkal, énekünkkel, apró ajándékokkal kedveskedünk az ünnepelteknek.

A zöld jeles napok:

- ➔ Ezeket a témákat csoporton belüli projekteken és óvodai szinten a kijelölt pedagógusok szervezésével dolgozzuk fel.
 - Állatok világnapja – október 4.
 - A víz világnapja – március 22.
 - A Föld napja – április 22.
 - Madarak és fák napja – május 10.

VII. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

VII.1. A szülő, gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, tovább fejlesztésének lehetőségei

Óvodai nevelésünkkel a családi neveléssel együtt szolgáljuk a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködésünk. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolatainktól a különböző óvodai rendezvényeinkig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával - a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is - kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Partnerközpontú működésünknek alapvető feltétele, hogy a szülővel, gyermekkel, mint közvetlen partnerekkel megfelelő kapcsolatot alakítsunk ki. Az együttműködés egy folyamat, amelyet nem csak időszakos cselekvések sorozatának tekintünk.

Óvodánk és a család kapcsolatának elvei:

Egységesen értelmezzük és valósítjuk meg a gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelveket, célokat, feladatokat. Törekszünk az óvodai és a családokban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerésére, elismerjük a család elsődlegességét a nevelésben. Erősítjük a szülők és dolgozók egymás iránti bizalmát, tiszteletét. Óvodánk a gyermekek érdekében kezdeményező, nyitott, elfogadó, ami az egyenrangú kapcsolat alapja

Az óvodapedagógusaink munkaköri kötelességei a szülővel szemben:

A szülők (törvényes képviselők) rendszeres tájékoztatása. A gyermekek, a szülők, emberi méltóságának és jogainak maradéktalan tiszteletben tartása, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adni. Fel kell hívni a szülők figyelmét, ha a gyermekek fejlődése érdekében intézkedéseket szeretnének.

Tapintatosan előítéletektől mentesen kell közeledni a családhoz, illetve megértően és bizalmat ébresztően kell támogatni a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szüleit. A családokkal és a Gyermekjóléti Szolgálattal szükséges együttműködni a veszélyeztetettség megelőzésében és megszüntetésében. Fontos az egyenrangú nevelői viszony, a kölcsönös bizalom kialakítása, ha szükséges, segítséget kell nyújtani. A titoktartás mindenkre kötelező érvényű.

A szülők jogai:

Gyermeük adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát. Meg kell ismernie óvodánk Pedagógiai Programját, hogy tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról. Rendszeresen, részletesen, érdemi tájékoztatást kapjon saját gyermeke fejlődéséről. Igénye szerint a gyermeke neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon.

Személyesen vagy képviselői útján - jogszabályban meghatározottak szerint - részt venni az érdekeit érintő döntések meghozatalában. Figyelemmel kísérhesse a gyermeki jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét. Az intézmény igazgatója és a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon. Gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermeke után, óvodába járatáshoz - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint - anyagi támogatást kapjon. Igénybe veheti, illetve kérheti az óvoda által nyújtott szolgáltatásokat. Az oktatási jogok biztosához forduljon.

VII.2. Az együttműködés formái

- Fogadóórák /személyre szabott, bizalmas jellegű információk közlésére alkalmas/,
- Családlátogatás a szülők igényének megfelelően /a gyermekek közvetlen nevelési színterével ismerkedés, gyermekek helyének, szerepének felmérése, tájékozódás a család nevelési elveiről, szokásairól/,
- Szülői értekezlet /az óvodát, gyermekeket, szülőket érintő témák, feladatok megbeszélése, beszélgető jellegű, oldott hangulatú együttműködés lehetősége/,
- Véletlen találkozás /az együttműködés hasznos formája, számíthatnak ránk/,
- Levelezés, telefon /az új gyermekek szüleit értesítjük pl. szülői értekezletről és a gyermekek váratlan megbetegedéséről/,
- Rétegcsoporthoz megbeszélés /nagycsoporthoz szülőkkel iskola előtti tudnivalók közlése/,
- Közös ünnepeink, évzáró, munkadélután /közös ünnepi előkészületek, pl. karácsonyi díszek készítése/, közös szórakozások /Szülői Szervezet által szervezett bál/,
- Javító, szépítő alkotómunkák /társadalmi munkák/,
- Közös szereplések, versenyek szervezése szülők bevonásával napi kapcsolattartás /óvodánk nyitottságából fakadóan jó lehetőség a kölcsönös tevékenységek, műsorok.

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését, ezért kiemelkedő fontosságú a gyermekek szüleivel való kapcsolat.

E kapcsolat minden formájával az információk cseréjét, a szemléletformálást, munkánk szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődését segítjük. Elengedhetetlen a korrekt, a partneri, a hiteles, a nyitottságon alakuló kapcsolat a családdal. Az óvónő figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Szülői igényekből fakadó térítéses szolgáltatások

Óvodánk választható tevékenységeit tartalmazzák.

Pedagógiai alapellátásunkat nem érintik, tanfolyami rendszerben, - megfelelő pedagógiai ellenőrzés mellett - délutáni lebonyolításban, a szülők igényei és költségtérítése alapján szerveződnek.

Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy ezek egyrészt életkor- specifikus szolgáltatások legyenek, másrészt olyan tartalmúak, ami erősítheti óvodánk nevelési céljainak elérését.

Az óvodai szolgáltatások jól illeszkednek óvodánk sajátos programjához, és az igényekhez:

- ➔ gyermektánc célja:
 - ritmusérzék-, mozgásfejlesztés, helyes testtartás kialakítása.
- ➔ úszásoktatás, korcsolyázás célja:
 - a test edzése, egészség megőrzése
- ➔ bábszínház, zenés színház, mozi látogatás
- ➔ idegen nyelvvel való ismerkedés
 - Játékos német nyelv,
 - Játékos angol nyelvi oktatás
- ➔ zeneovi, tehetségműhely

VII.3. Kapcsolataink

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A közoktatás - irányítással való kapcsolatunk legfontosabb önkormányzati hivatali szervei:

- Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Egészségügyi és Közszerzési Osztály,
- Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Közgazdasági Osztálya,
- Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Egészségügyi és Közszerzési Osztály, Szociális és Családvédelmi Iroda
- Városi Gyámhivatal /jogi ügyekben, pl. gyermekelhelyezésben dönt/.

Ezen szervek munkatársai meghatározzák munkánk feltételeit és - a tanügy-igazgatási feladatok révén annak rendjét is. A kapcsolat egyfelől hivatali, másfelől támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldásában, mindig a konstruktivitás a jellemző.

Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat /segít a családok életvitelével kapcsolatos gondok megoldásában/.

Óvoda és a bölcsődék kapcsolata

Minden nevelési év kezdetén több a bölcsődéből, mint a családból óvodába lépő gyermekek száma, ezért kell különös figyelmet fordítanunk a bölcsődével való kapcsolatunk tartalmára, rendszerességére. E kapcsolat segíti az átmenet zökkenőmentessé tételét oly módon, hogy megismerjük és segítjük egymás nevelőmunkáját.

Megteremtjük a kölcsönös tájékozódás, és tájékoztatás lehetőségét.

Óvodánk és az iskolák kapcsolata

Hagyományosan jónak mondható és folyamatos együttműködési kapcsolatot alakítottunk ki a környező iskolákkal.

Együttműködésünk során:

- Lehetőséget teremtünk a tanítók számára az óvodai élet megismerésére,
- Tájékoztató jellegű szülői értekezleteket szervezünk nagycsoportos szülők részére,
- Kapcsolatainkra a kölcsönös bizalom a jellemző, az igényeket felmérjük,
- A nagycsoportosaink partner-iskoláinkban ünnepváró és sport rendezvényeken vesznek részt.

ELTE Savaria Egyetemi Központ Regionális Pedagógiai Szolgáltató Központtal való együttműködésünk az alábbi területeken valósul meg.

- Pedagógiai-szakmai szolgáltatások:
 - ❖ Pedagógiai munkánkhoz igénybe veszünk pedagógiai, szakmai szolgáltatásokat, mint: képzések, továbbképzések, önképzések szervezése,

Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága

Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szombathelyi Tagintézménye

- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság és rehabilitáció
- Nevelési tanácsadás (gyermeknevelési problémáink megoldása)
- Logopédiai ellátás, és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása

Közművelődési Intézményekkel való együttműködésünk során kibővítjük, elmélyítjük a gyermekek ismereteit, érdekes tevékenységekkel, mesterségekkel ismerkedhetnek meg, kiállításokon, bábszínházi előadásokon vehetnek részt. Megküldik a műsorterveket és plakátokat.

Óvodásaink, elsősorban a nagycsoportosok, több rendezvényen vesznek részt:

- Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár /részvétel könyvtári foglalkozásokon/,
- Savaria- és Schmidt Múzeum /a gyermekek életkorának megfelelő kiállítások megtekintése/,
- Mesebolt Bábszínház, Agora Művelődési és Sportház.

Kapcsolatunk egészségügyi intézményekkel

- Védőnő - közvetít óvodánk és az óvodaorvos között, egészségügyi feladatokat lát el,
- Iskolafogászati általános szűrővizsgálatok szükség szerinti elvégzése.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külföldi magyar óvodákkal való együttműködésre, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn. A Dobronaki Katicabogár magyar nyelvű óvodával igyekszünk olyan oktatási kapcsolat kialakítását megalapozni, melynek érdekében az óvodánk együttműködésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

VIII. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS ÓVODAPEDAGÓGUSAINK FELADATAI

VIII.1. Játék

A játékot a kisgyermekkor legfontosabb, és legfejlesztőbb tevékenységének, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének tartjuk. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - gyermekeink elemi pszichikus szükséglete, melyet mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és zavartalanul ki kell elégíteniük. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg.

Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében. Ebben minden tanulási tartalom, ismeret, jártasság, készség megjelenik. A játékot pedagógiai szempontból azért tartjuk fontosnak, mert általa a gyermek kiélheti, feldolgozhatja az életben előforduló szituációkat. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt: a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Célok:

- A pozitív érzelmek, a közlési vágy felerősítésével a helyes magatartás gyakorlása, elfogadható viselkedési szabályok kialakítása. Sokrétű tapasztalatszerző és tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és az abba integrált tanulás.
- Legyen öröme a játékban, bontakozzon ki egyéni vágyaik és ötleteik, szabadon és kreatívan használják a rendelkezésre álló eszközöket.

Feladatok:

- A napi tevékenységek során a mozgásos játékok beiktatása az ehhez szükséges feltételek biztosítása / megfelelő légkör, hely, idő, eszköz /. Változatos játéklehetőségek ismételtesével a gyermekek önállóságának, kitartásának, érzékszerveinek pontosabb működésének fejlesztése. A gyermekek mozgásigényének, aktivitásának kielégítése.
- Az óvodás korban megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása.

A játék tartalma

Óvodánkban derűs, nyugodt légkört biztosítunk a kötetlen játékhoz. A gyermek maga dönti el kivel, milyen játékot játszik, milyen eszközt választ. A szabad társválasztás magába foglalja a félrehúzódas, az egyedüllet lehetőségét is. Mi teremtyük meg azt a játékos, oldott, kreatív légkört, amelyben a gyermekek az elképzeléseiket valóra tudják váltani. A csoportszobában több játékteret alakítunk ki. Vannak állandó és változtatható sarkok, elkülönített részek.

A gyermekek cselekvő közreműködésével önállóan, de óvodapedagógusi segítséggel is kialakíthatnak játszó helyet. A gyermekek igényei, a vegyes életkor, a szabad választás hatására a játékfajták nem különülnek el, inkább egymásra épülnek, illetve hordozzák egymás jellemzőit.

A csoportszobában minden játéknak megvan a maga helye, pl. az ábrázolási tevékenységekkel kapcsolatos eszközök egy adott helyen találhatók. A báboknak és a dramatizáláshoz szükséges kellékeknek is meghatározott helye van.

A gyermekek kedvenc játszóhelye a csoportszobán kívül az óvoda udvara. A külső környezetben elsősorban nagymozgásos tevékenységekre ösztönözzük őket. Ide tartoznak a: fogócskák, futójátékok, labdajátékok, szembekötösdik, ugró - és szökdelő játékok, ügyességi - és versenyjátékok. A fogócskákkal, futójátékokkal, labdajátékokkal a gyermekek minden porcikáját megmozgatjuk, szívűműködésüket serkentjük. Labda nélkül az óvodás gyermeket az udvaron nem képzelhetjük el, ezért mindig biztosítjuk a különböző méretű, súlyú labdákat. Az ügyességi játékkal a gyermek erejét próbálgatja, állandóan mozog, kísérletezik, tapasztalatokat gyűjt, pl. kötélhúzás, patak átugrás, kígyójáték. Az óvoda udvarán az időjárástól függően lehetőséget nyűjtunk a gyakorló és szerepjáték folytatásához. Tovább fejlesztjük, bővítjük a csoportszobában elkezdett énekes - mozgásos játékokat. Nyugodt játéklehetőségeket biztosítunk a kreatív tevékenységek kibontakoztatására is, pl. ábrázolási tevékenységek, barkácsolás.

Eszközeink esztétikusak, balesetmentesek, jó minőségűek, motiváló és fejlesztőhatásúak. Eszközállományunkat folyamatosan bővítjük, egyrészt a szerepjátékokhoz és az esztétikai neveléshez szükséges kellékekkel, másrészt az értelmi képességeket fejlesztő játékokkal.

Az óvodapedagógus helye és feladata a játék során

A játék során több feladatot oldunk meg. Egyrészt figyelemmel kísérjük, hogy a gyermekek hogyan közelednek egymáshoz, kik játszanak együtt, milyen irányban halad a játéktéma, hogyan oldják meg a konfliktusokat, tiszteletben tartják-e egymás játékát, udvariasan viselkednek-e a játék során? Másrészt segítjük a gyermekeket ötleteinkkel. Kezdeményezők, partnerek és egyben játszótársak vagyunk. Segítjük a bátortalanokat és ötletszegényeket. A segítség azonban csak olyan szintű és mértékű, melyre az adott gyermeknek szüksége van. A gyermeki játék önállóságát mindig tiszteletben tartjuk. Csak akkor avatkozunk bele, ha a gyermekek durvák, veszélyeztetik egymás testi épségét.

Játékfajták

Gyakorló játék

Lényege a ritmus és a mozgás. Mindhárom korcsoportban fellelhető, de a legjellemzőbb a kicsikre. A nagyobbaknál más játék elemeként jelenik meg. Ezt a játékfajtát a funkciók gyakorlása jellemzi. A funkciók gyakorlásának feszültségcsökkentő hatása van, és ez örömezt vált ki. Játék közben a játszó gyermek a funkciók egyre magasabb szintű, bonyolultabb alkalmazására lesz képes. A hang, a beszéd, a ritmus, a mozgás játékos utánzása is gyakori a kicsiknél.

Építő és konstruáló játék, barkácsolás

A játék során a gyermekek átéli a létrehozás, az alkotás örömét, sikerét. A már meglévő ismereteiket, tapasztalataikat képesek új kombinációban, kreatívan alkalmazni. A társas alkotás segítségével kialakul közösségi érzésük, és a „mi tudat”, a „mi alkottuk” élménye hatja át tevékenységüket. A konstruáló játék, barkácsolás legmagasabb fejlettségi szintje az, amikor céltudatosan, tervszerűen konstruálnak valamit, amit aztán a szerepjátékban felhasználnak.

Szerepjáték

A szerepjáték minden élethelyzetet, érzelmet magába foglaló játék, ahol a gyermek megjeleníti a valóságot, környezetét, a történeteket. A szerepjáték lényege, hogy mindent lehet, és mindenki minden lehet a játékban. A szerepjáték lényeges sajátossága az utánzás. A szerepvállalás motívuma a felnőttel való azonosulási vágy. A gyermek nemcsak adott tevékenységet utánoz, hanem magatartásformákat jelenít meg. A gyakorolt viselkedési minták megszilárdulnak, és fokozatosan a gyermek személyiségének építőköveivé válnak.

Szabályjáték

Ezt a játékot a szabály határozza meg. A szabályjáték során a gyermek eljut a magányos játéktól az együtt mozgáson át a legmagasabb együttműködésig. A szabályok meghatározott magatartásminták követésére készítetik a gyermeket. Ennek a játéknak lényeges személyiségformáló értéke van. Növeli az akaraterőt, az önfegyelmet, a kudarctűrő képességet, csapatjátékban a társas kapcsolatok megerősítését, mindezzel megkönnyíti a szocializáció útját. A kicsikre a mozgásos szabályjátékok (fogócska, bújócska stb.) jellemzőek, melyekben nem a cél a fontos. A nagyobbaknál ezek fajtái bővülnek, s megjelennek az értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékok (egyszerű társasjáték, kártya, dominó, logikai játékok). Itt még nagyon fontos a felnőtt részvétele. A legnagyobb bonyolultabb szabályjátékokra is képesek a szabályok pontos betartásával. Értelmező játékaiknál logikus gondolkodásra, bonyolultabb észlelésre képesek.

Dramatizálás, bábozás

- A kicsiknél a báb mozgása kelti fel az érdeklődést. Nekik fakanálbáb, síkbáb, ujjbáb szükséges elsősorban. A nagyobbaknál kesztyűbábok, paraván, jelmezek legyenek, ezek igazodjanak élményeikhez, kedvenc meséikhez. A bábjáték fő eleme a mozgás. A hanghordozás, a hanglejtés kiegészíti a mozgást, ami által komplex élményt nyújt a gyermek számára. A bábozás oldja a belső feszültséget, növeli a gyermek önbizalmát, fejleszti kreativitását, segíti az anyanyelv fejlődését. Biztosítja az érzelmek kivetítését, lereagálását.

Fejlesztési lehetőségek

Gyakorlójáték

- Nagymozgások, testséma, szem-kéz koordináció ismerkedés tárgyak, anyagok tulajdonságaival. A ritmusos ismétlődés fejleszti a beszéd és a mozgás tempóját.
- Mozgás és tevékenység beszéddel való kísérése

Építő - konstruáló játék

- Kreativitás, megfigyelő-képesség, térészlelés, formák, színek, fogalmak megismerése
- Szem - kéz koordináció rész - egész viszonya

Szerepjáték

- Képzelet, tolerancia, empátia, önbizalom, kommunikációs készség, beszédkészség
- Szociális tanulás, erkölcsi értékek, együttélés szabályainak elsajátítása

Szabályjátékok

- Alakul szabálytudatuk erősödik kitartásuk, kudarcűrő képességük, megtanulják indulataik fékezését. Fejlődik gondolkodásuk: memória, kombinációs készség, analízis - szintetizáló képesség, számfogalom

Barkácsolás

- Tapasztalatszerzés anyagokról, eszközhasználatról
- Percepció, finommotorika, kombinatív készség, alaklítás, formaállandóság

Bábozásban, dramatizálás

- Emlékeztet, képzeletet, mozgást, beszédkészséget, kommunikációs készséget, a szociális tanulást fejleszti, illetve az önkifejezés és az önmegvalósítás eszköze

A játék feltételeinek megteremtése

Nyugodt légkör

A családi, nyugodt, szeretetteljes légkör biztosítása elengedhetetlen feltétel. Az óvónő mindig a gyermekek rendelkezésére áll, együttműködésre és segítségre kész partnerként. Jelenléte tudatos, megengedő, támogató, biztonságot adó. Hagyja, hogy a gyermekek eredetisége szabadon fejlődjék, ami természetesen nem azt jelenti, hogy mindent megenged nekik, hanem azt, hogy teljes odafordulással bánik a gyermekekkel, egészséges környezetet alakít ki számukra.

Jó szokásokra, életritmusra, korukhoz illő fegyelemre szoktatja őket. A szokás - és szabályrendszer oly mértékű, hogy az fokozza a gyermek biztonságérzetét, segíti eligazodását.

Megfelelő hely

Fontos, hogy a csoportszobák és a hozzá tartozó helyiségek berendezése az otthonosság érzetét keltsen, hogy mindenki megtalálhassa helyét, elfoglaltságát. A csoportszoba tágas, a berendezések mobilak legyenek.

Legyen pihenőhely, mesehallgató hely, elszeparált rész. A színvilág harmonikus legyen. Szükséges a tornahelyiség mozgásfejlesztő játékokkal.

Megfelelő idő

Óvodáskorban a játékba integrálódik minden tevékenység, s abból alakulnak ki újabb tevékenységi formák, általa fejlődnek, válnak egyre önállóbbá a gyermekek, a legtöbb időt a játékra kell fordítani. Kapkodás nélkül, elmélyülten játszhasanak, legyen idejük és elképzelésük a megvalósítására, a játékfolyamat befejezésére. Biztosítjuk a folyamatos napirendet és a játékba integrált tanulást.

Élmények, tapasztalatok

Ezek adják a játék motivációs bázisát. Fontos, hogy a gyermekeket olyan érzelmi töltésű, közvetlen élményekhez juttassuk, amelyek játszásra készítetik őket, amelyek segítik képzeleteinek, vágyainak játékban való megvalósítását. Olyan élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket kell biztosítanunk, amelyek érzelmeikhez közelálló, élő szerepmintákat adnak a gyermekeknek.

A játszásra kell képessé tennünk őket. A játszás képessége abban a kétsíkú viselkedésben rejlik, amelyben a gyermek tudja, hogy feltételes, nem valódi szituációban vesz részt, de ugyanakkor megfelelőnek érzi.

A közvetlen tapasztaláson kívül a játék motivációs bázisát adják a mesevilág élményei. Az óvodapedagógusok feladata az emlékek felelevenítése, az élmények előhívása.

Játékeszközök

Gyermekeinknek módjukban áll nézelődni, töprengeni, válogatni. Az óvodába lépéstől hazamenésig maguk döntenek el, hogy mit, hol és hogyan játszanak. Szabadon birtokolják a játékeszközöket. Olyan játékokat biztosítunk, amelyek ízlésesek, praktikusak, egyszerűek, sokfajta ötlethez, játékfajta-hoz alkalmazhatóak.

Fontos, hogy minden gyermek megtalálja a számára legmegfelelőbb eszközt, ami segíti fejlődését. Felhasználjuk a természet adta kincseket is (kavics, termések stb.).

Mire ügyelünk a játékeszközök kiválasztásánál:

- Esztétikus, könnyen tisztítható, sérülést, balesetet nem okozó legyen,
- Fejlesztő hatású legyen (mozgást, kreativitást, gondolkodást),
- Elsősorban természetes alapanyagúak (fa, vászon, kötél, vessző, cserép) legyenek,
- Álljon a gyermekek rendelkezésére sok-sok anyag, amelyekből kreatív módon maguk is készítenek játékeszközt.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek játéka a gyakorló játék szintjéről a szerepjáték szintjére fejlődik.
- Elfogadják játszótársaik elgondolásait, alkalmazkodnak a szabályokhoz.
- Képesek közösen játékot tervezni, szerepeket kiválasztani.
- A játszócsoportok között tartós és szoros kapcsolat alakuljon ki.
- Az élményhelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek.
- Óvodáskor végére ismerjenek 3-4 szabályjátékot, egyedül tudják azt levezetni, közösen örködnék a szabályok betartása fölött.
- Ismerjenek 4-5 képességfejlesztő játékot, mely játékok során kialakul az egészséges versenyszellem.
- Önállóan választanak bábokat kedvelt meséikhez, történeteikhez.
- Felismernek legalább 3-4 mesét a bábok és szereplőik alapján.
- Saját élményeik eljátszásához elkészítik az egyszerű bábokat.
- Ismerjenek 1-2 olyan anyagot és fogást, amely a barkácsoláshoz nélkülözhetetlen.
- A szerepjátékban, dramatizálásban a barkácsolt eszközt használják fel.
- Építő játékelemekből játékszereket készítenek.
- Alkotásaikat már önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre, és képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is.
- Már képesek bonyolultabb szabályjátékok megtanulására és gyakorlására.
- A gyermekek játékában az egészséges versengés is megjelenik.

VIII.2. Verselés, mesélés, dramatikus játék, bábozás

"A mese tanulsága erőt ad a gyerekek ahhoz, hogy a világ pozitív tendenciáival azonosuljon, nem beszélve arról, hogy a gyerekek azt tudja meg, hogy a végén ő fog győzni, a legkisebb királyfi, akire senki sem gondolt."

(Dr. Vekerdy Tamás)

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az élıszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítı, átlelkesítı szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélıvel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belsı képvilágot jelenít meg.

A belsı képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történı kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítı mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi mőveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Feladataink:

- Az irodalmi anyag kiválasztásánál a körültekintő, átgondolt, igényes összeállításra törekszünk. A vers- mese- dramatikus játék- bábozás során, a gyermek nyelvi-képességeinek fejlesztése, kiegészítve a báb személyiségfejlesztő hatásával.
- Az alapvető helyes viselkedési szabályok elsajátítása, szokássá alakítása.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mesével segítjük elő, a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését és fejlesztését.
- A mese segítségével – képi és konkrét formában, és a bábozás és dramatizálás eszközeivel – tárjuk fel a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A fejlesztés tartalma:

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek megismerkedhessenek a magyar kultúra irodalmi értékeivel, a népköltészet remekeivel, hagyományaival. Tudatosan törekszünk arra, hogy a gyermekek életkorának megfelelő irodalmi anyagot válasszuk ki, nyelvileg tiszta, esztétikai szempontból értékes anyagot közvetítsünk. Figyelembe vesszük, hogy a magyar népköltészetben, a népi, dajkai hagyományok gazdag tárháza sok alkalmat kínál, a mindennapos mondókázásra, verselésre, mesélésre, alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. Az egész évi anyag kiválasztásánál törekszünk arra, hogy anyaguk tartalmát tekintve az évszak hangulatát kifejező, az ünnepek köszöntését szolgáló, állatokról szóló, tréfás, humoros hangulatú, tündérvilágot megjelenítő, mai életet ábrázoló, aktualitásnak megfelelő legyen.

Irodalmi anyagok igényes összeállításánál felhasználjuk a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveket egyaránt. A művek kiválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság. Figyelünk arra, hogy a néphagyomány-ápolás, a népi szokásokkal való ismerkedés komplex lehetőséget rejt az óvodai nevelésünk számára: élményt ad, szórakozást nyújt, ismeretekhez segít, fejleszti az ízlést, közösséget épít, hazaszeretetre nevel, viselkedési mintákat közvetít, megalapozza a gyermek érzelmi, esztétikai és morális biztonságát. Építünk a mese és a vers önismeretet mélyítő, a világ megismerését segítő funkciójára, erkölcsi tartalmakat közvetítő feladatára, emberi kapcsolatokat erősítő szerepére. Lehetővé tesszük, hogy a bábozás és szimbolikus játék a gyermekek mindennapi életének részévé váljon. Hatására nő a gyermekek mesélési kedve, bábozási igénye. Mesélésünk a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

A bábozás, dramatizálás anyagát a mese, vers anyagjára építjük. A bábjáték a gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, ezáltal feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit. A bábozással hozzásegítjük a gátlásos gyermekeket szorongásaik leküzdéséhez. Gyermekeink irodalomhoz való erős kötődésének kialakulását segítjük a felnőtt bábcsoportunk előadásaival. Szép, tiszta kiejtésünkkel, előadásmódunkkal példát mutatunk gyermekeinknek. Fejlesztjük beszédmegértésüket, beszédtechnikájukat, a helyes kiejtést. Figyelünk a beszédészlelés, beszédmegértés zavaraira, szükség esetén szakember segítségét kérjük. A mese minden nap megjelenik az óvodában. Az óvónő közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertyagyújtással csalogatja a gyermekeket a mesesarokba. A mesehallgatás nem kötelező, de a játszóktól csendes tevékenységet várunk el. Csoportjainkban a gyermekek számára elérhető helyen találhatók a könyvek, valamint azok az eszközök, melyek az irodalmi élmény feldolgozását segítik elő. A vers - mese spontán, vagy szervezett formában jelenik meg mindennapjainkban. Mind a kezdeményezést, mind pedig az elalvás előtti mesét szükségesnek tarjuk. A mese figyelmes végighallgatására ösztönözzük a gyermekeket. A mondókák, versek megtanulása után bátorítjuk az egyéni előadást.

A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus játék során lehetőséget adunk a társalgási kedv fokozására, önálló beszédre, különböző mozgásokra. A szerepvállalásnál segítünk, hogy sikerélménnyel vegyenek részt a játékban. Egyszerű síkbábokkal, fakanál-, ujj- és kesztyűbábokkal biztosítjuk a bábozás lehetőségét. Az improvizálások, élmények eljátszásán keresztül juttatjuk el gyermekeinket az ismert mesék megjelenítéséig.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat, várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak, a kicsiknek és a maguk szórakoztatására is. Képesek legyenek a szerepek elosztására. Tudnak meséket, történeteket kitalálni, elmondani, s azt mozgással, ábrázolással megjeleníteni, kifejezni. Nyugodtan, figyelmesen hallgatják végig az óvónőt és a társaikat egyaránt.
- A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Játék közben odaillo szövegeket, rigmusokat mondogatnak, az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatokat.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Beszédjüket személyiségüknek és az érzelmeiknek megfelelő nonverbális eszközökkel kísérik.
- Feladatuk ellátása során udvariasan, érthetően kommunikálnak.

VIII.3. Ének, zene, népi játék, tánc

" Nem lehet egészen boldog ember az, akinek nem öröm a zene. "
(Kodály Zoltán)

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző - állami, egyházi, jeles - ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A zenei nevelésünk célja:

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, zenei anyanyelvük megalapozását. A gyermekek zenei képességeinek kialakítása, fejlesztése. A népi hagyományok, gyerektáncok megismertetésével, ápolásával a nemzeti identitástudatuk kialakítása.

Feladatok:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelő válogatása. Változatos zenei élményhez juttatással a gyermekek esztétikai fogékonyságának, ízlésének kialakítása, fejlesztése. A dalos játékok megszerettetése, a közös éneklés, tánc örömeinek felfedeztetése. A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, és a zenei képességfejlesztő játékokkal. A népdalok, népi énekes játékok és mondókák, a néptánc elemeinek megismertetésével hagyományápolás.

A tevékenység fejlesztő hatása:

- A gyermekek érzelmileg kiegyensúlyozottabbá válnak, oldja a feszültségüket, befolyásolja a hangulatukat, nő magabiztosságuk, fejlődik alkalmazkodóképességük, önkifejezésük. Erősíti az együvé tartozás érzését, a közösség szabályainak betartását.
- Fejlődnek értelmi képességeik: nő figyelmük tartóssága, időtartama, fejlődik emlékezetük, zenei kreativitásuk, képzeletük, fejlődnek gondolkodási műveleteik, a zene nyújtotta pozitív élmény cselekvésre ösztönzi őket,
- Mozgásuk harmonikussá válik, fejlődik mozgáskoordinációjuk, a ritmus figyelmet, koncentrációt, határozottságot fejleszt, a dallam az érzésvilágot befolyásolja, a hangerő, a hangszín hallószervüket élesíti. Kiváló lehetőséget ad a beszédfejlesztésre,
- A népi játék, dal felébreszti a haza, a nép iránti szeretetet,
- Alkalmat ad a periférikus helyzetben lévő, hátrányokkal küzdő gyermekeknek is a sikerélmény átélésére. Erősíti a gyermekekben az alkalmazkodó képességet, a fegyelmet, hisz a ritmus, a dal, a tánc, a szabályok diktálta rend ezt kívánja.

A fejlesztés tartalma:

- A gyermekek általában lassabban énekelnek, mint beszélnek. Ez segíti a helyes artikulációt, a szavak pontos, szép kiejtését. Hangképző szótagok éneklésével segítjük a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. Az énekes játékok változatos szövegével pedig a gyermekek szókincsét is bővítjük.
- Megismertetjük a gyermekeket a régi korok zenéjével, viseleteivel, szokásaival.
- A zenehallgatás anyagát az óvodapedagógusok hangszeres játéka, egy- és többszólamú éneke, valamint klasszikus zeneszerzők műveinek hallgatása teszi változatossá, élményszerűvé a gyermekek számára.

A tevékenység tartalma

Mondókák, népi énekes játékok

- Törzsanyagát Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában adja.
- A kicsik ismerjenek meg 6 - 8 rövid mondókát, 10 - 15 énekes játékot. Hangterjedelmük, ritmusuk életkoruknak megfelelő legyen.
- A nagyobbak ismerjenek meg 12 - 15 új dalt, 4 - 5 mondókát. A dalok hangterjedelme a pentaton.
- A legnagyobbak már 15 - 18 új dallal, 3 - 4 alkalomhoz illő dallal, s 5 - 7 új mondókával ismerkedjenek.

Ritmusérzék fejlesztés

A magyar nyelv egyenletes lüktetése, alliteráló ritmusa, az iskolai írás, olvasás tanulásánál igen jelentős szerepet tölt be. Ezért fontos, hogy kialakítsuk a lüktetés érzékelését. A lüktetés adja az alapját a további ritmusmotívumok elsajátításának, a tempókülönbség érzékeltetésének. A ritmusérzék fejlesztése szorosan a mozgáshoz kapcsolódik, azt koordinálja. A kicsik játékos, utánzó mozdulatokkal érzékeljék az egyenletes lüktetést. Járlanak, mozogjanak egyenletes tempóra, váltakozó tempóra.

A nagyobbak az egyenletes lüktetés mellett érzékeljék a motívumhangsúlyt, a dalok, mondókák ritmusát. Ezekhez használjanak ritmushangszereket, melyek közt maguk vagy az óvodapedagógusok által készített is megtalálható.

A legnagyobbak már különbséget tudnak tenni az egyenletes és kettes lüktetés, a ritmus között.

Mozgásfejlesztés, gyermektánc:

A dalok, dalos játékok, mondókák ritmusa, dallama spontán módon is mozgásra ösztönzi a gyermekeket. A szép mozgás kialakítása fontos része a készség - képesség fejlesztésnek. Az egyenletes, szép járás, a dalos játékok mozgássorai alapjai a későbbi tánclépéseknek. Egyedi formában segítik a mozgás összerendezettségének kialakulását.

A zenéhez kapcsolódó mozgás, a közös játék érzelmi töltése igen erős. Az énekes játékokhoz kapcsolódó mozgások, szerepek a gyermekek életkorához igazodnak. A legnagyobbak már bonyolultabb párcserés, kapus, hidas, sorgyarapító énekes játékokat is játszanak, egyszerű táncos lépésekkel. A mozgást színesítjük térforma változatokkal: csiga, hullámvonal, sorok, kör, félkör stb.

Hallásfejlesztés:

Ennek legfontosabb területe az éneklési készség fejlesztése, amely a gyermekek utánzási vágyán alapul. Hallás után tanítjuk a dalokat, dalos játékokat. Fontos, hogy az óvodapedagógusok által választott dalok hangterjedelme megfeleljen a gyermekek életkorának, éneklésük megfelelő hangmagasságban történjen.

Az éneklési kedv felkeltésében, ébrentartásában kiemelt szerepe van a megfelelő érzelmi alapozásnak, melyet nagymértékben segít a sokat és örömmel énekelgető óvó néni. Engedjük az önálló énekelgetést, mert ez segít oldani a gyermekek gátlásait.

Ismerjenek meg olyan zenei alapfogalmakat, melyek a hallásfejlesztést szolgálják: halk, hangos, magas, mély. Ismerkedjenek a környezet hangjaival, zörejeivel, ezeket, s egymás hangját, valamint az óvodában használt dallamjátszó hangszerek hangját ismerjék fel. Játszanak dallambújtató, hangszínfelismerő stb. zenei játékokat.

Zenehallgatás:

A zenehallgatással felkészítjük őket a zene élvezetére, formáljuk zenei ízlésüket.

Az óvodai zenehallgatás azért fontos, mert a gyermekek figyelmét a dal, az ének, a hangszerjáték szépségével lekötjük, felkeltjük érdeklődésüket a zenehallgatás iránt, s a zene türelmes, figyelmes élvezetére szoktatja őket. A gyerekek az élő, énekes előadáson túl, hallgassanak hangszeres zenét, kórusmuzsikát, lehetőség szerint élőben is. Kiscsoportosaink - különösen a beszoktatás idején - gyakran hallják az óvó néni dalait, vigasztaló, tréfás mondókait. E korban az óvodapedagógusok énekes előadása adja a zenehallgatás gerincét. Éneket kísérje testi kontaktus: ringató, altató, hintáztató, lovagoltató. Minél több tevékenységhez kapcsolódjon zenei élmény-kiegészítést.

A tevékenységhez szükséges eszközök:

- Óvónői hangszerek, ritmushangszer készlet
- Népi játékok kellékei: bot, kalap, kendő, szoknya. Népi ritmushangszerek: köcsög, lopótök.
- Gyűjtött anyagok, termékek kellékekhez, ritmusjátékokhoz

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakul a belső motiváció az éneklésre.
- Képesek a dallam, ritmusmotívum egyéni visszajelzésére.
- Képességeikhez mértén tisztán, megfelelő hangmagasságban, tempótartással énekelnek.
- Végig tudnak hallgatni hosszabb énekelt, hangszeren előadott dalt figyelmesen, érdeklődő élvezettel. Megkülönböztetnek gyors és lassú tempót. Képesek esztétikus, együtemű mozgásra változatos térforma kialakítására, játékos táncmozdulatokra.
- Az ismert dalokat képesek egyénileg és zenekari formában kísérni ritmusjátékos hangszerekkel. Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus.

VIII.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképeségek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése, az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni a gyermekeket a világ szépségeivel. A gyermek a környezetéből érkező spontán vizuális ingerek hatására folyamatosan fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik.

A tárgyi világról egyre pontosabb ismereteket szerez, majd sokrétű ábrázolótevékenysége során mindegyiket újra alkotja, rendezi, átszervezi. Ábrázolótevékenysége a világról kialakított vizuomotoros reprezentációja. Az alkotás öröme fejleszti a gyermeki személyiséget. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Célok:

- A gyermeki fantázia és esztétikai érzék életkori sajátosságainak megfelelő kibontakoztatása. A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás fejlesztése.
- A természet szépségéből fakadóan a gyermekek tér -, forma -, szín képzetének gazdagítása, a szép iránti nyitottság, igényesség, esztétikai érzékenység alakítása.

Feladatok:

- Az alkotótevékenység feltételeinek megteremtése, az önkifejezés lehetőségének biztosítása. Az alkalmazott eszközök, anyagok, technikák folyamatos bővítése.
- A 3-7 éves gyermekek egyéni fejlődési jellemzőinek megfelelő vizuális tevékenységek alkalmazása, a képi-, plasztikai-, komponáló-, térbeli tájékozódó képesség alakítása, a kreatív magatartás kibontakoztatása. A tevékenységekhez pozitív érzelmi viszony kialakítása.

- A gyermekek spontaneitására, alkotókedvére, egyéni fejlettségére és képességére alapozott vizuális alkotó képesség fejlesztése. Egyéni és közös élmények biztosítása.
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, technikai alapelemekkel és eljárásokkal. A feltételek megteremtése a tevékenységhez.
- Kerülje a direkt ráhatásokat.

A tevékenység tartalma:

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalkotás, a kézimunka különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés mind a vizuális nevelést szolgálják, a gyermeki személyiség fejlesztésének eszközeként. Nagy méretben való rajzolás, festés, közös kompozíciók készítése. Élmény alapján történő egyéni ábrázolás, mesék, történetek megjelenítése különböző technikákkal.

Plasztikai munkák:

Emberalakok, állatok, tárgyak mintázása a mintázott alakzatok különböző térbeli kompozícióba való összerendezése. Bábok, ajándékok, kiegészítők, egyszerű játékok készítése. Mintázás, szövés, fonás, barkácsolás, papírtépés, vágás, hajtogatás, ragasztás, varrás. Természetes anyagok használata.

A tevékenység szervezeti formái

Mivel a gyermeki ábrázolótevékenységet speciális játéktevékenységként, a gyermek első alkotótevékenységeként, a gyermek örömteli cselekvéseként értelmezzük, ezért annak megvalósulását csak úgy tudjuk segíteni, ha az megjelenik a mindennapi játékban. Szervezeti formája mindig kötetlen, munkaformája sosem frontális. Az állandóan rendelkezésre álló, illetve az esetenként óvónő által előkészített eszközökkel motiváljuk a gyermekeket az alkotásra. Az óvónő tehát lehetőséget teremt az ajánlott eszközökkel, élményelőhívással a gyermekek egyéni elképzeléseinek megvalósítására. A maximum mikro csoportos munkaforma lehetőséget teremt az egyéni segítségnyújtásra.

A tevékenységhez szükséges eszközök:

Minden eszközből annyi szükséges, hogy az eszköz béli feltétel egész évben, jó minőségben, akár minden gyermek egyidejű tevékenységéhez is elegendő legyen! Színes ceruzák, zsírkréták, jó minőségű festékek, üvegfestékek, ecsetek, rajzlapok ragasztó, olló (balkezes is), szövőkeret, fonalak, textilhulladékok színes papírok tépéshez, vágáshoz, hajtogatáshoz, ragasztáshoz tompa hegyű tű, himzőfonalak.

A természetből merített anyagok: termések, szalma, kukoricaszár és csuhé, kalászosok, szizál, rafia, kavicsok stb.

A fejlesztés tartalma:

- A gyermekek napi rendszerességgel folyamatosan, szabadon választhatják a rajzolást, festés, mintázást, kézi munkát, barkácsolást, mint speciális játékformát.
- Tevékenységüket figyelemmel kísérjük, szükség szerint segítjük, irányítjuk.
- Fontosnak tartjuk a megfelelő, nyugodt hely biztosítását, ahol a nap folyamán bármikor, szabad választás alapján ábrázoló tevékenységet kezdhetnek.
- Biztosítjuk a megfelelő méretű és minőségű eszközöket a rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, barkácsoláshoz, ragasztáshoz.
- Ezek közül a gyermekek szabadon választhatnak a különböző témák kifejezése során.
- Az eszközök praktikus, könnyen elérhető esztétikus elhelyezésével ösztönzően hatunk a gyermekekre.
- Igyekszünk olyan helyet találni a csoportban, amely az ablak közelében van, de szabad (szőnyegmentes) terület áll a gyermekek rendelkezésére, hogy a használati eszközöket a mosdóba kivigyék és elmossák.
- A csoportszobában vagy a folyosón helyet és lehetőséget biztosítunk arra, – „mini galéria” létrehozásával – hogy elkészült munkáik mások számára is megtekinthetőek legyenek.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek az építő jellegű tevékenységek során kreatívan használják az építőelemeket, a csoportszoba berendezési tárgyait.
- Az óvodai ábrázolás eszközeit, a már megismert technikákat változatosan, kreatívan alkalmazzák.
- Ismerik a térbeli és síkbeli irányokat, azok szóbeli kifejezéseit.
- Szókincsükben aktívan használják ezeket.
- Ismerik az alap és kevert színeket, megkülönböztetik a sötét és világos színárnyalatokat.
- Alkotásaik részletezőek, formagazdagok.
- Ábrázolásukban az adott tárgy, élőlény lényeges jegyeit feltüntetik, érzékeltetik az arányokat, távolságokat.
- Alkotásaikból kitűnik egyéniségük.
- Megjelenítik érzelmeiket, élményeiket, elképzeléseiket.
- Megjelenik a gyermekekben az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség a természet szépségeiről, mű- és népművészeti alkotásokról.

VIII.5. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- Spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- Irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- Szervezett mozgásos tevékenység.

A spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, a csoportszobában és az óvoda területén rendelkezésünkre álló játékszerek és sporteszközök minél szélesebb körű biztosításával és alkalmazásával tudjuk a sokirányú mozgásfejlesztést elérni. Az udvari szabad játékot az együtt játszás örömeivel tudjuk tartalmasabbá, élményszerűbbé tenni. Alkalmat kell adni és segítséget kell nyújtani a gyermeknek arra, hogy mindent kipróbálhasson, megtanulja, hogyan vigyázzon magára, hogyan kapaszkodjon, hogyan essen el.

A természetbe történő kirándulásokon engedni kell, hogy a gyermek kipróbálhassa önmagát (fára mászhasson, árkot ugorhasson, domboldalra mászhasson, s onnan legurulhasson stb.).

A balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások alakításáról, a felelősség-, biztonság-szabálytudat megalapozásáról, fejlesztéséről a baleset-megelőzési ismeretek folyamatos átadásával, betartásuk figyelemmel kísérésével gondoskodunk. A gyermekek életkorához igazodó szokás-, szabályrendszer, viselkedési elvárások, ismeretek átadását a csoportok naplóiban dokumentáljuk.

A rendszeres, szervezett mozgás egyik formája az irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, frissítő, játékos együtt mozgás 10 - 15 percben.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A szervezett mozgásos tevékenység pedig az óvodapedagógusok által tudatosan tervezett, szervezett mozgásfoglalkozás 20-35 percben.

Ezeket a napirendben, illetve heti rendben jelölik az óvodapedagógusok. Az óvodás gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, egyéni képességeket és igényeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül. A helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával, a megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgással a motoros képességek egyre magasabb szintjére jut el a gyermek, mely előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség - fejlődésére.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni.

A mozgás a 3 – 6 éves korú gyermek lételeme, legtermészetesebb megnyilvánulási formája, mely képet ad általános (testi, szellemi, mentális) fejlettségéről. Az óvodáskor kezdetén a nagymozgások gyakorlásának különösen kiemelkedő szerepe van az idegrendszer, az értelmi képességek fejlődésének elősegítésében.

Az óvodáskor végére megszerzett mozgásügyesség, mozgáskoordináció növeli a gyermekek teherbíró képességét, segítve az iskolai élethez való alkalmazkodást.

A mozgásfejlesztés céljai és feladatai óvodánkban:

- A rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás iránti igény megalapozása, kialakítása.
- Légző, keringési, csont- és izomrendszer teljesítő képességeinek növelése.
- Helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakításának elősegítése, tartásjavító és lábtorna alkalmazása. Lehetőség biztosítása spontán mozgások alakítására.
- Kondicionális képességeik: mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése.
- Koordinációs képességeik fejlesztése: téri tájékozódás, egyensúlyérzék, ritmuskészség, mozgékonyág, hajlékonyág. Lateralitás fejlesztése, dominancia erősítése.
- Mozgásműveltségük kialakítása jártasság, készség szintjén: mozgásos cselekvések elsajátítása, szép kivitelezése. Mindezekkel összefüggő elméleti ismeretek elsajátítása, gyakorlatban való alkalmazása. Keresztcsatornák - szem - kéz, szem - láb -, finommotorika fejlesztése, helyzetfelismerő képességük, dominanciájuk erősítése saját testük közvetítésével.
- Az egyéni szükségleteket, képességeket figyelembe véve a gyermeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása, a szabad levegőn való tartózkodás, mozgás lehetőségének kihasználása. Szórakoztató, élményekben gazdag, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok szervezése a versenyigény kielégítésére, az egészséges versenyszellem kialakítására, a sikerek és kudarcok átélésére.
- Komplex testmozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, ezen keresztül a pozitív énkép, az önkontroll, az érzelmek szabályozása, a szabálykövető társas viselkedés, az alkalmazkodás, az együttműködés, a kommunikáció, a problémamegoldó gondolkodás, a bátorság, kitartás fejlesztése.

A célok és feladatok óvodai megvalósítása segítik a gyermekek kiegyensúlyozott személyiségfejlődését, hisz a mozgás, a motoros képesség adják alapját a beszéd és gondolkodás fejlődésének, a valóságos énkép kialakulásának. A legfontosabb a természetes mozgásra készítésben az, hogy lehetőséget adunk a gyermeknek arra, hogy ismerje meg saját testét, tanulja meg, mire képes.

Az óvónő feladatai a mozgásfejlesztésben:

Modellként álljon a gyermek előtt, szeressen velük együtt mozogni. Kiemelt fontosságú a szabad levegőn való mozgásfejlesztés. Teremtse megfelelő motivációs bázist a feladatok végzéséhez. Szorgalmazza a gyakorlatok többszöri ismétlését, de úgy, hogy a gyermek ne érezze kényszernek. Biztosítson olyan mozgásélményt, ami örömforrás a gyermek számára.

A foglalkozások szervezésénél építsen a gyermekek motiváltságára, aktivitására, adottságaira. Adjon egyszerű, lényegre törő, rövid feladatismertetést, utasítást.

Tudjon együtt örülni az apróbb sikereknek, segítse át a gyermeket a kudarcon, legyen körültekintő, türelmes, és következetes, alakítsa a gyermekek versenyszellemét, küzdeni tudását. Ügyeljen a pontos szabályismertetésre, ellenőrizze a gyermekek szabályértését. Értékelése és hibajavítása egyénre szabott legyen. Tervszerű, szervezett, körültekintő fejlesztési feladatok állítása. Ne siettesse, hanem tapintattal segítse a gyermek fejlődését, értékelése személyre szabott, pozitív irányú legyen. Önképzéssel bővítse az erre a területre vonatkozó szakirodalmi jártasságát.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.

- Szereti és igényli a mozgást, ismeri a testrészeket, azok funkcióit.
- Megérti, és mozgásban alkalmazni tudja az egyszerű vezényszavakat,
- Nagymozgásai koordináltak, precízek, összerendezettebbek lesznek.
- Fogóizmai megerősödnek, képes harmonikus finommozgásra
- Ismeri és megfelelően használja az irányokat, szem - kéz - láb koordinációja összehangolt,
- Fejlődik kudarctűrő képessége, erősödik egészséges versenyszelleme, kitartása,
- Mozgását, viselkedését szándékosan irányítani képes.

A mozgásfejlesztés tárgyi feltételei

Teremben:

- Tornaszoba bordásfalakkal. Óvodás méretű ugrószekrények, tornaszőnyegek
- Gyalogkerekék, rugós deszkák, tornapadok, trambulinok, fizioball labdák több méretben
- Kéziszerkezetek a gyermeklétszám szerint (labdák, babzsákok, botok, szalagok, szivacs párnák, karikák, maroklabdák stb.). Body-roll hengercsalád. Mozgáskotta bővített eszközkészlet.

Szabadban

- Kosárlabda palánkok, labdák különböző anyagokból és méretben. Komplex mozgásfejlesztést szolgáló játszótéri eszközök, szabványnak megfelelően, minősítve,
- Futóbiciklik, kerékpárok, rollerek, gólyalábak.

VIII.6. A külsővilág tevékeny megismerése

Szeretnénk olyan új nemzedék felnövekedésének tevékeny részesei lenni, akik visszafordulnak a természethez, akik a világot egységes egészében látják, s azt nem csak mérhető és leírható tárgyak sokaságaként szemlélik. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

Szeretnénk elérni, hogy óvodásaink értékeljék mind az élettelen, mind az élő világot, a létezést magát. Gondolkodásukban, cselekedeteikben keressék azt az utat, ami leginkább összeegyeztethető környezetükkel. Szeretettel és kellő alázattal forduljanak a természet valamennyi létezője felé, legyen az kő, útszéli gyom, bármilyen állat. Ez a szelíd szeretet jellemezze emberi kapcsolataikat, s őrizze meg mindezen tulajdonságaikat "bármely" területére kerüljenek is az életnek. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Célok:

- Természetszerető, környezetüket megismerni vágyó gyermekek nevelése. Komplex cselekvés útján a természet- és a környezetvédelem fontosságának megismertetése. Ökológiai szemléletmód megalapozása, mely lehetővé teszi, hogy környezetükben jól tájékozódjanak, a környezetüket védjék, illetve a gyerekek környezettudatos magatartásának kialakítása.
- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

Feladatok:

- Az élő, élettelen és épített környezet értékeinek tevékeny megismertetése a gyermekekkel.
- A természetben zajló tapasztalatszerzések során, az ok-okozati összefüggések megvilágítása.
- A fenntarthatósági pedagógia elveinek előtérbe helyezése, alkalmazása. A környezettel való harmonikus kapcsolat kialakulásához szükséges szokások, viselkedési formák megalapozása.
- Megfelelő időt, helyet, eszközöket biztosítani a spontán és szervezett tapasztalatszerzésre és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A helyi sajátosságainkat figyelembe véve, minél több mozgásos, érzékszervi tapasztalatok gyűjtése az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Szerepek, magatartási módok megtanítása, viselkedési stratégiák kialakítása és gyakoroltatása. Környezettudatos szemlélet kialakítása a személyes példaadáson, a változatos tevékenységeken keresztül.

- Érdeklődés felkeltése a természetes és mesterséges környezet iránt, a természetvédelmi szemlélet kialakításának megalapozása.
- A gyalogos közlekedés során a helyes közlekedési szabályok gyakoroltatása, elsajátíttatása.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

A tevékenység tartalma:

- Az ember és az őt körülvevő természetes és mesterséges környezet, s ezek formai és mennyiségi viszonyai.
- Az óvodai nevelőmunka komplexitásából adódóan minden összekapcsolódik mindennel.
- Minden gyermeki tevékenység magában hordozza a sokirányú tapasztalatszerzés, érzékelés, észlelés lehetőségét. Különösen igaz ez a külső világ megismerésében.

Az ember

Az ember része az őt körülvevő világnak. A kisgyermek először önmagával ismerkedik, saját testéről szerez tapasztalatokat. Ezeket óvodába lépéskor otthoni környezetéből hozza.

Tapasztalatszerzési lehetőségek

- Test, testrészek, mozgás- és érzékszervek, testápolás, tisztálkodás, öltözködés, kulturált higiéniai szokások, táplálkozás. Közvetlen tapasztalatok alapján saját testük lehetőségeinek és korlátjainak felismerése.
- Egészségvédelem az óvodában: zsebkeendőhasználat, kézmosás stb., betegségek: orvos, védőnő munkája. Gyógyteák készítése és fogyasztása: csipkebogyó, gyümölcsteák, betegségmegelőző szerepük.
- Otthoni élmények előhívása: apa, anya, testvér, nagyszülők - a család, a családtagok egymáshoz való viszonya.
- A családtagok foglalkozása, munkahelye.

Saját személyükkel kapcsolatos alapvető adatok (név, születési hely és idő, lakcím) ismerete.

A mesterséges környezet, a környezet megóvására nevelés

Az élet és az idő adta lehetőségeket úgy használjuk ki, hogy a gyermekekkel megismertetjük óvodánk és szűkebb lakóhelyük mesterséges környezetét, annak szépségeivel és gondjaival együtt.

Tapasztalatszerzési lehetőségek:

- Ismerjék az óvodában dolgozó felnőttek munkáját, s azt becsüljék meg. Szerezzenek tapasztalatot az óvoda környezetében előforduló, megfigyelhető felnőtt foglalkozásokról: mentőállomás, kereskedelem, építőipar, kézműves foglalkozások. Ismerkedjenek városunk közintézményeivel, szolgáltatásaival, üzemével: zeneiskola, színház, múzeum, könyvtár, posta, gyógyszertár, kenyérgyár stb.
- Gyakorolják a helyes közlekedést a különböző közlekedési eszközökön (kerékpár, autóbusz, vonat), valamint az ezeken való helyes viselkedést. Ismerjék a közlekedési eszközöket.
- Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket.
- Gyakorolják a mesterséges környezet megóvását
 - ❖ az óvoda külső és belső rendjének tevékeny megőrzésével,
 - ❖ szelektív hulladékgyűjtéssel, mint a hétköznapi környezetvédelmi viselkedéssel,
 - ❖ papírhulladék gyűjtésével, hasznosításával, használt-elem gyűjtésével,
 - ❖ azzal, hogy környezetüket szeméttel nem csúfítják, nem rongálják.

A természetes környezet, a környezet megóvására nevelés

Tudatosítani szeretnénk, hogy az ember léte, egészsége végső soron az őt körülvevő környezettől is függ. A természeti környezet szépsége, harmóniája az ember számára azonban az öröm, az esztétikum forrása is, s ezért is óvjuk, védjük. Az élet tiszteletéhez hozzátartozik mindenfajta élet tisztelete, védelme. A természetes környezet megismerésére legjobb lehetőségünk az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik. Helyi adottságainkból adódóan elérhető távolságra vannak rétek, erdők, mezők, folyó- és állóvizek (Perint patak, Csónakázó tó, Kámoni arborétum, Erdészet, Parkerdő, Falumúzeum... stb.), ezt kihasználva, lehetőségünk nyílik a növény- és állatvilág megismertetésére. Legfontosabbnak azt tartjuk, hogy mindig mindent természetes környezetében figyelhessenek meg, lehetőleg mindent megfoghassanak, megszagolhassanak, megkóstolhassanak, egyszóval tevékenykedhessenek, játszhatnak mindennel: a vízzel, a talajjal, állatokkal, növényekkel.

Tapasztalatszerzési lehetőségek:

- Szerezzenek tapasztalatokat, élményeket az évszakokhoz kapcsolódóan:
 - ❖ az időjárás - hatása növényekre, állatokra, emberre,
 - ❖ érezzék át a különböző évszakok által kínált közös élményeket,
- Lehetőleg sok állatot saját életterében ismerjenek meg. Konkrét lehetőség hiányában közvetett tapasztalatokat szerezhessenek. Ismerkedjenek meg szűkebb természeti környezetünk védett állataival: kék cinege, fekete gólya stb.

- Természetes környezetében figyeljék meg a növényeket (fű, fa, bokor, virág, zöldség, gyümölcs), s szerezzenek tapasztalatokat gondozásukról, felhasználási módjukról,
- Ismerkedjenek meg lakókörnyezetünk védett növényeivel: hóvirág, tözike, csillagos nárcisz, sárgaliliom, ciklámen. Ismerkedjenek a természet " gyűjthető " kincseivel, a gyűjtés szabályaival. Ápoljanak " hétköznapi " hagyományokat, mint a befőzés, aszalás,
- Ismerkedjenek az ember és környezete közti kölcsönhatásokkal: víz - levegő - talajszennyeződés és következményeik.

Nevelőmunkánk fontos feladatának tartjuk, hogy gyermekeink védjék az élő környezetet, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról, hogy alakítsuk környezet - és természetóvó - tisztelő szokásaikat, magatartásukat, köztük az élet iránti tiszteletet. Elvünk, hogy minden élőlénynek joga van az élethez, ezért erdőn, mezőn nem szedünk virágot, nem szemetelünk, az állatokat gondozzuk.

Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai

A gyermekeink számára biztosított tevékenységek gazdag választékával az egésznap folyamán lehetőséget teremtünk a környező világ formai és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. E tapasztalatszerzés közben a gyermekeket a valóság megismerésére, a problémák meglátására és megoldására neveljük. Építgetjük fogalmaikat, alakítjuk logikai ítélőképességüket, formáljuk gondolkodási műveleteiket.

Tapasztalatszerzés tartalma

Tárgyak, személyek tulajdonságainak felismerése, megnevezése, összehasonlítása felismert tulajdonság szerint. Szétválogatás meghatározott tulajdonságok szerint. Rendezés meghatározott elv, szempont, tulajdonság alapján. Irányított összehasonlítások, szavakban történő összehasonlítások. Mennyiségek összemérése, összehasonlítása, szavakban történő összehasonlítások (párosítás, több, kevesebb, ugyanannyi). Mérések, számolások, természetes számok. Tájékozódás térben és síkban. Építések, alkotások szabadon és másolással, tevékenységek tükörrel,

A tevékenységhez szükséges eszközök

- Hang - és videofelvételek (tengerről, vadállatokról stb.),. Nagyítók, földgömb, játékmérleg. Egyszerű térképek (megyénk, hazánk, a világ). Eszközök a külső hőmérséklet, csapadékmennyiség méréséhez. Színes rudak, logikai játékok, lyukas táblák. Minden olyan játék, használati eszköz, szemléltető eszköz, természetből merített anyag, amely alkalmas a tapasztalatgyűjtéshez.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

A természetes környezethez való viszonyulását pozitív attitűd jellemzi. Szeretik és védik a természetet, növényeket, állatokat. Rendelkeznak a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákkal és szokásokkal.

Képesek a természeti változások ok-okozati összefüggéseinek felismerésére, annak verbális megfogalmazására. Ismerik az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat.

Képesek a cselekvések időbeli sorba rendezésére. Tudják saját és családtagjaik nevét, munkahelyét, lakcímét. Képesek gyűjtőfogalmak meghatározására. Tudják saját születési helyüket és idejüket. Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat. A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.

A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint. Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé stb.). Ismerik az óvoda közelében található nevezetességeket, közintézményeket. Tapasztalatokat szereztek, amelyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő tájékozódáshoz szükségesek. Megismerkedtek a helyi hagyományokkal és néphagyományokkal. Tudják, hogy szűkebb hazájuk Szombathely. Ismerik és védik a lakótelep környékén lévő természeti szépségeket és a környéken élő állatokat (Csónakázó-tó, Perint patak, ligetek, madarak, bogarak stb.). A valósághoz fűződő világkép korának megfelelő fejlettségi szintet ér el.

Tudják, hogy a szemetet a tárolóban kell elhelyezni, a hulladékot szelektíven gyűjtik, a környezet tárgyait nem rongálják, a bogarakat, állatokat, a virágokat, fákat, védeni, gondozni kell

Fenntartható fejlődés jegyében, a környezettudatos magatartásforma megalapozása

Az óvodai fenntarthatóság egyik fő célja, a közös tudás kialakításán és az ehhez vezető folyamaton keresztül, a szemléletváltást kialakítása. A fenntarthatósággal kapcsolatos problémák, illetve elgondolások vizsgálata, a mindennapi rutin, az elsajátított viselkedésminták és kulturális elemek felülvizsgálatát is jelenti. A cselekvési folyamat az együttműködésére épül. Az óvodai nevelés akkor valósítja meg célját, ha fejlesztési programját a gyermek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerébe ágyazza, figyelemmel a tapasztalatszerzés megannyi természetes élethelyzetének tudatos, tervszerű megszervezése az alábbi pontokon belül:

- a társadalmi és természeti környezet megismerése, környezetvédelem.
- környezetünk formai és mennyiségi viszonyai,

A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, és ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat. Elősegíti, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit. A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, illetve ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat. A környezetismeret szoros összefüggésben van az összes nevelési területtel, általában témája adja meg a többi foglalkozás témáját, létrehozva így a komplexitást. Így az ismeretek a lehető legtöbb csatornán keresztül jutnak el a gyerekekhez, biztosítva a tapasztalatok beépülését, későbbi hatékony alkalmazását.

Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal (előzetes ismeretekre építő, sokoldalú megtapasztaltatás és kreatív felhasználási lehetőségek biztosításával az óvodai tevékenységekben). Ismerjék fel a problémákat és azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra (megfigyelések, kísérletezések, valós problémahelyzetek). Alakítsuk ki a gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

Cél, a fenntarthatóságra nevelés erősítése. A „zöld óvodaság” ismertségének növelésével célunk a közvetlen és tágabb környezetre gyakorolt hatás szélesítése, a helyes és egészséges életvitel, a környezetbarát szemléletmód tudatosítása, népszerűsítése. Az óvodás gyermekek környezettudatos állampolgárrá nevelése környezettudatos szemléletük és magatartásuk alapozásával. Az óvoda dolgozóinak, egész felnőtt közösségének, a gyermekek szüleinek környezettudatos szemléletének formálása.

Fenntarthatóság jegyébentervezett programok:

1. „Csere- bere” du: Használt játékok cserélése, a játékok új élete: Ami valakinek már unalmas, az másnak kincs lehet.
2. „Barkács du” az újrahasznosítás jegyében: közös barkácsolás a szülőkkel
3. Bábozás-mesélés a gyerekeknek”: egy fenntartható mese előadása a tornateremben -
4. „Vendégek hívása”: Védőnői, fogorvos, SZOVA munkatársa, Állatvédők munkatársa
5. „Fotó kiállítás”: A szülők bevonásával várjuk az otthoni fotók beérkezését: saját állatgondozása, saját kiskert művelése, állatkerti élmények, kertünkben madár/állat stb fotói
6. „Természetsarok” kialakítása az aulákban
7. „Kirándulás” (Arborétumba, Csótóhoz, Parkerdőbe stb.)

Azok a gyerekek, akik több időt töltenek a természetben, felnőttként nyitottabbak a természettudományok iránt, felelősebben viselkednek, pozitívabb hozzáállást tanúsítanak.

VIII.7. Munka jellegű tevékenységek

*„Ne sulykolj semmit a gyermekeknek.
Tanítsd meg őket gondolkodni, tapasztalatokat értékelni,
Tenni, dolgozni saját magáért, másokért”*
(Richard Dawkins)

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység

Munka jellegű tevékenységek:

- Az önkiszolgálás, másokért végzett munka, segítség a felnőtteknek,
- Tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése,
- Az elvállalt napi és egyéb munka elvégzése,
- A környezetgondozás, növény- és állatgondozás, mint a gyermek önként végzett játékos tevékenysége.

A gyermek, munka jellegű tevékenységének sajátosságai:

- Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége és
- A közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Célok:

- Az óvodai élettel kapcsolatos, gyermeki szintű munkafolyamatok megismerése.
- Olyan készségek, képességek és tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kötelességük teljesítését.
- Szívesen dolgoznak önmaguk, és a közösség érdekében, megbecsülik és értékelik társaik munkájának eredményét.

Feladatok:

- Különböző típusú munka jellegű tevékenységek szervezése, azok feltételeinek biztosítása.
- A munka jellegű, játékos tevékenységek során annak megtapasztaltatása, hogy az ember folyamatosan alakíthatja, kellemesebbé teheti környezetét.
- A gyermekek önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése.
- Sokszínű tapasztalat szerzésének biztosítása a környezetről, a munkaeszközök használatáról, a felnőttek munkavégzésének sokféleségéről, hasznáról.

Tevékenység tartalma:

- Önkiszolgálás: minden korcsoportban jelen van (testápolás, öltözködés), de a kicsiknél az étkezéssel kapcsolatos feladatok is önkiszolgálással valósulnak meg. Naposi munka: 4 éves kortól jelenik meg, önként vállalt tevékenységként, közösségért végzett munkaként.

Ide soroljuk:

- ❖ a teremátrendezést, a terítést,
- ❖ az eszköz-előkészítésben és elrakásban való aktív részvételt,
- ❖ környezetük rendbetartásáért végzett munkát,

Alkalmi munkák:

- ❖ udvari, munkajellegű feladatok tavaszi, őszi nagytakarítás: gereblyezés, levélseprés, homokozók és környezetének rendje,
 - ❖ folyamatosan ügyeljenek arra, hogy udvarunk ne legyen tele szeméttel,
 - ❖ téli munkák: hólapátolás, seprés, csoport életéhez kapcsolódó feladatok
- Az épületen belül tudjanak meghatározott helyre elmenni: óvodavezetőhöz, óvodatitkárhoz, logopédushoz, másik csoportba,
 - Segítés a kisebbeknek (vegyes csoportok, szomszédos csoportok): öltözésnél, ébredésnél, stb.

A tevékenység feltételeinek megteremtése:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- Az óvónő példamutató, aktív, együttműködő társként legyen jelen minden munkavégzésben.
- A tevékenység igazodjék a gyermekek életkorához, testi - lelki állapotukhoz.
- Mennyiségben, minőségben, balesetmentességben megfelelő eszközök biztosítása.

Az óvónő feladatai a tevékenység folyamatában:

- Egyénre szabott munkafeladatokkal az egyes gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodó, tényleges aktivitást lehetővé tévő feladatadás. A munkafajtákat fokozatosan vezesse be.

- Az erő kifejtést mindig kísérje konkrét, reális, differenciált, saját magához mérten fejlesztő értékelés, mely igazodik a munka jellegéhez. Mintaadással, segítséggel, gyakorlással az önálló munkavégzés lehetőségeinek megteremtése: adjon módot arra, hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, lássák a munka hasznát, célját.
- Amit a gyermek el tud végezni, felnőtt ne végezze el! Fontos, hogy a gyermekek kisebb erőfeszítésekre is hajlandóak legyenek.
- Ha bíznak abban, hogy nem kívánunk tőlük szükségtelent, vagy lehetetlent, büszkék lesznek arra, hogy eleget tehetnek kívánságaiknak. Lehetőséget kell teremteni arra, hogy elmélyülhessenek a munkában a gátlásos, visszahúzódó gyermekek is, megteremtve a sikerélményhez jutás lehetőségét. Hívja fel a szülők figyelmét a feladatok fontosságára és komolyságára, tájékozódják a gyermekek otthoni munkajellegű feladatairól.

A tevékenységhez szükséges eszközök

- A gyermekek által könnyen mozgatható bútorok: asztalok, székek, takarítóeszközök.
- Gyermekméretű, nem balesetveszélyes kéziszerszámok: gereblye, kiskapa, kosár, seprűk, stb.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Igényesek környezetük rendjére, részt vesznek annak fenntartásában szebbé tételében.
- Örömmel végeznek minden olyan munkát, amiben erejükhöz mérten tudnak segíteni.
- Személyükkel kapcsolatos teendőket önállóan végzik, segítenek a kisebbekben.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Kialakul feladattudatuk, képesek kitartó munkavégzésre.
- A baleset megelőzés szabályait betartják.

VIII.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvoda a köznevelési rendszer szerves része, s mint ilyen az élethosszig tartó tanulás alapozó szakasza.

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai tanulás elsődleges célja nem az ismeretátadás, hanem a képességek fejlesztése, a gyermeki tevékenykedtetés. Ennek ellenére óvodai ismeretátadás is van, a mód és a gyakoriság azonban nem mindegy. Az óvodai tanulás mindig jelen van, mert minden, amit a gyermek csinál, azt meg kell tanulnia, így tanulásnak tekinthető a cselekvések döntő többsége és a szokások elsajátítása is. A gyermek tanulja önmagát, az életet. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A tevékenység által történő fejlesztés nem más, mint maga a képesség-és készségfejlesztés. A tevékenykedtetés által történő fejlesztés folyamatában a sikeres önmegvalósítás képességét kell megalapoznunk a gyermekben, amely elősegíti, hogy adott szituációban ne csak cselekedjen, hanem megfelelően, azaz sikeresen tegye azt.

Óvodánkban a szervezett tanulás alatt a játékba integrált tanulást értjük, mely a nap egészét áthatja. A tevékenységek közben újabb és újabb tapasztalatokhoz juttatjuk a gyermekeket, folyamatosan követve és segítve az egyes gyermekek tanulási képességeinek alakulását.

A tanulás nem szűkül le az ismeretszerzésre. Természetes és az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban valósul meg, biztosítva a párhuzamosan végezhető tevékenységeket.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Célok:

- A gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése
- Az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükségletekhez és egyéni képességhez igazodva. A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára épülő készség-, képesség- és jártasság kialakítása, kompetenciafejlesztés.
- Valóságghű észlelésre, figyelem összpontosítására, problémamegoldó és kreatív gondolkodására nevelés.

Feladatok:

- A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvodapedagógus megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadásának biztosítása.
- A gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak célirányos bővítése, a megismerési képességek fejlesztése. A környezet önálló megfigyeltetésére, felfedezésére, óvására nevelés.
- A felfedezés lehetőségeinek biztosításával a kreativitás erősítése.

- A tanulást támogató feltételek megteremtése, mint cselekvő aktivitás, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás. Felfedezés lehetőségének biztosításával felismerések, próbálkozások támogatása, az érdeklődés ébrentartása.
- Kitartás, pontosság, feladattudat, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás fejlesztése, saját teljesítő képesség megismerése.

A tanulás formái:

- Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása. Spontán játékos tapasztalatszerzés, játékos, cselekvéses tanulás;
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- Gyakorlati problémamegoldás, kezdeményezett tevékenységi formák.

A tanulás tartalma:

- Óvodánkban a tanulást a játék motivációs bázisára építjük. A játékot tekintjük a legfőbb ismeretszerzési lehetőségnek, melyen keresztül megismerjük a gyermekek egyéni sajátosságait is. A játék folyamatában történik a műveltségterületek elsajátíttatása, amelyek egymásra épülve alkotják nevelésünk komplexitását.
- Nevelésünkben a gyermek és a természet kapcsolatát helyezzük a tevékenységek központjába. A folyamatos és alkalmi megfigyelések kapcsán, sokoldalú érzékelés biztosításával, kívánjuk elérni a későbbi belső motiváltságon alapuló ismeretszerzést.
- A gyermekek aktivizálásának legtermészetesebb helyzeteket használjuk fel a tanulásra.
- Ahhoz, hogy ismereteik ténylegesen bevéssék és rendszeressé válhassanak, sok-sok próbálkozásra, kísérletre, saját tapasztalatszerzésre adunk lehetőséget.
- Minden gyermek számára biztosítjuk a pozitív és a negatív élmények feldolgozását, a külső ingerek belsővé válását, harmonikus személyiségfejlődés érdekében. A megismerést, a gondolkodás fejlesztés folyamatát a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére az óvodai és óvodán kívül szervezett tapasztalásra építjük. Az észlelést sok-sok cselekvéssel, mozgással, tevékenykedtetéssel biztosítjuk.
- Hangsúlyt fektetünk arra, hogy fogja meg, tapogassa meg az eszközöket, manipuláljon a tárgyakkal. A fejlődést állandó folyamatnak tekintjük, a feladatokat minden esetben a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazítjuk.
- Sikerélményhez juttatjuk az egyes gyermekeket, így növeljük önbizalmukat, önállóságukat.
- Nagy súlyt helyezünk a tanulási folyamatban gyermekeink élményeinek meghallgatására.

- Arra törekszünk, hogy gyermekeink nyitottak legyenek a külvilágra, kérdezzenek, legyenek érdeklődők. A mikro csoportos fejlesztések alkalmával fontosnak tartjuk a kötöttséget, a differenciálást, ebben tudatosan, tervezett módon történik a fejlesztés.
- A mikro csoportos fejlesztésben nagyobb lehetőséget látunk az egyéni bánásmódra.
- Egy-egy tevékenységre többször is visszatérünk, hogy legalább egyszer minden gyerek részt vegyen az adott tevékenységben. A tanulást a gyermekek részéről spontán folyamatként értelmezzük, az óvodapedagógus részéről tudatos, célszerű, egyénre szabott fejlesztésként. Hangsúlyt helyezünk a tehetség csíráinak kibontakoztatására, a tehetséggondozásra.
- A gyerekek fejlettségéről egyéni fejlettségmérő lapot vezetünk, ahol nyilvántartjuk fejlettségi szintjüket. A mérés értékelés során elemezzük az eredményeket, és a visszacsatolás során erre alapozva tervezzük meg a következő szintet.
- Ennek alapján értékelünk, és tervezzük meg, a következő tevékenységformákat, a gyermekeink továbbfejlesztésére, illetve a lemaradók felzárkóztatására.

A különböző tevékenységi formák segítségével érjük el, hogy fejlődjön, kialakuljon a szándékos figyelmük, kitartásuk, önfegyelmük, türelmük, feladattudatuk. Így jutunk el odáig, hogy az óvodai élet befejezésekor gyermekeink alkalmassá válnak az iskolai élet és a tanító elfogadására.

A képességek fejlesztése:

- Képességfajták (testi, szociális, értelmi és érzelmi) szerinti fejlesztés
- Egyénre szabottan, differenciáltan (SNI gyermekek, tehetséges, kreatív képességgel rendelkező gyermekek, standardhoz közelítő képességű gyermekek),
- Az egyes gyermekekhez igazított módszerekkel, eszközökkel, tempóval.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermek a tevékenységformák gyakorlása közben tanul, gyarapodik ismerete.
- Cselekvés közben érzelmein, tapasztalatain át készségeket, jártasságokat szerez, amelyek által fejlődik értelme, intelligenciája. Alakul feladattudata, szándékos figyelmének tartama eléri a 25 -45 percet. Felismer, felfedez konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- Képes gondolatait, véleményét, következtetéseit, ítéleteit érthetően szavakba, mondatokba foglalni. Képes önállóan elvégezni a feladatokat.
- Fejlődik akarata, kitartása, önismerete, kudarcűrése, döntésképesége és felelősségvállalása.
- Fejlődnek kognitív képességei, úgymint a pontos, valóság-hű észlelés, figyelemösszpontosító képesség, problémamegoldó és kreatív gondolkodás.

IX. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg, az alábbiak szerint:

- A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekeink többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki, és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

A testi fejlődés jellemzői:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.
- Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelki fejlődés jellemzői, a lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán – és mássalhangzókat végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit

A szociális fejlődés jellemzői

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív- elvégzésében nyilvánul meg Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének segítése, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez. A SNI gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekkel szemben. Az óvoda-iskola átmenet egy folyamat, mely változást hoz. Ennek a kérdésnek a kezelése az óvoda és a szülők közös feladata. Az óvoda iskolára alkalmassá teszi a gyermeket, a szülő iskolára késszé, de iskolássá csak az iskola által válhat a gyermek. Pedagógiai felelősségünk garantálja azt, hogy minden gyermek - sajátos érésének, érettségének mutatói alapján - a neki legmegfelelőbb életkorban kezdje az iskolai életet. Fontos feladatunk minden gyermeknél annak feltárása, hogy mikor válik stabilá az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettsége. E munkában - egyes esetekben - nagy segítségünkre vannak a nevelési tanácsadó szakemberei, valamint a szakértői bizottság.

A szülőnek kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, ha a gyermekkel foglalkozó óvónők kezdeményezésére az óvoda nevelőtestülete erre javaslatot tesz.

Az óvónő feladatai a gyermekek iskolára alkalmassá tételében:

- Tanítsa meg a gyermeket a felnőttel, társakkal való együttműködésre,
- Adja meg a tévedés lehetőségét, legyen szabad nem tudni valamit,
- Engedje, hogy a gyermek kipróbálja magát, ügyességét, teremtsen lehetőséget az egyéni döntésekhez, törekedjen rendszerességre,
- Adjon időt sok beszélgetésre, saját gondolatainak rátalálására, tanítsa meg kérdezni a hiba felismeréséhez,
- Teljesíthető feladatokat adjon, biztosítsa a nyugodt egymásra figyelmet,
- Értékelésében legyen pozitív és konkrét,
- A gyermeket partnerként kezelje, engedje véleményének kifejezését,
- Építsen a gyermekek kíváncsiságára, használja fel aktivitásukat, értékelje a kreatív megoldásokat,
- Teremtse meg a játékba integrált cselekvéses gondolkodási formák lehetőségét, értékeljen egyénhez mérten,
- Biztosítson örömteliséget (a gyermek kompetencia érzése: én ezt már meg tudom csinálni!), használja fel a gyermekek meglévő ismereteit,
- Folyamatosan és fokozatosan várja el az együttműködést, a feladattartást, az irányíthatóságot.

Az iskolába lépés feltételei

A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.

Az Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tanköteleessé válik. A törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

A tankötelezettség megkezdésének halasztása (vagyis egy évvel tovább óvodai nevelésben maradás) ügyében kezdeményezett eljárás kérelemre indul. A kérelmet kizárólag a szülő vagy a gyám nyújthatja be. A beadványnak tartalmaznia kell a kérelmező nyilatkozatát arra nézve, hogy ő jogosult a kérelem benyújtására, mivel a szülői felügyeleti jogot egyedül gyakorolja, vagy – közös szülői felügyelet esetén – a másik szülő kifejezett hozzájárulásával jár el.

A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki, és a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség.

Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

A szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot az adott tanév szeptember 1. és január 15. napja közt elvégzett vizsgálatoknál az ötödik életévüket betöltött, de hatévesnél fiatalabb sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esetében a tankötelezettség teljesítésének következő tanévtől történő megkezdésére vagy további egy év óvodai nevelésre.

X. KIEMELT FIGYELMET ÍGÉNYLŐ GYERMEKEK

Számunkra az integráció nem tolerancia, hanem annak elfogadása, hogy mindannyian egyenlők vagyunk, de nem egyformák, hanem mások. Pedagógiai Programunkban a differenciálás egyfajta pedagógiai érzékenységet jelent a gyermekek különbözősége iránt, és jelent egyfajta bánásmódot is, amellyel odafordulunk, viszonyulunk a gyermekek másságához, s ennek érdekében fejlődésük elősegítéséhez a legmegfelelőbb pedagógiai eljárásokat választjuk ki.

X.1. A hátránykompenzáció, az esélyegyenlőség megvalósítása óvodánkban.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása

A szociális hátrány fogalma:

Olyan anyagi és kulturális életkörülmények, amelyek a gyermekek egy részénél az átlagnál gyengébb teljesítményt, vagy a fejlődéssel kapcsolatos motiváció hiányát eredményezhetik. Többnyire a családok szűkösebb anyagi életkörülményeit, gyengébb kulturális ellátottságát, az átlagnál alacsonyabb szintű iskolázottságát jelenti.

A környezetünkben élő, a társadalom periferiáján elhelyezkedő és egyre nagyobb létszámot kitevő társadalmi rétegek családjából származó gyerekek sajátos nevelési feladatot jelentenek óvodánk számára. E feladatok megoldására nevelőtestületünk felkészült.

Célunk:

- Differenciálással mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítása, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a gyermek igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait. Nevelésünk igazodjon a gyermekhez és ahhoz a közeghez, családi háttérhez, amelynek a gyermek részese.

Feladataink a szociális hátrány kompenzálására:

Kiemelt célunk az óvodai nevelés eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása.

A gyermek alapos ismerete:

- Megismerkedünk a család életkörülményeivel, a családi nevelés attitűdjével, a gyermek családban elfoglalt helyével, a család elvárás rendszerével. Anamnézis felvétel a gyermek egyéni fejlődési naplójában rögzítetten.

Hatékonyak tartott óvodai nevelés biztosítása, amely a hátrányok ledolgozását az egyénre szabott pedagógiai támogatással segíti, hozzájárulva ezzel a kezdeti iskolai kudarcok enyhítéséhez, ellensúlyozásához, az esélyegyenlőség megteremtéséhez. A gyermekek fejlődési ütemének figyelemmel kísérése, egyéni fejlesztési terv készítése. Az ilyen gyermekek személyiségfejlesztésénél a cél, hogy az óvodában hozzájuthasson mind ahhoz, amihez családjában nem: nyugodt, kellemes, érzelmek gazdag óvodai légkör, életkorának, egyéni fejlettségének, képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő, személyre szabott fejlesztés. Óvónőink gyermekszeretete, gyermekismerete, értő figyelme, empátiás készsége segíti a diszkrimináció nélküli, előítéllettől mentes, differenciált személyiségfejlesztést.

Az esélyegyenlőség megteremtésének alapelve óvodánkban: → nálunk mindig, minden gyermeknek helye és lehetősége van a játékokra, a sokszínű, változatos tapasztalatszerzésre, ismereteinek, készségeinek, képességeinek gazdagítására.

Az egyéni felzárkóztató foglalkozásokra az egyik legmegfelelőbb alkalom óvodánkban az óvónők úgynevezett átfedési ideje, amikor mindkét óvónő egyszerre van jelen a gyermekcsoportban. Fontos azonban a direkt, kényszerítő hatások kerülése.

A gyermekek óvodai ellátása során családjuk anyagi helyzetétől függően kedvezményes intézményi étkeztetésben, továbbá óvodáztatási támogatásban részesülhetnek.

A gyermekek érdekében pedagógiai tapintattal kapcsolatot tartunk a családdal: → tanácsadás, javaslatok, kapcsolat-felvételi, támogatási, segítségnyújtási lehetőségek ajánlása. Elengedhetetlen a folyamatos, hiteles, információáramlás szülő és pedagógus között a gyermekek eredményes óvodai nevelése érdekében. Cél a családok a gyermekek megismerése

A gyermekek egyéni fejlesztésének alapelvei:

- Az egyéni fejlesztést beillesztjük a nevelési programunkba a gyermek spontán tevékenységeihez, az óvoda egész napos életrendjének mozzanatához kapcsoljuk
- Figyelembe vesszük, hogy a fejlesztés az egész személyiségre vonatkozik, az óvodába lépéstől az iskolába lépésig. Építünk a gyermekek érzelmi-belső motivációjára

- Törekszünk arra, hogy a fejlesztés rendszeres legyen, mert a fejlesztő hatás csak ennek függvényében jelentkezik
- Valljuk, hogy a fejlesztés akkor eredményes, ha egy lépéssel megelőzi a gyermek aktuális fejlettségi szintjét
- A kötetlen foglalkozásokat hasssa át a játékoság, az élményt adó oldott légkör

X.2. Integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelvei óvodánkban

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

E problémák megállapítására tehát kizárólag a szakértői bizottságok jogosultak. A vizsgálat a nevelők kezdeményezésére vagy a szülő kérésére, illetve egyetértésével történik.

Az eljárás megindítása annál a Pedagógiai Szakszolgálati Intézmény szakértői bizottságként eljáró feladat-ellátási helyénél kérhető, amelynek működési körzetében a gyermek lakóhellyel, vagy tartózkodási hellyel rendelkezik, illetve melynek működési körzetében a gyermek intézményes ellátásban részesül. A mozgásszervi fogyatékoság, az érzékszervi fogyatékoság, valamint a beszéd fogyatékoság megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálat közvetlenül az országos szakértői bizottságnál is kezdeményezhető.

Az óvoda, az indok közlésével javasolja a szülőnek, hogy a gyermek vegyen részt szakértői vizsgálaton, és elkészíti a vizsgálati kérelmet. A javaslattétellel egyidejűleg köteles az óvodapedagógus a szülőt tájékoztatni a vizsgálatok eredményeinek lehetséges következményeiről, a szülőnek a vizsgálatról, annak megállapításaival kapcsolatos jogairól. Az óvoda minden év június 30-áig megküldi az illetékes szakértői bizottsági feladatot ellátó intézmény részére azon gyermekek nevét – a szakértői véleményt kiállító intézmény és a szakértői vélemény számával együtt –, akiknek a felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve határozza meg az óvoda feladatát e területen.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel, a nehezen nevelhetőséggel küzdő gyermekek aránya növekszik az óvodás korosztályban.

Okai: a munkanélküliség, a családok szétesése, a nagyfokú elszegényedés.

Az óvodának viselnie kell ezek nyomasztó körülményeit, hisz ezeknek a gyermekeknek az óvodai nevelésre redukálódik a társadalmi mobilitás lehetősége. Ők az úgynevezett "egy emberes" gyermekek. Létszámuk egy - egy csoportban maximum 1 - 2 fő.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését az intézmény, alapító-okiratában foglaltak szerint, szakértői javaslat alapján a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal, megfelelő szakképzettséggel rendelkező külső, utazó szakember segíti.

A többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelést megvalósító óvodánk elősegíti a sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését. Az együttnevelés megvalósításában érvényesítjük a rehabilitációs és rehabilitációs szemléletet és sérülés specifikus módszertani eljárásokat alkalmazunk a gyógypedagógus iránymutatásai, javaslatai szerint. Az integráció, az egészséges gyermekekkel együtt nevelődő sajátos nevelési igényű gyermekek a másság elfogadására nevelik a "normál" óvodai közösséget. Megtanulják, természetesen fogadni a másik gyermek nehézségeit, erősödnek empátiás képességeik, együttműködésre, tapintatos segítségre, figyelmességre nevelődnek. A sérült kisgyermek fejlesztésekor az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés fejlesztése a feladatunk.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

Eszközök:

- Aires terápiás eszközök. Finommozgást, érzékelést fejlesztő játékok. Kártyák, memória játékok. Mozgásfejlesztő eszközök: forgó tölcser, trambulin, fúziós labda, tojás és füles labda

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti; A gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével.

Gyógypedagógusok általános feladatai:

Az óvodai csoportok életének megfigyelése hospitálás keretében, különös tekintettel az óvodapedagógusok által problémásnak ítélt gyermekek ismeretében. Annak eldöntése, hogy a megfigyelt gyermek valóban gyógypedagógiai megsegítést igényel-e vagy az óvodapedagógusokat kell felkészíteni a probléma kezelésére. A kiszűrt gyermekek alapos, többirányú megfigyelése a csoportban tevékenység, játék stb. közben. A szülő bevonása irányított kérdésekkel, anamnézis felvétele a probléma okainak tisztázására. Amennyiben még nem történt meg a diagnosztizálás, de a csoportban fellelhető súlyosabb problémás gyermek, azt ajánlott időben elküldeni a megfelelő szakvéleményt adó helyekre. Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását. Javaslatot tesz a fogyatékosság típusához, a gyermek egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására. Javaslatot tesz a módszerek, módszerkombinációk alkalmazására. Figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait. Terápiás fejlesztő tevékenységet végez. Minden kiszűrt gyermekről írásos anyagot kell készíteni, amely tartalmazza a megfigyeléseket, a felvett anamnézist, a fejlesztendő területeket, a tevékenységek anyagát és a gyermek fejlődését. A kívánt cél elérésekor összegző véleményt kell készíteni, amely egyben lezárja a fejlesztést.

Az integrált nevelés során elvárt eredmény: a sérült gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, iskolába lépésre.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységünk közös céljai, feladatai:

- Hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával. A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása - az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése. A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása. Változatos ingerek (taktilis, mozgásos, látási, hallási) biztosítása tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében. A változatosság biztosítása (ugyanazon funkciók változatos módon való gyakoroltatása).
- Alapmozgások kialakítása, fejlesztése. Kognitív funkciók fejlesztése (játékszeretet és alkotási vágy, kíváncsiság, érdeklődés, vizuális kommunikációs képesség, nyelvi kommunikációs képesség fejlesztése). A játéktevékenység a játékhasználat elősegítése.
- Szociális készségek, önkiszolgálás fejlesztése, tudatos önállóságra nevelés.
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód. Az eltérő terhelhetőség figyelembevétele. Differenciált fejlesztés Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- Korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- A gyermek:
 - ❖ életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - ❖ képességei, kialakult készségei,
 - ❖ kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - ❖ családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését.

Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Pedagógus – szülő kapcsolata:

- Sajátos nevelési igényű gyerekeket fogadó pedagógusnak fontos megismernie a gyermek családja és közvetlen környezete által közvetített társas alkalmazkodási módot, a gyermek magatartásának, nyelvi fejlettségének állapotát, amellyel az intézménybe kerül
- A családokkal való kapcsolattartásunkra a kölcsönös bizalom, elfogadás, biztatás, segítségnyújtás legyen jellemző
- Elősegítjük, hogy a szülők megfelelő tájékoztatást kapjanak a sajátos nevelési igényű gyermek befogadásához, együttműködés lehetőségeiről, formáiról
- Tisztelettel, segítő együttműködéssel fordulunk a szülők felé.

X. 3. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

A látássérült gyermek:

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiénié, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, az adott szembetegségre.

A fejlesztés kiemelt területei az óvodában:

A gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Zenei nevelés: egyszerre fejleszt a hallást és a mozgás
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A hallássérült gyermek:

A hallássérült – siket- a kevésbé súlyos, vagy közepes fokban hallássérült- nagyothalló-gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van.

Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladata:

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése.

Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést. Figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek:

Az értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésük kellő időt, alkalmat biztosít: a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére.

Az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére, az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére. Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával, súlyos tanulási, figyelem és magatartásszabályozás zavarával, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek:

- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő az a gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmazozott előfordulása jellemzi. Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készséget.

Feladataink:

- A szakértői bizottság véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása, szakmai teamben, a szülő aktív bevonásával történik. Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keresünk. Alkalmazkodunk az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- Javaslatok beépítése a gyermek fejlesztésébe. Kerüljük a várakozás, kivárás okozta feszültségeket. Biztosítjuk a tevékenységeket meghatározó állandó kereteket, szabályokat nyugtalanságuk, ingadozó aktivációs szintjük csökkentésére. Fokozottan ügyelünk a pozitív visszajelzések nyújtására, a sikeres teljesítmények megerősítésére, a dicséretre. Segítjük az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését,
- A teljesítménykudarckra épülő másodlagos zavarok, az in adaptív viselkedés kialakulásának megelőzése. Az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készség megalapozása,
- A fejlesztési célok megvalósítását időszakosan ellenőrizzük, a fejlesztés további menetét erre alapozva határozzuk meg.

Agresszív magatartású gyermek:

Testi erejét fitogtatja, játékának tartalma és stílusa is agresszív, rombol, állandó vibrálás jellemzi.

A preferáló megerősítő módszer a hatékony: a jó tulajdonságait erősítjük, ehhez a körülményeket megteremtjük. Megbízásokat adunk, motiváljuk, tevékenysége révén dicsérjük. Együttműködési szituációkat teremtünk csoporttársainak kisebb csoportjaival.

Szorongó gyermek:

Ép intellektus mellett eltér az adott korosztálytól elvárható viselkedéstől. Jellemző, hogy tudja, de nem meri mondani. Énképe negatív, önértékelése alacsony, alul teljesít. Vegetatív tüneteket is mutathat, társas kapcsolatai beszűkülnek. Kiemelten fontos a szorongó gyerek számára a pozitív megerősítés, a jó társas kapcsolatok kialakítása, sikerélmény biztosítása. Elvárásainkat csak fokozatosan emeljük, kialakítjuk reális önképét, többféle megoldási stratégiát gyakoroltatunk be.

Hiperaktív gyermek

Figyelemzavar, motoros nyugtalanság, tanulási nehézség együttesen jellemzi. Motoros nyugtalanságra jellemző, hogy állandóan mozgásban van az optimális ingerlési szint fenntartása érdekében. Belső ingerlő központja alul működik. Tanulási nehézségre jellemző, hogy speciális az információfeldolgozás módja, az információk szétszóródottak. Cselekvését a következményekkel nem tudja összekapcsolni, büntetés hasztalan.

Fontos számára az azonnali megerősítés, a pozitív, elfogadó légkör. Fizikailag is mellette kell állni, segíteni, rövid, világos, egyszerű utasításokat adni. Meg kell tanítani arra, hogy kérjen segítséget. Csak azt szabad elvárni tőle, amire képes. Sikerélményeket kell biztosítani számára. Hasznos lehet a sikert adó mozgásos tevékenység, elsősorban ami vestibuláris ingert biztosít.

Diszlexia veszélyeztetés

Tünetei megjelennek a beszédben, magatartásban, az óvodában. A diszlexia-veszélyeztetettség az olvasás tanulás megkezdése előtt diagnosztizálható, és terápiával megelőzhető.

Jellemzője: a hangtévesztés, szótagcsere, összetett szavak elő-és utótagjának cseréje. A diszlexiás gyerekeknek nyelvfejlődési elmaradásaik vannak, mint pl. megkésett beszédfejlődés, makacs beszédhiba, ügyetlen beszédszervi mozgások, szűk aktív szókinész, szótalálási nehézségek, rövid és grammatikailag helytelen mondszerkesztés, gyenge verbális emlékezet, rossz nyelvi elemzőképesség. Fejletlen lehet ritmusérzéke, lehet dominancia zavara, nehezen alakul ki a testsémája, ügyetlen a mozgása, rosszul tájékozódik térben és időben, szerialitás zavarai vannak. Óvodapedagógus feladata elsősorban a beszédhanghallás, térérzékelés fejlesztése, szükség esetén a diszlexia veszélyeztetettség szűrését és a fejlesztést logopédus végzi.

Kommunikációs zavarok

Mutizmus

Jellemzője, hogy az otthoni környezeten kívül a gyermek sem felnőttel, sem gyermekkel nem létesít verbális kapcsolatot, viselkedése erősen szorongó. Feladatunk elsősorban szorongásuk oldása, sikerélmények biztosítása. Verbális megnyilatkozást nem szabad erőltetni, esetleg a fülbesúgás technikájára megtaníthatjuk.

Artikulációs zavar: pöszeség, orrhangzós beszéd

Beszédfolyamatosság zavara: dadogás, hadarás

Hangadási rendellenesség: diszfónia (rekedtség)

A beszédfigyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek:

Beszédfigyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv-elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő.

A beszédfigyatékos gyermek a szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logófóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt, eltérően fejlődik. Beszédfigyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Az autista, autisztikus gyermek:

Az állapot háttérében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva.

A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját.

Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Tehetséges gyermekek integrált nevelése óvodánkban:

„Kiemelten tehetséges gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában, magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

(A nemzeti köznevelésről szóló törvény)

Átlag feletti általános képességek:

- pl.: magas szintű elvont gondolkodás, kombinációkészség, fejlett anyanyelvi képességek, jó memória és beszéd-készség, hatékony információfeldolgozás.
- A tehetség jellegzetességeit a **speciális képességek** adják meg: pl.: nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális-interperszonális.
- Feladat iránti elkötelezettség nélkül nincs magas szintű teljesítmény (pl.: érdeklődés, kíváncsiság, merészség, versenyszellem, kitartás, érzelmi stabilitás).
- A kreativitás meghatározó a tehetség érvényesülésében, mert például a tehetségre éppen az jellemző, hogy problémahelyzetekben új megoldást talál, s ez kreatív képességek nélkül elképzelhetetlen. **(ötletgazdagság, szokatlan feladat-és helyzetmegoldások, az új tevékenységek, alkotások iránti fogékonyság, nyitottság)**

„Tehetségesnek tehát azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik – négy fenti összetevő ötvözeteként – alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén.”

(Balogh László: Elméleti kiindulási pontok tehetség-gondozó programokhoz)

A tehetség potenciát, lehetőséget, ígéretet, esélyt jelent olyan kiemelkedő teljesítményre, amely társadalmilag hasznos, és amely megelégedettséggel, örömezéssel, tehát sikerélménnyel jár számára.

Az óvoda feladata a tehetséggondozásban:

- A pedagógusnak kiemelt szerepe van a tehetség felkutatásában, azonosításában, felismerésében. Az óvodáskorban már felismerhető, bizonyos speciális képességek (például zenei, matematikai, mozgásbeli) fejlesztése már itt fontos, egészében véve az óvodáskor azonban alapozó korszaknak tekinthető. Elsősorban megfelelő érzelmi fejlődést kell biztosítanunk a gyermekek számára azzal, hogy törődünk velük, megfelelő légkört teremtünk (kiegyensúlyozott kapcsolatot óvónőkkel, társakkal, fejlesztő szakemberekkel),
- A tehetséges gyermek erős és gyenge oldalát fejlesztjük, alkalmazzuk az egyéni differenciálás különféle módszereit,
- Fontos a szülővel való folyamatos kapcsolattartás, információcsere, a célok tisztázása, egyeztetése, az azonos követelményrendszer kialakítása érdekében,

Mi alapján ismerhető fel óvodáskorban a tehetség?

- Gyakori kérdésfeltevés, szokatlan, eredeti javaslatok felvetése, fogalmak gyors átlátása,
- Önmaguk számára probléma megfogalmazása. Kíváncsiság, nyitottság, fokozott kritikai érzék. A nehezebb feladatokat kihívásnak tekintik. Érdeklődésük széleskörű vagy éppen beszűkült. Gyakran kerülnek konfliktusba társaikkal.
- A rutinfeladatok megoldásában rosszak, nyugtalanok, gyakorta nem vesznek részt közös feladatok megoldásában, fejlődésük nem mindig egyenletes.

Szinte minden óvodában van szunnyadó tehetséggel rendelkező gyermek, akinek kortársaihoz, életkorához mérten jó a rajzkészsége, zenei hallása, ritmusérzéke, éneklési készsége, rendkívül logikusan gondolkodik, magasabb szintű természetismerettel rendelkezik, kiváló testi ügyességű, illetve rendkívül kreatív, jó szervező, kommunikatív. Előfordul, hogy érdeklődésük, felfogóképességük annyira eltér a többitől, hogy emiatt válnak nyugtalanná, nyüzsgővé, vagy kortársaikhoz alkalmazkodva elrejtik különleges képességeiket. A tehetséges óvoda lehet, hogy egyéb területeken alacsonyabb szintű, ütemű fejlődést mutat, mint társai, melyek felzárkóztatása – tehetségének gondozása mellett – fontos feladat. A tehetséges gyermekek felismerése ebben az életkorban azonban nehéz feladat, mert lehet kiemelten jó képességű a gyermek, de korántsem biztos, hogy tehetség. Az óvoda gyermek, ha tehetséges óvoda is, többnyire játszani akar, és a megszokott napirendje szerint a saját fizikai és személyi közegében élni óvoda napjaiban, ezért különösen fontos, hogy ne csak a tehetségével összefüggő tevékenységekben vegyen részt, hanem foglalkozhasson azzal, amit szeret, főleg sokat játszasson. Ha felbukkan a tehetség, elengedhetetlen az óvoda és a család együttműködése, mely a gyermek érdekeit tartja szem előtt, s biztosítja a motivációt is megadó támogatást.

Migráns gyermekek befogadása óvodánkba

Feladataink:

- A gyermek-család megismerése (kapcsolatfelvétel, családlátogatás, Gyermektükör anamnézis).
- A gyermek befogadásának gondos előkészítése.
- A gyermek összehangolt fejlesztését egyéni szükségleteihez igazítjuk (team munka, kölcsönös tisztelet, segítő együttműködés, szülők és az óvoda dolgozóinak pozitív viszonya).
- Az érintett és a többségi szülők pozitív, együttműködő, előítélet nélküli, segítőkész viszonyának kialakítása.
- A kognitív kompetenciák fejlesztése.
- Migrációs traumák hatásainak kezelése.
- Az én tudat, a jövőkép gondozása, gondolva az érzelmi az értelmi nevelés fejlesztésére.

XI. Gyermekvédelem óvodánkban

A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai feladataink nevelési munkánk szerves részét képezik. Biztosítanunk kell a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, melyeket az intézményünk számára a vonatkozó jogszabályok, rendeletek és helyi rendelkezések előírnak.

A gyermekek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartjuk, védelmet biztosítunk számukra a fizikai és lelki erőszakkal szemben, kiemelten figyelünk az esélyegyenlőség biztosítására és a hátrányok kompenzálására. A gyermeki jogok érvényesítésének feladatait a családnak és az óvodának is biztosítania kell.

Pedagógiai programunk szellemisége, cél - feladatrendszere a gyermekek jogainak érvényesítésén alapul. Óvónőink szakmai kompetenciája, biztos szakmai tudáson alapul, és arra nyújt garanciát, hogy képesek legyenek észrevenni a gyermek jelzéseit arról, mi a neki megfelelő nevelés.

Hatékony nevelőmunkára törekszünk, hogy a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink normál első osztályban kezdjék meg iskolai tanulmányaikat.

Óvodánk mindent megtesz a gyermekeink esélyegyenlőségének biztosítása érdekében, mind a személyi, mind pedig a személyi ellátottságát illetően.

A gyermekvédelem két területre osztható:

- A gyermekek jogainak védelmére, érvényesítésére, esélyegyenlőség megteremtésére,
- A hagyományos gyermekvédelmi munkára.

A gyermekek jogai:

- Joga van biztonságos, egészséges környezetben nevelődni. Joga van a napközbeni ellátás igénybevételére. Joga van az életkorához és fejlettségéhez igazított óvodai életrendre.
- Joga van emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartására,
- Védelmet kell kapnia a fizikai és lelki erőszakkal szemben,
- Nem vethető alá testi fenyegetésnek, kínzásnak, embertelen, megalázó büntetésnek, vagy bánásmódnak, közvetett és közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek,
- Joga van nemzetiségi hovatartozásának megfelelő neveltetéshez,
- Joga van egyházi jogi személy által szervezett hit - és vallásoktatáshoz,
- Joga van állapotának, személyes adottságainak megfelelő megkülönböztetett ellátáshoz, a különleges gondozáshoz, rehabilitációs célú ellátáshoz.

Gyermekevédelmi munka:

Óvodánk gyermekevédelmi feladatait nevelési évenként is határozzuk meg. Rögzítése óvodánk éves munkatervében történik. A gyermekevédelmi munka koordinátora gyermekevédelmi felelősünk. Gyermekevédelmi munkánk célja a gyermeki jogok családon belüli érvényesülésének segítése.

A gyermekevédelmi feladatokat az intézményvezető megbízásából a gyermekevédelmi felelős irányítja és szervezi: a gyermekevédelmi felelősünk segíti az óvónők munkáját a gyermekek védelme érdekében. Betartja és betartatja a gyermekek jogait, az őket érintő döntésekben a mindenek-felett álló érdekeiket képviseli.

Gyermekevédelmi felelős feladatai:

- Fogadó óra keretében lehetőséget ad szülők számára a gondok, problémák egyéni megbeszélésére,
- Probléma esetén, az **óvodán kívüli gyermekevédelmi feladatokat ellátó intézményeket** felkeresi (Gyermekejóléti Szakszolgálatok, SZMJV Polgármesteri hivatala, Szociális és Családvédelmi Iroda, TEGYESZ, Gyámhatóság, Rendőrség),
- Figyelemmel kíséri a változó jogszabályokat, a helyi önkormányzat ehhez kapcsolódó rendeleteit. Munkáját a vonatkozó jogszabályok értelmében végzi,
- Munkájáról folyamatosan tájékoztatja a nevelőtestületet, az óvoda igazgatóját,
- Törekszik a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel közvetlen kapcsolat kialakítására (családlátogatás, fogadóóra),
- Feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet mielőbbi felismerését, keresse a segítségnyújtás lehetőségét,
- Nyilvántartást vezet, feljegyzéseket készít

A nevelőtestület feladatai:

- Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését,
- Elősegítjük a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését,
- Arra törekszünk, hogy minél közvetlenebb kapcsolatot alakítsunk ki a gyermekekkel és családjukkal, előítéletektől mentesen közelítünk a családok felé,
- Felkeltjük a gyermekek és a szülők közösségében a szociális érzékenységet, megértetjük velük a másságot és elfogadtatjuk velük,
- Probléma esetén jelzést teszünk a gyermekvédelmi felelősnek,
- A hátrányos helyzet okozta tüneteket felismerjük, lehetőségeinkhez képest kompenzáljuk azokat, ha szükséges szakemberek segítségét kérjük,
- A rendelkezésünkre álló eszközökkel elősegítjük a gyermek családban történő felnevelését.

Igazgató gyermekvédelmi feladatai:

- Kötelező felvételt biztosít a hatályos törvények alapján
- Felel a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért
- Az igazgató fő feladata a gyermekek mindenek-felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése,
- A igazgató felelőssége kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is,
- Az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős, a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást, az óvoda igazgatója útján továbbítja a családvédelemmel foglalkozó intézményeknek, gyermek és ifjúságvédelemmel foglalkozó szervezeteknek, a gyermek veszélyeztetettségének feltárása, illetve megszüntetése céljából. Információt harmadik fél részére senki sem adhat tovább.
- Az óvodapedagógus, illetve a nevelőmunkát segítő alkalmazott haladéktalanul értesítse az óvoda igazgatója útján az illetékes gyermekjóléti szolgálatot, ha megítélése szerint a gyermek súlyos veszélyhelyzetbe kerülhet, vagy került.

A gyermeki jogok érvényesülése óvodánkban, a nevelésben részt vevő minden dolgozónkon és az őket nevelő családokon múlik. Kötelességünk mindent megtenni a vonatkozó törvényi előírások betartásáért és betartatásáért, így biztosítva gyermekeinknél az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Feladataink:

A gyermeket nevelő óvónő, ismerje meg a családokat, mert ő az, aki legelőször jut információhoz a család életében bekövetkező bármilyen változással kapcsolatban. (Nagycsaládos, csonka család, fogyatékos gyermeket is nevelő család, súlyos betegséggel, munkanélküliséggel küzdő család, a gyermek veszélyeztetettsége, elhanyagoló nevelése). A szerzett és kapott információt családról, gyermekről hivatali titokként kezeljük. Az információ bármilyen szerv, szervezet vagy intézmény számára (gyámügy, gyermekjóléti szolgálat, hivatal szociális irodája, Vöröskereszt, Caritas stb.) történő továbbítása csak a szülő hozzájárulásával lehet, kivéve a gyermek súlyos veszélyeztetettségének esetét. Az óvónő, a szülő beleegyezésével felveszi a kapcsolatot óvodánk gyermekvédelmi felelősével, aki megkeresi a segítség lehetséges módjait, tanácsaival megfelelő fórumhoz irányítja a szülőt, javaslatot tesz a család támogatására.

Különbséget teszünk hátrányos helyzet (az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinél 1. a szülő (k) alacsony iskolai végzettséggel (legfeljebb alapfokú iskolai végzettség) rendelkezik, 2. bármelyik szülő hosszabb ideje álláskereső, 3. a gyermek elégtelen lakókörnyezetben, illetve lakáskörülmények (félkomfortos, komfort nélküli) között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek). Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinél a hátrányos helyzetnél meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll, vagy nevelésbe vett gyermek.

A veszélyeztetettség olyan állapot, (magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult) amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. (pl. italozó, a gyermeket testi fenyegetésnek alávető, különösen elhanyagoló nevelés, bűnöző családi helyzet, rossz lakásviszonyok, anyagi, egészségügyi okok) Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevitelével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.

A hátrányos helyzetű, a veszélyeztetettségi állapotban lévő gyermekek érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyámhivatallal és a családvédelmi és egészségnevelő koordinációs bizottsággal. Nekik van hatáskörük, szakmai kompetenciájuk, lehetőségük arra, hogy a gyermekek védelmének érdekében megtegyék a szükséges intézkedéseket.

Alapvető feladatunk a prevenció:

- Családi nevelés szemléletformálása pedagógiai tapintattal, időben észrevett és jelzett problémák, megtett intézkedések.
- Minden e téren tett munkánk indítéka a gyermek védelme, a családban való neveléséhez való alapvető jogának segítése.

A szociálisan hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, ingerszegény környezetből érkező gyermekek hátrányának csökkentését, az esélyegyenlőséget szolgáló, segítő óvodai fejlesztő programunk:

Kulturáltságukban, anyagi lehetőségeikben és nemzetiségi hovatartozás tekintetében sokszínűség jellemzi az óvodánkba érkező gyermekek családi hátterét.

Feladatunk, hogy harmonikus gyermekcsoportot kövacsoljunk, amelyben a gyermekek feloldódnak, érzelmileg biztonságban vannak, hiszen ez az alapja az életkori sajátosságokból adódóan a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének.

Arra nevelünk, hogy a gyermekek elfogadják egymást, tolerálják a másság megnyilvánulásait, segítőkészséggel, együttérzéssel szeretettel tudjanak társaik felé fordulni.

Sajnos előfordul olyan óvodás gyermek, aki halmozottan hátrányos helyzetű, emocionálisan sérült. Az ilyen családi körülmények közül óvodába kerülő gyermekekre, általában az érzelmi sivárság, netán durvaság, vagy éppen az ellenkezője, a félelem, a túlérzékenység a jellemző, de gyakran következmény a gyengébb képesség, részfunkció zavar, vagy lemaradás a személyiségfejlődésben. Azonban tudjuk, hogy a családi háttér többségi hatásként éri a gyermeket, és azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy bármilyen vétket is követ el gyermeke ellen a szülő, az óvodás gyermek akkor is feltétel nélkül szereti őt, hallgat rá.

Éppen ezért, nekünk óvónőknek kell minél szélesebb eszköztárat alkalmaznunk, és minden lehetőséget megragadnunk annak érdekében, hogy csökkentsük óvodásaink esélyegyenlőtlenségét.

E folyamatban az első lépés, hogy mi óvónők elfogadjuk:

- a családok anyagi lehetőségeikben, kulturáltságukban, emberi kapcsolataikban, nevelési elképzeléseikben és annak megvalósításában egyaránt különbözőek.

Az óvónőknek abban van szerepe, hogy az efféle „másságot” elfogadtassa, a gyermekekben és a szülőkben élő előítéleteket enyhítse.

A hátrányos helyzetű családok életében az óvodába lépéskor a fogadtatásnak, a kezdeti benyomásoknak igen meghatározó szerepük van. Mint a gyerekeket, a szülőket is be kell „szoktatni”, meg kell tanítani türelmes, barátságos magatartással az együttműködésre.

A hátrányos helyzetű gyermekek személyiség fejlesztésére jó szervezeti forma a vegyes csoport, s a folyamatos, kötetlenebb napirend, amely jobban alkalmazkodik az óvodán kívüli életvitelükhöz. A jól szervezett kötetlenségen belül az alkalmazott szabályok, szokások kialakítására rendelkezésre áll az egyéni fejlődéshez szükséges idő, valamint az ügyesebb, (esetleg nagyobb) gyermekek jelenléte, példája, segítsége megfelelő húzóerőt nyújt a fejlődés ütemének gyorsítására.

XII. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK MÉRÉSE, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉSE

Szűrések, mérések az óvodában

- A gyermekek későbbi tanulási nehézségeinek, zavarainak megelőzése céljából már az óvodában elkezdődnek a különböző szűrések. Szeptemberben elkezdődnek a logopédiai, gyógypedagógiai szűrések. A szűrés előtt szülői értekezletet tartunk. A szülők hozzájárulásával végzik el a vizsgálatot a szakemberek, majd annak lezajlása után beszámolnak nekik gyermekük teljesítményéről, s beleegyezésükkel kezdik csak el a szükséges fejlesztő vagy logopédiai segítségnyújtást. A nagycsoportos gyerekek körében szeptemberben több területre kiterjedő vizsgálatot végeznek a szakemberek.
- A szűrést minden esetben logopédus, fejlesztő pedagógus vagy a nevelési tanácsadó, a logopédiai szakszolgálat, illetve a pedagógiai szakszolgálat munkatársai végzik.
- Az iskolába lépés előtt a nevelési tanácsadó szakemberei iskolaérettségi vizsgálatot végeznek az óvodás gyermekek körében, ahol fizikai alkalmasságuk, szociális készségeik, képességeik megfelelő szintjét nézik meg. Ha szükségesnek ítélik, ilyenkor tesznek javaslatot arra, hogy a gyermek még egy évet az óvodában maradjon.

Egyéni fejlődés dokumentálása:

- Minden gyerekről egyéni fejlődési naplót vezetünk az OVI-KRÉTÁBAN. Évente két alkalommal értékeljük őket, félévente a szülőknek is megmutatjuk.
- Az óvodás gyermeket fejlődésének folyamatos megfigyelése által lehet csak megismerni.
- Az óvodában iskolai értelemben vett teljesítménymérést nem alkalmazunk!
- Az óvodába kerüléskor a gyermek fejlettségét → Bemeneti mérőlap kitöltésével dokumentáljuk.
- Óvodáskor végén az iskolai tanuláshoz szükséges testi-, szociális-, értelmi képességek fejlettségét pedig → Kimeneti mérőlapon.

Első lépés a gyermekek megismerése. Anamnézist készítettünk a szülő hozzájárulásával. Óvodába lépéskor a szülőtől tájékozódunk a terhesség lefolyásáról, a szülés körülményeiről, a csecsemőkori fejlődés üteméről. Ezért óvodánkban e dokumentumokban rögzítjük a gyermekek teljes körű anamnézisének (családi nevelésről, a gyermek készségeiről, egészségügyi állapotáról stb.), a gyermekről történt megfigyeléseket konkrétan és tényszerűen (nem minősítve!), a mérési eredményeket, a gyermekre szabott fejlesztési tervet, indokolt esetben szakemberek feljegyzéseit. A gyermekek értékelését, fejlesztésük szükségességét megfigyelés után készítettük.

Megfigyeléseink a következő tevékenységekre vonatkoztak:

- **Játékát** a különböző játéktípusokban, aktivitásukat, önállóságukat, a kreativitásukat.
- **A külső világ tevékeny megismerése:** ezen belül a környezetről szerzett, a matematikai ismeretek és a hozzájuk tartozó fogalomháló alkalmazását.
- **Az ábrázoló tevékenységekben** szerzett tapasztalatok alkalmazását.
- **Mondókák, versek, mesék ismeretét**, memorizálásának idejét. /könnyen, nehezen, egyáltalán nem. /
- **Zenei nevelés:** mondókák, énekek, énekes játékok, ritmus, a hangszerek és a hozzájuk tartozó fogalomháló ismerete, alkalmazása;
- **A gondozási és önkiszolgáló tevékenységek terén:** az ezekben, továbbá az egészséges életmód területén szerzett tapasztalatok, az önállóság (testápolás, öltözködés, táplálkozás, munka jellegű tevékenységek) területén
- Támaszkodtunk a gyermek **spontán játékának megfigyelésére, az irányított játékhelyzetekre és a szülők beszámolóira.**
- Megfigyeltük **mozgását, állóképességét.**

Közös konzultációra is lehetőség nyílik a gyermek szüleivel, az ellátásában részt vevő más szakemberekkel, például védőnővel, háziorvossal, családgondozóval, logopédussal, fejlesztő pedagógussal.

A szakértői véleményeken feltüntetett fejlesztési javaslatok figyelembevételével készítjük el a fejlesztési tervet és fejlesztjük a gyermeket.

Az SNI-s gyermekek fejlesztését a Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusa, logopédusa heti rendszerességgel, több alkalommal látja el.

Logopédia szükségességét évi 2 alkalommal méri a logopédus. A 3 éves korosztály (új belépők) beszédfejlettségét is felméri a logopédus, a szülők kikérdezésével, fejlettségi lap kitöltésével.

Ha egy gyermeknél észleltük, hogy valamely területen elmarad korának megfelelő szinttől, kértük a Szakszolgálat segítségét, szűrővizsgálatra utaltuk.

XIII. PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK ÉS VIZSGÁLATÁNAK RENDSZERE

Az óvodánk szakmai dokumentumai:

1. A pedagógiai dokumentumok egymásra épülése

- A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- Az óvodai nevelés országos alapprogramja (ONOAP) (központi dokumentum, a 363/2012.
- A 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
- A 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról,
- Intézményünk Pedagógiai Programja (helyi dokumentum) Intézményünk éves munkaterve
- A csoportok nevelési – fejlesztési, tevékenységi tervei (csoportnaplókban)
- Minden gyermek egyéni fejlődési - fejlesztési dokumentuma

2. A pedagógiai dokumentumok célja és tartalma

Óvodai Nevelés Országos Alapprogram: olyan központi dokumentum, amely minden magyarországi óvodára vonatkozóan alapelveket tartalmaz.

Pedagógiai Programunk: a központi dokumentumban meghatározottaknak megfelelően elkészített, az óvodai élet teljes tartalmát felölelő, rendszerbe foglaló referencia - dokumentum, szakmai önmeghatározásunk elsődleges dokumentuma. Tartalmi elemei igazodnak az ONOAP - hoz.

Intézményünk éves munkaterve: az igazgató, és a nevelőtestületi jóváhagyással megerősített dokumentum, nevelési évenként segíti programunk és a csoportok éves nevelési - fejlesztési terve közti összhang megteremtését, a célok és feladatok évenkénti megvalósítását. Az éves munkaterv óvodánk pedagógiai - és működési terve, ennek megfelelően átfogja teljes munkánkat a helyzetfeltárástól kezdődően, a tartalmi munka cél - és feladatrendszerének meghatározásán át a továbbképzési tervig, kapcsolatainkig, az ellenőrzésig, az értekezletek tervéig. Alapos és részletes munkaterveink hosszú évek óta segítik a csoportokban dolgozó óvónők pedagógiai tervezőmunkáját.

A gyermekcsoportok nevelési – fejlesztési, tevékenységi tervei a KRÉTÁBAN vezetett csoportnaplókban: pedagógiai programunk és az éves munkaterv alapján elkészített, a csoportok fejlettségéhez igazított nevelési - fejlesztési program, melyet a saját készítésű óvodai csoportnapló elnevezésű nyomtatványban rögzítünk.

Tartalma:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi nevelés és a szocializáció
- Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés
- Az óvodai élet tevékenységformái
- Szervezési feladatok, eseményterv
- Az irodalmi és zenei anyag kiválasztása

Óvodai csoportnaplóink tartalmazzák a jogszabályban meghatározott kötelező tartalmi elemeket is.

A gyermekenként fejlődési - fejlesztési dokumentumok, egyéni fejlődési naplók:

- Csak a gyermekek megismerésére épített fejlesztés lehet eredményes.
- E dokumentumot 3 - 4 éven át vezetik az óvónők, folyamatosan, a KRÉTÁBAN.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a tudatos pedagógiai munkát szolgálja, a pedagógusnak ugyanis mindig tudnia kell, hogy a gyermek mely tulajdonságában hol tart. Ehhez a gyermeket jól meg kell ismerni, folyamatos megfigyeléssel nyomon követni óvodai életét, fejlődését. Mindezek talaján biztosított a folyamatos képességfejlesztés háttere.
- Ezt a dokumentumot a szülő is megismerheti, s a szülőt tájékoztatni kell gyermeke óvodai fejlődéséről.
- Ezt a tájékoztatást a KRÉTÁBAN vezetett egyéni fejlődési naplót a szülők megismertetésével is megteesszük, melynek tényét legalább félévente fogadóórán, az egyéni naplót a szülő általi aláírásával igazoljuk.

Tartalma:

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza:

- a gyermek fejlettségi szintjét,
- fejlődésének ütemét,
- a differenciált nevelés irányát.

Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét, szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer (vagyis kettőnél lehet többször is, de kevesebbszer nem) a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációban rögzíti.

A program megvalósításához szükséges tárgyi, szakmai anyagokra vonatkozó feltételrendszer, a minimum követelmény nagy része adott. A megvalósításhoz szükséges feltételeket a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. számú melléklete is megszabja, melyek biztosításának kötelezettsége intézményünk fenntartójának előírás.

Az óvodánk Pedagógiai Programja az óvoda első számú szakmai dokumentuma. Alapja az igazgató évente elkészülő tervének, mely hidat képez az óvoda pedagógiai programja és az óvodapedagógusok nevelési- fejlesztési terve között. Az igazgató éves munkaterve az óvoda szakmai, működési dokumentuma, amely részletezi éves viszonylatban a feladatokat. Ennek alapján a csoportban dolgozó óvodapedagógusok megtervezik a csoportjuk fejlettségi szintjének megfelelően az óvoda pedagógiai programja alapján csoportjuk nevelési, fejlesztési programját, és elkészítik az egyéni-fejlesztést rögzítő dokumentumokat.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében, a fejlődés ütemét mindenkor szakember véleménye alapján a szakvéleményre, szakértői véleményre, szakértői javaslatra építjük.

Célunk:

- Visszacsatolást kapjunk a valóság, a gyakorlat és az elképzelt célok összevetése érdekében: verbális, közvetlen, illetve közvetett tapasztalatszerzés formájában
- Korrekt értékeket, tényeken alapuló értékelést kapjunk
- Váljék láthatóvá, hogy nevelő-fejlesztő tevékenységünk során, milyen nevelési eredményeket értünk el a csoport, illetve az egyes gyermek esetében

Általános alapelveink:

- Fontos a vizsgálat tartalmának konkrét meghatározása. Mindig az előző tapasztalatainkból indulunk ki. Hatására innovációs folyamatnak kell elindulnia

A programbeválás vizsgálatának területei:

- A program használhatósága a mindennapi nevelőmunkában,
- A program hatása a szülőkre, gyermekekre, a nevelőtestületre,
- A program hatása a teljesíthetőségre, gazdaságosságra.

Alkalmazható módszerek:

Megfigyelés a gyermek természetes környezetében, foglalkozáslátogatás. Feltételek vizsgálata. Beszélgetés, interjú, gyermeki munkák elemzése, dokumentumelemzés. A programbeválás vizsgálata az óvónők napi pedagógiai munkáján, annak eredményességén alapul, ezért fontos, hogy ne a problémák elfedésére törekedjék. Az óvónők értékelése az alapja a program értékelésének.

A program hatása a gyermekekre:

A gyermekek képességeinek, fejlődésének, a csoport fejlettségének vizsgálatát az óvónő, és az óvodavezetés folyamatosan végzi. A nevelés akkor hatékony, ha a csoport és a gyermekek fejlettsége harmonikus egyensúlyban van.

A csoport neveltségi szintjének, fejlettségének mutatói:

- A csoportban kialakított szokás- és szabályrendszer működése,
- A játék kiegyensúlyozottsága, körülményei,
- A gyermekek kapcsolatai felnőttekkel, társakkal.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése, a fejlettség megállapítása:

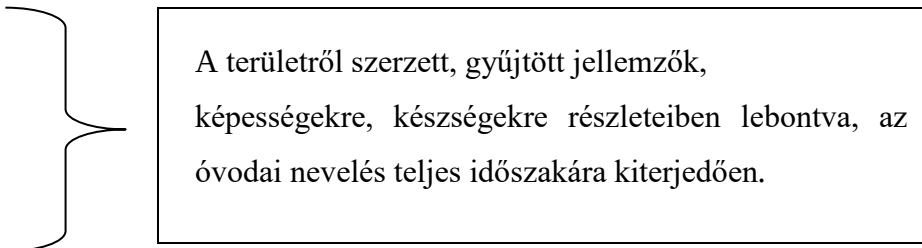
Óvónőink tudatos nevelőmunkája a fejlődés nyomon követése, az elért eredmények figyelemmel kísérése nélkül elképzelhetetlen, ezek a tudatos személyiségfejlesztés alapjai.

A gyermek fejlődését három fő tényező befolyásolja:

- Öröklött anatómiai - fiziológiai adottságai,
- A környezet, amelybe beleszületett és él,
- A nevelés, valamint ennek sajátos családi, intézményi jellemzői (anamnézis).

A gyermekek fejlődési mutatóinak területei:

- a testi,
- az értelmi,
- az érzelmi,
- az erkölcsi,
- a szociális

A területről szerzett, gyűjtött jellemzők, képességekre, készségekre részleteiben lebontva, az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően.

E területek a gyakorlatban egymással szorosan összefüggenek, egymást meghatározzák, hatnak egymásra, ezért az információkat globálisan kell értékelnünk.

A program hatása a nevelőtestületre, használhatósága a mindennapi nevelő munkában:

- Beválás vizsgálatunk kiegészül a pedagógusok szakmai munkájának a program megvalósítás eredményeinek, színvonalának megfigyelésével.
- Programunk hatásvizsgálatának rendszere igazgatói, testületi és egyéni szinten valósul meg. Értékelésünk nevelési évenkénti ütemezéseit az éves munkatervekben rögzítjük (cél, feladat, szempontok, terület, résztvevők, határidők,).

XIV. PEDAGÓGIAI PROGRAM HATÁLYOSSÁGI, TÖRVÉNYESSÉGI ÉS LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Hatályosságát az alábbiak szerint határozta meg a nevelőtestület.

- A módosított Pedagógiai Program akkor tekinthető elfogadottnak, ha azt a nevelőtestület 50 + 1% név szerinti nyilvános szavazással elfogadta.

A módosított Pedagógiai Programunk nyilvánosságra hozataláról az alábbiak szerint rendelkezünk:

A nevelési program eredeti, a mellékletekkel kiegészített változatát az óvoda igazgatójának irodájában helyezzük el. Egy teljes változat a nyilvános betekintés lehetőségének biztosításaként az óvoda nevelőtestületi szobájában található.

Az eredeti példánnyal azonos másolatot a nevelőtestülethez és az SZK választmányának tagjaihoz eljuttatunk.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Szombathelyi Hétszínvirág Óvoda módosított Pedagógiai Program hatályba lépés időpontja: 2025. szeptember 01.

A módosított Pedagógiai program érvényességi ideje: →Határozatlan időre szól

A módosított pedagógiai program személyi és tárgyi hatálya kiterjed:

→A Szombathelyi Hétszínvirág Óvoda óvodapedagógusaira

A Pedagógiai program felülvizsgálata, módosításai:

Kötelező felülvizsgálat: → Hatályba lépést követő nevelési év elején

Egyéb felülvizsgálat:

- Fenntartó kezdeményezésére
- Jogszabály erre vonatkozó rendelkezése
- A nevelőtestület 50+ 1% kezdeményezi
- Szülői Közösség 50 + 1% kezdeményezi

Döntés – előkészítő - érdekegyeztető fórumok közül az alábbiak javaslatára kell összehívni a módosítással foglalkozó nevelőtestületet: - napirendre tűzés - módosító javaslat megtárgyalása

- Ha a nevelőtestületből 10 fő kezdeményezi a módosítást
- Módosító javaslat megtételétől a nevelőtestület összehívására egy hónap múlva kerül sor, ha azonnal, akkor legalább 50%-os támogatottság kell az összehíváshoz.

A programmódosítás előterjesztésére az alábbi előírásokat szabjuk:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda igazgatóságának
- A nevelőtestület elé terjesztése szóban, véleménykérés, döntés a módosítás elfogadásáról

LEGIMITÁCIÓS ZÁRADÉK

Szombathelyi Hétszínvirág Óvoda

Intézmény OM-azonosítója: 036460

Készítette a nevelőtestület bevonásával:

.....

Kökösy Sándorné

Igazgató

Szombathely, 2025. 05. 28.

Legitimációs záradék

Fenntartó nevében:

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének Kulturális, Oktatási és

Civil Bizottsága a Szombathelyi Hétszínvirág Óvoda

Pedagógiai Programját számú

határozatával jóváhagyta.

.....

Dr. László Győző
alpolgármester

Szombathely, 2025.

A dokumentum jellege: nyilvános

Érvényesség: 2025. szeptember 01-ig visszavonásig

P.h.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Pedagógiai Lexikon Keraban Könyvkiadó Bp. 1997.
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? NAT-TAN sorozat, OKKER, 1996.
- Dr. Füle Sándor: A pedagógiai program készítése, NAT-TAN sorozat, OKKER, 1997.
- Botka Lajosné: Minőségfejlesztés
- Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet 1996.
- Stieber Józsefné: Művészeti és zenei nevelés az óvodában, Gondolkodó 1/1998. Vas Megyei Pedagógiai Intézet
- Buda Béla: Szocializáció a gyermekkorban
- Pereszlényi Éva: Az óvodák szakmai fejlesztése, Budapesti Tanítóképző Főiskola, 1994.
- Katonáné Szelényi Éva: Ellenőrzés, értékelés, Óvodai Élet 2./1998.sz. 6. 7. o.
- Villányi Györgyné: Országos konferencia a gyermekek érdekében, ajánlás, Óvodai Élet 4./1998.sz. 13. 14. o.
- Makai Éva: A gyermeki jogok és az óvoda, Óvodai Élet 4./1997.sz.
- Fábián Katalin: Útmutató - tevékenységközpontú óvodai nevelési program FABULA Humán Szolgáltató BT. 1998.
- A 363/2012. (XII.17.) Korm. r. az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról,*
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelés irányelveiről,*
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiről,*
- Egyezmény a gyermekek jogairól, Budapest Egyesült Nemzetek - UNICEF 1992. 3 - 32 p.
- Dr. Hegyi Ildikó: Siker és kudarc a pedagógiai munkában, Budapest OKKER, 1996.
- Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban OKKER
- Villányi Györgyné: Tanulmányok a kisgyermek neveléséről, OKKER, Budapest 1996.
- Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - Mozgás - Kommunikáció óvodai program
- Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program
- Kerecsi Andrásné – Feketéné Csermei Éva: Gyakorlati útmutató az óvodai pedagógiai program felülvizsgálatához

XV. MELLÉKLETEK

Gyermek megismerési lap (anamnézis).

A fejlettségi jellemzők óvodáskor végén (kimeneti mérés)

GYERMEK ANAMNÉZISE

Tiszteletben tartjuk a gyermekek és a szülők emberi méltóságát, személyiségi jogait, ezen belül a családi élethez és a magánélethez való jogot.

Ennek értelmében **a kérdőív kitöltése önkéntes, nem kötelező!**

Célunk, hogy őszinte válaszaikból megtudjuk, milyen gondok adódhatnak a gyermek beszkottatásánál és óvodai nevelése során. Így ezekre megfelelően fel tudunk készülni.

A családra vonatkozó adatok	
Az apa adatai	Az anya adatai
Neve:	Neve:
Születési éve:	Születési éve:
Foglalkozása:	Foglalkozása:
Iskolai végzettsége:	Iskolai végzettsége:
Munkahelye:	Munkahelye:
Együtt élnek-e a szülők?	Igen Nem Egyéb:
Az együtt élő család tagjai:	
A gyermek testvéreinek neve, születési éve:	
A gyermek korai fejlődésére vonatkozó adatok	
A terhességgel kapcsolatosan:	
Sima vagy veszélyeztetett terhesség volt?	Időre vagy korán született?
A szülés simán, nehezen, vagy komplikációval zajlott?	Hányadik gyermek a családban?
Az újszülött súlya:	Az újszülött hossza:
Szoptott-e? Meddig?	Étvágya:
Milyen betegségei voltak?	
Érte-e valamilyen baleset, sérülés, mikor?	
Egyéb a gyermek fejlődésével kapcsolatos adatok:	
Mikor lett szobatiszta?	Van-e jelenleg vizelési székelési problémája?
Egészséges-e általában?	Fáradékony-e általában?
Mennyit alszik naponta?	Alvása nyugodt vagy nyugtalan?
Mikor kezdett el önállóan járni?	
Húzza alá! Véleménye szerint a gyermek nyugodt vagy élénk, zárkózott vagy közlékeny, lassú vagy gyors, kiegyensúlyozott vagy kiegyensúlyozatlan, szófogadó vagy engedetlen, érzékeny a dorgálásra vagy nem. Egyéb észrevételek:	

<i>Húzza alá!</i> Hogyan látja gyermeke jelenlegi mozgásfejlődését, mozgását? összerendezetlen, túlmozgásos, gátolt, harmonikus, összerendezett	
<i>Húzza alá!</i> Milyen a gyermeke beszéde? nem beszél, de a közléseket érti, keveset beszél és nehezen érteti meg magát, beszél és megérteti magát, többnyire érthetően beszél, érthetően beszél	
<i>Húzza alá!</i> Hogyan fogadja a felnőttek közeledését? nehezen, könnyen, barátkozó, gátlásos, zárkózott	
Mikor, milyen módon szokták jutalmazni? Dicsérni?	
Mikor és milyen módon szokták büntetni?	
Mivel lehet rá hatni leginkább?	
Van-e valamilyen nevelési problémájuk?	
Van-e idejük beszélgetni a gyermekkel?	
Mivel tölti a család a szabadidejét leggyakrabban?	
Mit szeretne még közölni a gyermekével kapcsolatban?	
Van-e allergiája, érzékenysége a gyermeknek, amely miatt fokozottan igényli az egyéni elbánást, mi az?	
A gyermek egészségi állapotára vonatkozó megjegyzések:	Hosszabb betegségek, kórházi kezelések,
Időpont:	

Alulírott szülő hozzájárulok az általam közölt adatok kizárólagos óvodai felhasználásához.

.....

Aláírás

Szombathely,

FEJLETTSÉGI JELLEMZŐK ÓVODÁS KOR VÉGÉN (KIMENETI MÉRÉS)

(Kitöltendő: iskolába lépés előtt májusban)

ÉRTELMI ANYANYELV

Feladattartása megfelelő-e?	1	2	3	4
Testséma ismerete pontos-e?	1	2	3	4
Rövid távú memóriája fejlett-e?	1	2	3	4
Figyelme elég kitartó-e?	1	2	3	4
Rendelkezik-e alapismeretekkel, a természeti környezetével kapcsolatban?	1	2	3	4
Síkban, térben tud-e tájékozódni?	1	2	3	4
Kialakult-e a számfogalma?	1	2	3	4
Képes-e mennyiségi relációkat értelmezni?	1	2	3	4

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS

Hangképzése megfelelő-e?	1	2	3	4
Szókincse életkorának megfelelő-e?	1	2	3	4
Szeret-e beszélni?	1	2	3	4
Érti –e a beszédet, szöveget?	1	2	3	4
Képes –e verset, rövid mesét önállóan elmondani?	1	2	3	4
Metakommunikációra képes-e?	1	2	3	4
Képes-e saját gondolatait, érzelmeit megfogalmazni?	1	2	3	4
Összefüggő értelmes mondatokat tud-e alkotni?	1	2	3	4

TESTI ÉS MOZGÁS

Szokás ismerete kialakult-e?	1	2	3	4
Megfelelő önismerettel rendelkezik-e?	1	2	3	4
Mások iránt figyelmes-e, toleráns-e?	1	2	3	4
Együttműködésre képes-e?	1	2	3	4
Megfelelő-e az önfegyelme?	1	2	3	4
Jól kezeli-e a konfliktus helyzeteket?	1	2	3	4

SZOCIÁLIS

Fizikai adottságai mennyire megfelelőek?	1	2	3	4
Fáradékony-e?	1	2	3	4
Testsémája kialakult-e?	1	2	3	4
Ismert-e testének oldaliságát?	1	2	3	4
Összerendezett-e a mozgása?	1	2	3	4
Nagymozgások kialakultak-e?	1	2	3	4
Finom motorikája életkorának megfelelő-e?	1	2	3	4
Képes-e koordinációs mozgásra?	1	2	3	4

- 1 - Csak segítséggel / kevésbé kialakult/ **fejletlen**
 2 - Sok segítséggel / kis mértékben / **bizonytalan**
 3 - Kis segítséggel / megfelelően kialakult / **biztos**
 4 - Önálló / kiemelkedően kialakult / **kreatív**

ÖSSZESEN:-----pont

Az elérhető maximális pontszám összesítve: 120 pont.

A mi értékrendünk szerint, aki 60 pontot, vagy annál kevesebbet ér el, megsegítést igényel.

Pl.: egyéni fejlesztés, óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus segítsége

Megjegyzés: